

بررسی تطبیقی ساختار و وظایف وزارت کشور (۲): وزارت کشور ترکیه (وظایف، سازمان مرکزی و استانی)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تاریخ انتشار:

۱۴۰۲/۸/۲۰

مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۹۳۷۷

کد موضوعی: ۲۶۰

عنوان گزارش:

بررسی تطبیقی ساختار و وظایف وزارت کشور (۲):
وزارت کشور ترکیه (وظایف، سازمان مرکزی و استانی)

نام دفتر:

مطالعات سیاسی (گروه سیاست داخلی)

تهیه و تدوین کننده:

سمیه زمانی

ناظران علمی:

مهدی امیری

حسن کریمی فرد

اظهارنظر کنندگان:

فاطمه سادات میراحمدی (گروه سیاست داخلی)

فهیمه غفرانی (دفتر مطالعات مدیریت)

گرافیک و صفحه‌آرایی:

زهرا دلاوری

ویراستار ادبی:

مرضیه موسوی راد

واژه‌های کلیدی:

۱. وزارت کشور

۲. ترکیه

۳. نظام ریاستی

۴. تمرکزگرایی

فهرست مطالب

۶	چکیده.....
۷	خلاصه مدیریتی.....
۸	۱. مقدمه.....
۹	۲. پیشینه پژوهش.....
۹	۳. نظام سیاسی ترکیه.....
۱۰	۴. وزارت کشور ترکیه.....
۱۱	۴-۱. امنیت و نظم اجتماعی.....
۱۲	۴-۲. مدیریت قلمرو.....
۱۸	۴-۳. خدمات شهروندی.....
۲۰	۵. ساختار وزارت کشور ترکیه.....
۲۴	۵-۱. واحدهای اصلی.....
۲۴	۵-۱-۱. اداره کل مدیریت استانی.....
۲۶	۵-۱-۲. اداره کل نفوس و امور شهروندی.....
۲۸	۵-۱-۳. اداره روابط جامعه مدنی.....
۳۱	۵-۱-۴. اداره جمع آوری اخبار، عملیات و اطلاعات قاچاق.....
۳۲	۵-۱-۵. اداره اتحادیه اروپا و روابط خارجی.....
۳۳	۵-۲. واحدهای مشاوره و بازرسی.....
۳۶	۵-۳. واحدهای کمکی.....
۳۹	۵-۴. کمیته‌های دائمی.....
۴۰	۶. سازمان استانی وزارت کشور.....
۴۴	۷. نتیجه‌گیری.....
۴۵	منابع و مأخذ.....
۴۸	پیوست. جدول نام وزارتخانه‌های ترکیه.....

فهرست نمودارها

۲۱	نمودار ۱. سازمان وزارت کشور ترکیه (۲۰۲۳-۲۰۱۶).....
۲۲	نمودار ۲. سازمان وزارت کشور ترکیه (از ژوئن ۲۰۲۳ تاکنون).....
۲۵	نمودار ۳. سازمان اداره کل مدیریت استانی.....
۲۷	نمودار ۴. سازمان اداره نفوس و امور شهروندی (۲۰۲۳-۲۰۱۶).....
۲۷	نمودار ۵. سازمان اداره نفوس و امور شهروندی (از ژوئن ۲۰۲۳ تاکنون).....
۳۰	نمودار ۶. سازمان اداره روابط با جامعه مدنی.....
۳۱	نمودار ۷. سازمان اداره جمع آوری اخبار، عملیات و اطلاعات قاچاق.....
۳۲	نمودار ۸. ساختار اداره اتحادیه اروپا و روابط خارجی.....
۳۴	نمودار ۹. سازمان هیئت بازرسی.....
۳۵	نمودار ۱۰. سازمان واحد حسابرسی داخلی.....
۳۶	نمودار ۱۱. سازمان اداره خدمات حقوقی.....
۳۷	نمودار ۱۲. سازمان اداره پرسنل.....
۳۸	نمودار ۱۳. سازمان اداره آموزش.....
۳۹	نمودار ۱۴. سازمان اداره پردازش اطلاعات.....
۴۲	نمودار ۱۵. سازمان استانی اداره رابطه با جامعه مدنی.....

بررسی تطبیقی ساختار و وظایف وزارت کشور (۲): وزارت کشور ترکیه (وظایف، سازمان مرکزی و استانی)

چکیده

ترکیه از پارلمانی به ریاستی بر حوزه اختیارات وزارت کشور تأثیر گذاشته و در برخی حوزه‌ها مانند مدیریت قلمرو از آن کاسته است. در میان وظایف متکثر وزارت کشور ترکیه، امنیت بیشترین اولویت و غلبه را دارد. تمرکززدایی نیز یکی از جهت‌گیری‌های عمده وزارت کشور ترکیه است که به تدریج به سود افزایش قدرت مرکزی پیش رفته است. در مجموع الگوی ترکیه از نظر قوانین و مقررات و مبنای قانونی ساختار و اختیارات وزارت کشور غنی است و وظایف متعددی برای وزارت کشور ترسیم شده است، اما در عمل غلبه امنیت بیشترین تأثیر را بر میل به تمرکزگرایی داشته است. آنچه امنیت را به دغدغه جدی وزارت کشور ترکیه بدل کرده، تضمین ثبات است و به نظر می‌رسد ترکیه فرایند توسعه خود را از مسیر تضمین امنیت و ثبات، پی گرفته است.

وزارت کشور یکی از مهم‌ترین وزارتهای دولت جمهوری اسلامی ایران است. اهمیت چنین وزارتهای ایجاب می‌کند تا با انجام مطالعه‌ای عمیق درباره پیشینه تاریخی این وزارتخانه، شناسایی وضع موجود (صلاحیت، ساختار و وظایف آن) و بررسی مقایسه‌ای با کشورهای دیگر الگویی عینی و کارآمد از آن ترسیم شود. در نخستین گزارش تطبیقی، وزارت کشور فرانسه مورد بررسی قرار گرفت و در گزارش پیش‌رو، وزارت کشور ترکیه انتخاب شده است. این گزارش بر مبنای پرسش حول جایگاه حقوقی و قانونی وزارت کشور ترکیه، صلاحیت وزیر و سازمان مرکزی وزارت کشور شکل گرفته است. نتایج پژوهش حاکی از این است که مصوبه مجلس ملی ترکیه (فوریه سال ۱۹۸۵) تعیین‌کننده ساختار و اختیارات وزارت کشور ترکیه است، اما تغییر نظام سیاسی

بیان مسئله

وزارت کشور در جمهوری اسلامی ایران یکی از مهم‌ترین و پردغدغه‌ترین وزارتخانه‌هاست، اما قانون یا آیین‌نامه‌ای به تصریح ساختار و اختیارات آن نپرداخته است و جز اساسنامه هیئت دولت مبنی بر تعیین تشکیلات و وظایف وزارت داخله در تاریخ ۲۸ فروردین ماه سال ۱۳۱۰ در دوره رژیم پهلوی اول و مصوبه یازدهمین دوره مجلس شورای ملی در تاریخ ۱۶ آبان ماه سال ۱۳۱۶ متن حقوقی دیگری درباره آن وجود ندارد. اهمیت این وزارتخانه و خلأ قانونی موجود درباره آن موجب شد تا مجموعه پژوهش‌هایی درباره صلاحیت، ساختار و وظایف وزارت کشور در دفتر مطالعات سیاسی آغاز شود که حول سه محور تعریف شده است:

۱. مطالعه پیشینه تاریخی وزارت کشور در ایران،

۲. ارزیابی وضعیت موجود آن بر مبنای مصاحبه و گفتگو با کارشناسان و اهالی فن (وزرای سابق، استانداران، فرمانداران، مدیران و کارشناسان وزارت کشور) و

۳. مطالعه تطبیقی وزارت کشور در کشورهای مختلف. در نخستین مورد از مطالعه تطبیقی فرانسه و در این گزارش ترکیه به عنوان دومین کشور انتخاب شد. چرایی انتخاب این کشور علاوه بر تشابهات فرهنگی به همسایگی ترکیه با کشور ایران برمی‌گردد.

یافته‌های کلیدی

در ترکیه یک قانون کلی با عنوان «اصول تأسیس و تکالیف وزارتخانه‌ها» به شماره ۳۰۴۶ موجود است که بر مبنای آن، وزارتخانه‌ها دارای ساختار سازمانی یکسان شامل واحدهای خدمات اصلی، واحدهای مشاوره و نظارت، واحدهای کمکی، نهادهای وابسته و هیئت‌های موقت یا دائمی هستند و هر وزارتخانه نیز واحدهای خدماتی خاص خود را دارد. ساختار فعلی وزارت کشور ترکیه بر مبنای قانون «تشکیلات و وظایف وزارت کشور» مصوب سال ۱۹۸۵ میلادی به شماره ۳۱۵۲ است. هرچند این قانون اصلاحاتی داشته، اما این اصلاحات به ثبات و انسجام سازمانی وزارت کشور ضربه نزده است. البته تغییراتی محدود در سازمان آن صورت گرفته است.

برای مثال پس از انتخابات اخیر ریاست جمهوری در ماه مه سال ۲۰۲۳ و تغییر وزیر کشور، ساختار این وزارتخانه از سه معاونت به چهار معاونت افزایش یافت اما کلیت ساختار حفظ شده است.

طبق قانون مصوب سال ۱۹۸۵، ساختار وزارت کشور ترکیه متشکل از سازمان‌های مرکزی، استانی، خارجی و سازمان‌های وابسته است. واحدهای اصلی وزارت کشور ترکیه شامل ادارات مدیریت استانی، نفوس و امور شهروندی، روابط با جامعه مدنی، جمع‌آوری اخبار، عملیات و اطلاعات قاچاق و اتحادیه اروپا و روابط خارجی است. واحدهای مشاوره و بازرسی در سازمان مرکزی وزارت کشور شامل هیئت بازرسی، حسابرسی داخلی و اداره خدمات حقوقی است. واحدهای کمکی نیز اداره کل پرسنل، اداره کل آموزش، اداره امور اداری و مالی و فناوری اطلاعات را در برمی‌گیرد. کمیته‌های دائمی نیز شامل هیئت هماهنگی اطلاعات قاچاق کالا، شورای وزارت و کمیسیون نظارت بر اجرای قانون است. سازمان استانی نیز مجموعه ادارات نفوس و شهروندی استانی، ادارات نفوس در ایلیچه‌ها، اداره مطالعات اجتماعی و پروژه‌های استانی، مراکز تماس اورژانس ۱۱۲ و اداره نظارت و هماهنگی سرمایه‌گذاری (یاکوب) را شامل می‌شود. اداره کل امنیت (پلیس)، فرماندهی کل ژاندارمری، فرماندهی گارد ساحلی، سازمان مدیریت مهاجرت و سازمان مدیریت بحران و شرایط اضطراری نیز از نهادهای تابع وزارت کشور به‌شمار می‌روند.

بر مبنای مطالعات صورت گرفته مأموریت امنیتی در میان مأموریت‌های متعدد وزارت کشور ترکیه، در اولویت قرار گرفته است. چرایی این امر به پیشینه تاریخی و سیاسی و به‌ویژه وقوع کودتای سال ۲۰۱۶ بازمی‌گردد که تأثیر عمده‌ای بر غلبه امنیت به عنوان دغدغه اصلی این وزارتخانه از مدیریت قلمرو تا مرز و مهاجرت داشته است.

ترکیه مسیر خاصی از تمرکززدایی را بر مبنای زمینه و پیشینه تاریخی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی خود طی کرده است. این کشور با توجه به دو اصل مدیریت یکپارچه اداری و عدم تمرکز، الگویی از اداره کشور را تعریف کرده است که به سود

محلی حفظ و حتی تقویت شده است. در حوزه امنیتی ابزارهای اجرای قانون از جمله پلیس، ژاندارمری و گارد ساحلی را در اختیار دارد. هر چند وزارت کشور تصمیم‌گیر اصلی در این حوزه نیست و وزیر کشور تنها یکی از اعضای شورای امنیت ملی ترکیه است.

■ در مجموع الگوی ترکیه از نظر قوانین، مقررات و مبنای قانونی ساختار و اختیارات وزارت کشور، غنی بوده، ولی در عمل انتقادهایی نیز بدان وارد است، البته بیشتر این انتقادات نیز با در نظر گرفتن ثبات و امنیت به‌عنوان اولویت کشور کودتاخیزی چون ترکیه قابل توجیه است. از این منظر ثبات و امنیت زمینه‌ساز توسعه است. از این رو وزارت کشور ترکیه در این راستا شکل گرفته و ثبات و امنیت به اولویت اساسی آن بدل شده است.

دولت مرکزی پیش می‌رود. الگوی ترکیه نشان می‌دهد چگونه حوزه سیاسی و امنیتی، مدیریت قلمرو را به این سمت و سو سوق داده است. این وزارتخانه در مسیر اصلاح از تمرکزگرایی به سوی تمرکززدایی در نوسان است، اما مانند فرانسه، ایده دولت مرکزی قدرتمند مبنای اصلی حرکت آن است. هر چند سیر تحولات سیاسی نیز ایده دولت مرکزی قدرتمند را تقویت کرده است.

■ بررسی اختیارات و وظایف وزیر کشور ترکیه نشان می‌دهد تغییر نظام سیاسی ترکیه از پارلمانی به ریاستی موجب تغییراتی در حوزه اختیارات وزارت کشور شده و آن را قبض و بسط‌هایی داده است. در حوزه مدیریت قلمرو و اختیارات و وظایف وزیر کشور متناسب با یکدیگر نیست و اختیاراتش به سود وزارت محیط زیست کاهش یافته، اما قیومیت وزارت کشور بر نهادهای

۱. مقدمه

وزارت کشور در جمهوری اسلامی ایران یکی از مهم‌ترین و پردغدغه‌ترین وزارتخانه‌هاست، اما قانون یا آیین‌نامه‌ای به تصریح ساختار و اختیارات آن نپرداخته است و جز اساسنامه هیئت دولت مبنی بر تعیین تشکیلات و وظایف وزارت داخله در تاریخ ۲۸ فروردین ماه سال ۱۳۱۰ در دوره رژیم پهلوی اول و مصوبه یازدهمین دوره مجلس شورای ملی در تاریخ ۱۶ آبان ماه سال ۱۳۱۶ متن حقوقی دیگری درباره آن وجود ندارد. اهمیت این وزارتخانه و خلأ قانونی موجود درباره آن موجب شد تا مجموعه پژوهش‌هایی درباره صلاحیت، ساختار و وظایف وزارت کشور در دفتر مطالعات سیاسی آغاز شود که حول سه محور تعریف شده است.

۱. مطالعه پیشینه تاریخی وزارت کشور در ایران،

۲. ارزیابی وضعیت موجود آن بر مبنای مصاحبه و گفتگو با کارشناسان و اهالی فن (وزرای سابق، استانداران، فرمانداران، مدیران و کارشناسان وزارت کشور) و

۳. مطالعه تطبیقی وزارت کشور در کشورهای مختلف.

هدف از انجام پژوهش‌های تطبیقی در کنار بررسی تاریخی وزارت کشور در ایران، رسیدن به الگویی مناسب ایران و تدوین پیش‌نویس قانون تشکیلات و وظایف وزارت کشور است. در این گزارش، وزارت کشور ترکیه موضوع بحث است. چرایی انتخاب این کشور علاوه بر تشابهات فرهنگی به همسایگی ترکیه با ایران برمی‌گردد. این گزارش درصدد است تا جایگاه، ساختار و اختیارات وزارت کشور ترکیه را مورد بررسی قرار دهد. در این باره تنها به بررسی نهادی اکتفا نشده است و علاوه بر قوانین و وبسایت این وزارتخانه، به منابع دیگری همچون وبسایت‌های خبری، مقالات دانشگاهی و گزارش‌های مرتبط که عملکرد و روند فعالیت‌های این وزارتخانه در آنها انعکاس پیدا می‌کنند نیز رجوع شد تا درک عینی‌تری از این وزارتخانه صورت گیرد، البته این رویکرد تنها درباره بخش‌هایی از این وزارتخانه میسر شد که با زندگی روزمره مردم ترکیه سروکار دارند. گزارش بررسی تطبیق ساختار و اختیارات وزارت کشور ترکیه در ابتدا به مروری بر نظام سیاسی ترکیه، صلاحیت‌ها و وظایف این وزارتخانه می‌پردازد و سپس ساختار آن را مطالعه می‌کند. به دلیل گستردگی ساختار وزارت کشور ترکیه و حجم یافته‌های این وزارتخانه در دو گزارش بررسی می‌شود. گزارش نخست، وظایف و سازمان مرکزی و استانی وزارت کشور ترکیه و گزارش دوم، سازمان تابعه این وزارتخانه را بررسی می‌کند.

۲. پیشینه پژوهش

را بررسی کرده است [۱]. علاوه بر این، گزارش ساختار و اختیارات وزارت کشور ترکیه در ادامه سلسله گزارش‌های بررسی تطبیقی ساختار و اختیارات وزارت کشور تهیه شده که شماره نخست آن با عنوان «بررسی تطبیقی ساختار و وظایف وزارت کشور: ۱. وزارت کشور فرانسه» منتشر شده است [۲].

بررسی‌های صورت گرفته نشان از خلأ ادبیات پژوهشی درباره ساختار و اختیارات وزارت کشور ترکیه دارد، اما گزارشی در مرکز پژوهش‌های مجلس درباره وظایف و اختیارات وزارت کشور وجود دارد که آن هم در نگاهی مقایسه‌ای و به صورت کلی و خلاصه کشورهایی چون آمریکا، انگلستان، فرانسه، آلمان، روسیه و ایتالیا

۳. نظام سیاسی ترکیه

برخوردار است. در ترکیه، مجلس ملی متشکل از ۶۰۰ نماینده است که با رأی عمومی انتخاب می‌شوند. طبق اصل هفتاد و نهم قانون اساسی ترکیه، وظایف و اختیارات مجلس شامل تصویب، اصلاح و لغو قوانین، بحث و بررسی و تصویب لوایح بودجه و تصمیم‌گیری درباره انتشار پول رایج و اعلام جنگ، معاهدات بین‌المللی، اعلام عفو و بخشش با تصمیم اکثریت سه پنجم مجلس و اعمال اختیارات و انجام وظایف تعیین شده در سایر اصول قانون اساسی است. بدیهی است که با ریاستی شدن نظام سیاسی ترکیه از قدرت مجلس به سود تمرکز قدرت در قوه مجریه و شخص رئیس‌جمهور کاسته شود. چنانچه رئیس‌جمهور به تنهایی مأمور تشکیل کابینه است و طبق قانون جدید، نیازی به ارائه برنامه‌های دولت به مجلس ندارد، حتی وزرا به رأی اعتماد مجلس نیاز ندارند و از سوی رئیس‌جمهور منصوب یا عزل می‌شوند، اما باید توجه داشت وجود سازوکار نظارتی در راستای سوءاستفاده از قدرت نیز ضروری است که اصل یکصد و پنجم و یکصد و ششم قانون اساسی ترکیه مبنی بر اعلام جرم علیه رئیس‌جمهور و تحقیقات پارلمانی بدان پرداخته است. طبق اصول فوق، اکثریت مطلق مجلس می‌تواند درباره رئیس‌جمهور، معاونان و وزرا اعلام جرم و درخواست تحقیقات پارلمانی کنند. در هر دو صورت پس از به بحث گذاشتن درخواست تحقیقات پارلمانی، با رأی سه پنجم اکثریت نمایندگان، تحقیقات پارلمانی آغاز می‌شود. مجلس در ادامه ممکن است تصمیم بگیرد پرونده رئیس‌جمهور، معاونان یا وزرا را با رأی اکثریت دو سوم اعضا

1. The Grand National Assembly.

نظام سیاسی ترکیه، جمهوری است و تا پیش از تغییر قانون اساسی، پارلمانی بود، اما در ۱۶ آوریل سال ۲۰۱۷، تغییر ۱۸ اصل از قانون اساسی این کشور به همه‌پرسی گذاشته شد تا نظام سیاسی ترکیه به صورت رسمی ریاستی شود. فرایندی که از چندین سال پیش آغاز شده بود [۳]. این ۱۸ اصل شامل تغییر نظام سیاسی ترکیه از پارلمانی به ریاستی، الغای مقام نخست‌وزیری، افزایش کرسی‌های پارلمان از ۵۵۰ به ۶۰۰ و تغییراتی در هیئت‌عالی قضا و دادستان‌ها بود. در پی رأی همه‌پرسی، تغییرات مهمی در قانون اساسی صورت گرفت و کلیه اختیارات نخست‌وزیری به ریاست‌جمهوری منتقل و صلاحیت‌های گسترده‌ای برای منصب رئیس‌جمهور تعریف شد [۴].

در نظام سیاسی ترکیه، رئیس‌جمهور به صورت مستقیم توسط مردم از میان شهروندان ترک انتخاب می‌شود. اصل یکصد و یکم قانون اساسی ترکیه، رئیس‌جمهور را رئیس دولت می‌داند. در این سمت، او نماینده جمهوری ترکیه و وحدت ملت است که باید اجرای قانون اساسی و عملکرد منظم و هماهنگ ارگان‌های دولتی را تضمین کند. رئیس‌جمهور در خصوص سیاست داخلی و خارجی کشور به مجلس پیام می‌دهد و قوانین را ابلاغ می‌کند، قوانین را برای بررسی مجدد به «مجلس ملی ترکیه»^۱ باز می‌گرداند، معاونان رئیس‌جمهور و وزرا را منصوب و عزل می‌کند، بنابراین آن‌ها در مقابل او مسئول و پاسخگو هستند. افزون بر اینها، رئیس‌جمهور می‌تواند در مورد مسائل مربوط به قوه مجریه، احکامی صادر کند که از جایگاه مشخص در نظام حقوقی ترکیه

بر اساس نظام سیاسی جدید شکل داد. آنچه از فرامین فوق به کار این گزارش می‌آید مفادی است که مرتبط با ساختار و اختیارات وزارت کشور است، وزارتخانه‌ای که با نام «وزارت امور داخلی»^۱ در ترکیه شناخته می‌شود و در میان ۱۷ وزارتخانه دیگر^۲ یکی از مهمترین‌هاست.

به دیوان عالی ارجاع دهد. محاکمه در دیوان عالی کشور در مدت سه ماه خاتمه می‌یابد و در صورت عدم تکمیل محاکمه در مهلت مقرر، سه ماه دیگر نیز مهلت داده می‌شود و محاکمه باید در این مدت به پایان برسد. پس از تغییر نظام سیاسی ترکیه، رئیس‌جمهور با صدور فرامینی، سازمان وزارتخانه‌ها و نظام اجرایی ترکیه را نیز

۴. وزارت کشور ترکیه

ه) ممنوعیت و پیگیری انواع قاچاق،
و) ارزیابی سیاست داخلی کشور، وضعیت عمومی و خاص استان‌ها و ایلیچه‌ها^۴ و ارائه پیشنهاد به هیئت وزیران؛
ز) تقسیمات اداری کشور، تنظیم ادارات کل استان‌ها و ایلیچه‌ها، ادارات محلی و روابط آنها با اداره مرکزی؛
ح) انجام خدمات نفوس و شهروندی،
ط) انجام خدمات گذرنامه،
ی) انجام سایر وظایف محوله به موجب قانون [۷].

وزارت کشور، یکی از ارکان سیستم مدیریت دولتی ترکیه است که از آن به قلب مدیریت دولتی ترکیه یاد شده است؛ وزارتخانه‌ای که خود را با شرایط در حال تغییر در دوران عثمانی و جمهوری سازگار کرده [۵] و هویت خود را در مسیر تحولات تاریخی و سیاسی ترکیه یافته و حفظ کرده است. بنیان وزارت کشور در ترکیه با تأسیس «وزیر اعظم کتوداشی»^۳ در سال ۱۸۳۵ در زمان عثمانی‌ها گذاشته شد. این منصب به مرور زمان اهمیت یافت و پس از تغییرات مختلف، اساس وزارت کشور کنونی را تشکیل داد. درباره ساختار و اختیارات وزارت کشور در آن زمان، اطلاعات کافی وجود ندارد، اما آنچه مشخص است اصلاحات تدریجی و مختلف اداری که در قرن نوزدهم آغاز شد منجر به ساختار فعلی وزارتخانه شد که مبنای قانونی آن، قانون سال ۱۹۸۵ (شماره ۳۱۵۲) است [۶]، البته این قانون با فرمان رئیس‌جمهور در سال ۲۰۱۸ تغییراتی یافت. طبق ماده (۲) این قانون، وظایف وزارت کشور ترکیه به شرح زیر است:
الف) حفظ تمامیت تفکیک‌ناپذیر کشور و ملت، امنیت داخلی و نظم عمومی کشور، نظم و اخلاق عمومی و حقوق و آزادی‌های مندرج در قانون اساسی با مدیریت نهادهای امنیتی داخلی وابسته به وزارتخانه؛
ب) تضمین حفاظت و امنیت مرزها، آب‌های ساحلی و سرزمینی،
ج) اطمینان و کنترل نظم تردد در بزرگراه‌ها،
د) پیشگیری از جرم، تعقیب و دستگیری مجرمان،

در موارد قید شده فوق به مدیریت بحران به صورت روشن اشاره نشده، اما در عمل مدیریت بحران به این وزارتخانه سپرده شده است. شاید از منظر قانونگذار، مدیریت بحران به عنوان مصادیق امنیت داخلی و ذیل بند «الف» این قانون در نظر گرفته شده است. وزیر کشور عضو شورای امنیت ملی کشور ترکیه است. شورای امنیت ملی به ریاست رئیس‌جمهور ترکیه و با حضور معاونان رئیس‌جمهور، وزرای دادگستری، دفاع ملی، کشور، امور خارجه، رئیس ستاد کل ارتش، فرماندهان نیروی زمینی، دریایی و هوایی تشکیل می‌شود [۸]. در این شورا جایگاه وزیر کشور هم‌رده دیگر وزرا تعریف شده است. همچنین این وزارتخانه یکی از نهادهایی است که در فرایند تصویب بودجه آژانس‌های توسعه^۵ مشروط به اینکه بودجه این نهاد در هیئت‌مدیره آنها تصویب نشود به ایفای

1. EN: Turkey Ministry of Internal Affairs, İstanbul Turkish: İçişleri Bakanlığı :

در این گزارش از عنوان وزارت کشور به جای وزارت امور داخلی استفاده می‌شود که اصطلاحی رایج در ایران است.
۲. عناوین وزارتخانه‌ها در پیوست (۱) آمده است.

3. The Grand Vizier Kethüdüali.

۴. İlçe: سطحی از تقسیمات اداری ترکیه است. معادل دقیقی برای این واژه در زبان فارسی وجود ندارد. هرچند در برخی متون آن را به بخش ترجمه کردند، اما ایلیچه با مفهوم رایج بخش در تقسیمات اداری-سیاسی ایران متفاوت است. بنابراین در این گزارش ترجیح داده شد از واژه اصلی آن استفاده شود.

5. Development Agencies.

این نهادها، حول گسترش همکاری بین بخش دولتی، بخش خصوصی و سازمان‌های غیردولتی با سیاست‌های تعیین شده توسط رئیس‌جمهور برای فعال‌سازی پتانسیل‌های محلی و تسریع توسعه منطقه و کاهش سطح توسعه بین منطقه‌ای و درون منطقه‌ای ایجاد شدند.

ندارد و زیر نظر وزارت بازرگانی کشور ترکیه است. این اداره مسئول فعالیت‌های ضد قاچاق در دروازه‌های گمرکی و سراسر منطقه گمرک ترکیه و حفظ نظم عمومی در آنها است [۹]. این در حالی است که ممنوعیت و پیگیری انواع قاچاق در حیطه وظایف وزارت کشور قرار دارد و حتی اداره جمع‌آوری اخبار، عملیات و اطلاعات قاچاق جزو اجزای اصلی این وزارتخانه است. به نظر می‌رسد وزارت کشور ترکیه در بخش قاچاق بیشتر نهاد هماهنگ کننده باشد که در بخش تشریح ساختار وزارتخانه و ذیل توضیح اداره جمع‌آوری اخبار، عملیات و اطلاعات قاچاق این امر بیشتر توضیح داده خواهد شد.

بررسی اجمالی امنیت و مدیریت مرزها نیز نشان می‌دهد قانون ترکیه سه نهاد مجری قانون را برای تأمین امنیت مرزها تعیین کرده است. ارتش ترکیه حفاظت از مرزهای زمینی، فرماندهی گارد ساحلی قلمرو آب‌ها و نیروی هوایی، فضای هوایی ترکیه را برعهده دارد، اما طبق قانون، وزارت کشور در امور مرزی صلاحیت دارد که آن را از طریق استانداران اعمال می‌کند [۹]. چنانچه یکی از وظایف استانداران بر مبنای مواد (۶) و (۷) قانون شماره (۵۳۰۲) و قانون اداره استان (۵۴۴۲)، تأمین امنیت مرزی و ساحلی کشور ترکیه است، اما با توجه به وظایف ارتش و نیروی هوایی در این زمینه به نظر می‌رسد وزارت کشور ترکیه در حوزه امنیت مرزی نیز بیشتر به مثابه یک نهاد هماهنگ کننده عمل می‌کند.

در حوزه امنیت مرزها، وزارت کشور بعد از افزایش تعداد مهاجران از سال ۲۰۱۳ و به‌طور ویژه از سال ۲۰۲۰، نظارت و کنترل مرزها را تشدید کرد. به‌صورتی که امنیت مرزی ترکیه دیگر گشت‌زنی نیست و وجهی اطلاعاتی دارد. این فعالیت‌های نظارتی در راستای تمایز میان مهاجران خوب و بد و باردیابی تحرکات در داخل صورت می‌گیرد تا جابه‌جایی افراد خاص محدود یا جلوی عبور آنان از مرز گرفته شود. اقدامات نظارتی پیش از این نیز با تصویب مقررات جدید در سال ۲۰۱۶ اوج گرفته بود. چنانچه با ایجاد سیستم‌های بررسی و نظارت مرز، همکاری پلیس، مرزبانان و گارد ساحلی در حفاظت از مرز تقویت و «مرکز هماهنگی ملی و تجزیه و تحلیل ریسک مشترک»^۱ «برای جمع‌آوری، تبادل، پردازش داده‌ها در مورد امنیت مرزها و انجام تجزیه و تحلیل ریسک مشترک» ایجاد شد [۱۰].

وزارت کشور در زمینه مبارزه با تروریسم نیز یکی از نهادهای اصلی در ترکیه است که در سیاستگذاری در زمینه مبارزه با

نقش می‌پردازد. در این باره طبق بند «۲» ماده (۲۰۶) حکم رئیس‌جمهور در باره نهادها و سازمان‌های تابع وزارتخانه‌ها، در صورت عدم تصویب بودجه آژانس‌های توسعه، «نتیجه بودجه به ریاست جمهوری، وزارت کشور و وزارت صنعت و فناوری ارسال می‌شود. این مؤسسات باید مطابق با مقررات مربوطه این بخش و / یا سایر قوانین اقدام کنند». در مجموع بررسی وظایف این وزارتخانه نشان می‌دهد وزارت کشور ترکیه در سه حوزه **حفظ امنیت و نظم اجتماعی، مدیریت قلمرو و خدمات شهروندی و جامعه مدنی** فعالیت می‌کند. تحولات ترکیه به‌ویژه در سال‌های اخیر قلمرو اختیارات وزارت کشور را در سه حوزه فوق، دچار قبض و بسط‌هایی کرده است که در ادامه بررسی می‌شود.

۱-۴. امنیت و نظم اجتماعی

شاید بتوان گفت حوزه امنیت به‌ویژه در سال‌های اخیر یکی از مهم‌ترین حوزه‌های فعالیت وزارت کشور در ترکیه است. امری که وظایف این وزارتخانه نیز آن را عیان می‌سازد؛ چنانچه از میان ۹ وظیفه تعریف شده آن، پنج بند نخست آن (بندهای «الف» تا «ه») به امنیت مرتبط است؛ امنیت ملی، امنیت کلیه مرزها، برقراری و حفظ نظم بزرگراه‌ها، پیشگیری و مبارزه با جرم و قاچاق. این نشان می‌دهد وزارت کشور همه وجوه امنیت را در برمی‌گیرد. آنچه به تحولات سیاسی داخل و خارج ترکیه بازمی‌گردد؛ به هر حال وقوع کودتاهای متعدد و چالش‌های قومیتی بخش عمده تحولات تاریخی-سیاسی ترکیه را شکل می‌دهد. موضوع کردها، بحران سوریه، وقوع کودتا و حوادث تروریستی همچون حمله به فرودگاه استانبول در سال ۲۰۱۶ موجب شده تا امنیت، اولویت و دغدغه نخست ترکیه و وزارت کشور آن باشد.

این وزارتخانه که مسئول تضمین نظم و قانون در سراسر خاک ترکیه است، مأموریت امنیتی خود را از طریق چهار نهاد اصلی مجری قانون انجام می‌دهد: اولین نهاد، اداره پلیس ملی که مسئول مناطق شهری، فرودگاه‌ها و ایمنی ترافیک است. پلیس ترکیه همچنین نقش مهمی در عملیات اطلاعاتی و ضد تروریستی دارد. دومین نهاد، فرماندهی کل ژاندارمری است که امنیت در مناطق روستایی را برعهده دارد. سومین نهاد، فرماندهی گارد ساحلی است که بر خط ساحلی ۸۴۸۴ کیلومتری ترکیه نظارت دارد. این سه نهاد زیر نظر و ادارات تابع وزارت کشور هستند، اما واحد دیگر اداره کل گمرک است که در حوزه صلاحیت وزارت کشور قرار

1. The National Coordination and Joint Risk Analysis Center.

کشور قبل از انتصاب در کادر سازمان مرکزی وزارت کشور هستند.^۳ اداره قلمرو در ترکیه توسط این پرفه‌ها صورت می‌گیرد که نماینده دولت و هر وزیر به‌شمار می‌روند و مجری اداری و سیاسی دولت و وزیر در سطح استان (قانون شماره ۹/۵۴۴۲) محسوب می‌شوند. بنابراین، پرفه‌ها و سنت اداری منحصر به فرد آنها به مهم‌ترین عناصر مدیریت دولتی ترکیه و اداره وزارت کشور ترکیه تبدیل شد؛ به گونه‌ای که انتصاب به پست‌های ارشد در وزارت کشور ترکیه از میان پرفه‌ها صورت می‌گیرد. [۱۲]. این سبک در مدیریت قلمرو موجب شده تا این کشور در میان دو گانه تمرکزگرایی و تمرکززدایی به سود تمرکزگرایی در نوسان باشد. از میان این دو، تمرکزگرایی به اصل «مدیریت یکپارچه اداری»^۴ و تمرکززدایی به اصل «عدم تمرکز»^۵ اشاره دارد که دو اصل تصریح شده در قانون اساسی ترکیه برای تنظیم مدیریت محلی هستند. اصل اول، یک رابطه قیمومیت قدرتمند بین قدرت مرکزی و محلی برقرار می‌کند. اصل دوم، به تخصیص قدرت به نهادهای عمومی بر مبنای قلمرو و عملکرد اشاره دارد. نهادهای عمومی در قلمروهای محلی «مدیریت محلی» نامیده می‌شوند که برای رفع نیازهای ساکنان در یک قلمرو جغرافیایی مشخص، ایجاد شده است. از نظر قانون مدیریت محلی ترکیه شامل سه سطح «اداره ویژه استان»^۶ یا «استانداری»، «شهرداری»^۷ و نیز «شهرداری کلان‌شهر»^۸ و «روستا»^۹ است. طبق اصل یکصد و بیست و هفتم قانون اساسی ترکیه، نهادهای مدیریت محلی، شرکت‌های عمومی هستند که برای رفع نیازهای محلی مشترک ساکنان استان‌ها، شهرداری‌ها و روستاها ایجاد می‌شوند، البته همه استان‌های ترکیه از این سه سطح تبعیت نمی‌کنند. ۵۱ استان دارای سیستم «سه رده‌ای» و ۳۰ استان دارای سیستم «دو رده‌ای» هستند. ۳۰ استان دارای سیستم دورده‌ای، شهرداری‌هایی هستند که به چند بخش شهری تقسیم شده‌اند. این ۳۰ استان تنها دارای شهرداری‌های کلان‌شهری سطح استانی به‌عنوان رده بالایی و شهرداری‌های مناطق شهری به‌عنوان رده پایین‌تر هستند. بر مبنای اصل یکصد و بیست و سوم قانون اساسی، سازمان

ترور یسم نقش دارد. در این امر جز این وزارتخانه، وزارتخانه‌های دادگستری، امور خارجه و دفاع ملی دخیل هستند، اما از چهار نهاد عملیاتی در مبارزه با تروریسم یعنی پلیس ملی ترکیه، فرماندهی کل ژاندارمری، فرماندهی گارد ساحلی و آژانس اطلاعات ملی، سه سازمان اول از سازمان‌های تابع وزارت کشور هستند که به وزیر کشور گزارش می‌دهند، اما آژانس اطلاعات ملی مستقیماً به رئیس‌جمهور گزارش می‌دهد [۹].

در زمینه مدیریت بحران نیز که جنبه دیگری از امنیت مدنی و شهری است با توجه به اصلاحات صورت گرفته در قوانین که طی حکم رئیس‌جمهور در سال ۲۰۱۸ صورت گرفت طبق ماده (الف / ۵۶) ادارات کل مدیریت بحران در نخست‌وزیری و دفاع غیر نظامی در وزارت کشور و حوادث طبیعی ذیل وزارتخانه فواید عامه و مسکن (وزارت محیط زیست و شهرسازی فعلی) نیز منحل شد و اختیارات آنها به سازمان مدیریت بحران این کشور - با نام اختصاری آفاد^۱ - در وزارت کشور منتقل شد. طبق ماده (۳۰) حکم رئیس‌جمهور درباره نهادهای سازمان‌های تابع وزارتخانه‌ها، وزارت کشور در این حوزه سیاستگذار، مجری و هماهنگ‌کننده است. با افزودن این سازمان به ساختار وزارت کشور بر اختیارات این وزارتخانه در حوزه امنیت غیر نظامی افزوده شد.

۴-۲. مدیریت قلمرو

سیستم مدیریت دولتی ترکیه بر اساس وجود یک قدرت مرکزی قدرتمند ایجاد شده است. سیستمی که از طریق رابطه قیمومیت بر ادارات محلی اداره می‌شود و معمولاً در ادبیات مدیریت دولتی با نام سنت اداری «ناپلئونی» شناخته می‌شود. برخی از ویژگی‌های کلی این مدل اداری، وجود ساختار دولتی بسیار متمرکز است که به سازمان‌های غیر متمرکز قلمرو و نهادهای اداری محلی وابسته است [۱۱]. داشتن پرفه^۲ یکی از ویژگی‌های بارز این سنت است. پرفه عضوی از نخبگان دیوان سالاری ترکیه محسوب می‌شود که فقط شامل استانداران، معاونان استانداران، قائم‌مقامان و مدیران وزارت

1. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD).

۲. این واژه در اصل فرانسوی است، برگردان دقیقی در زبان فارسی ندارد. در زبان ترکی استانبولی «Mülki Idare Amiri» گفته می‌شود.

۳. ماده (۲۶) قانون مستخدمان کشوری شماره ۶۵۷

4. Integral Unity in Administration.

5. Decentralization.

6. Special Provincial Administration (II Özel Idaresi).

7. Municipality (Belediye).

8. Metropolitan.

9. Village (Köy).

ریش سفیدان است که توسط انجمن روستا از میان زنان و مردان روستا انتخاب می‌شود. مختار، کارمند دولت و هم رئیس مدیریت محلی روستاست [۱۵]. در میان این سه رده، تنها شهرداری است که تنها سطحی از مدیریت محلی، محسوب می‌شود و همچون استاندار، یا مختار دو وجه نمایندگی دولت مرکزی و رده مدیریت محلی ندارد.

اصل یکصدویست و ششم قانون اساسی که نمود مدیریت یکپارچه اداری است، مقرر می‌کند از نظر ساختار اداره مرکزی، ترکیه بر مبنای موقعیت جغرافیایی، شرایط اقتصادی و الزامات خدمات عمومی به استان (ایل) و استان‌ها به سطوح پایین‌تر تقسیم می‌شوند. طبق ماده (۱) قانون «اداره استان»^۳ شماره ۵۴۴۲، این سطوح پایین‌تر شامل «ایلچه» و «بوجاک»^۴ است. به عبارتی، استان به ایلچه و ایلچه به بوجاک تقسیم می‌شود. تشکیلات اداری استان‌ها بر مبنای همین تقسیمات شکل می‌گیرد. طبق قانون تأسیس وزارتخانه‌ها به تعداد لازم در استان‌ها، سازمان ایجاد می‌شود و رؤسای هر یک از این سازمان‌ها مدیران استانی محسوب می‌شوند. رؤسای شعبات این سازمان‌ها که زیر نظر مدیران استانی کار می‌کنند، در رتبه دوم مقام‌های استان قرار دارند و کل این سازمان نیز تحت فرمان استاندار است، البته مقامات قضایی و نظامی از این امر مستثنا هستند. رئیس کل ایلچه نیز «قائم‌مقام»^۵ است. او رئیس ایلچه و ابزار اجرایی اداره ایلچه است که بابت اداره کل ایلچه مسئول است. مشابه استان، مدیران سازمان‌های وابسته وزارتخانه‌ها در ایلچه تحت فرمان قائم‌مقام هستند. مقامات قضایی و نظامی از این قاعده مستثنا هستند.^۶ قائم‌مقام، دستورات استاندار را اجرا می‌کند.

در پایین‌ترین درجه تقسیمات اداری ترکیه، بوجاک قرار دارد. بوجاک، ناحیه‌ای است که از نظر جغرافیایی، اقتصادی، امنیتی و خدمات محلی به سه قسمت تقسیم می‌شود. در واقع یک تقسیم اداری متشکل از شهرک‌ها و روستاهایی است که بین آنها رابطه وجود دارد.^۷ مدیر بوجاک از طرف وزارت کشور منصوب و بالاترین مقام دولتی و نماینده دولت در حوزه بوجاک محسوب می‌شود.

و عملکرد حکومت‌های محلی یک کل واحد را تشکیل می‌دهند که بر مبنای اصول تمرکززدایی و تمرکزگرایی شکل می‌گیرند و عمل می‌کنند. در این چارچوب، استان هم واسط حکومت مرکزی و هم مرجع حکومت محلی است. بنابراین استاندار دو وجه دارد. به این معنا که در عین نمایندگی حکومت مرکزی، نماینده مدیریت محلی نیز محسوب می‌شود [۱۳]. صلاحیت استانداری عموماً مرزهای استان را پوشش می‌دهد، اما وظایف و تکالیف استانداری در خارج از محدوده شهرداری‌های استان، در برخی از مسائل بنا به شرایطی تعریف شده همچنان معتبر است [۱۴]. طبق ماده (۴) قانون اداره استان، استاندار رئیس و مرجع اداره کل استان است. طبق قانون اداره استانداری ۵۳۰۲، استانداری به عنوان یک نهاد حقوقی عمومی با استقلال اداری و مالی تعریف می‌شود که برای رفع نیازهای محلی و مشترک مردم استان در محدوده مرزهای استان، ایجاد می‌شود و مرجع تصمیم‌گیری آن توسط رأی‌دهندگان انتخاب می‌شود. سازمان استانداری علاوه بر استاندار از شورای استانی^۱ و کمیته استانی^۲ تشکیل شده است. شورای استانی، مرجع تصمیم‌گیری استانداری است و متشکل از اعضای است که با رعایت اصول و تشریفات مندرج در قانون مربوطه توسط رأی‌دهندگان استان انتخاب می‌شوند. کمیته استان، بدنه اجرایی و تصمیم‌گیرنده استانداری است که متشکل از ۱۰ عضو است؛ پنج عضو آن، هر ساله توسط شورای استان از بین اعضای این شورا با رأی مخفی انتخاب می‌شود، پنج عضو دیگر را نیز استاندار از بین رؤسای واحدها که یکی از آنها رئیس واحد خدمات مالی است، انتخاب می‌کند. شهرداری‌ها نیز دارای شخصیت حقوقی عمومی و استقلال مالی و اداری هستند. شهرداری‌ها، نیازهای عمومی مردم را در محدوده مرزهای شهری تأمین می‌کنند. سازمان شهرداری‌ها متشکل از شورای شهر، کمیته شهر و شهردار است. شهردار توسط شورای شهر انتخاب می‌شود، مگر در شهرهای استان‌های مرزی و اقلیت‌نشین که توسط استاندار و پس از تأیید وزیر کشور منصوب می‌شود. سازمان روستا نیز متشکل از انجمن روستا، شورای ریش سفیدان و مختار است. مختار، رئیس اداری روستا و شورای

1. Provincial General Assembly (İstanbul: İl Genel Meclisi).

2. Provincial Council (İstanbul: İl Encümeni).

3. İl İdaresi Kanunu.

۴. Bucak. پایین‌ترین سطح از تقسیمات اداری ترکیه است. این واژه نیز در زبان فارسی معادل دقیقی که مفهوم ترکی آن را بازنمایاند، ندارد و بنابراین در این گزارش از واژه اصلی، استفاده شد.

5. Kaymakam.

۶. ماده (۲۷) قانون اداره استان.

۷. ماده (۴۱) قانون اداره استان.

تصمیمات مختار را به سود روستاییان نداند می‌تواند آن را لغو کند، اما نمی‌تواند به جای مختار تصمیم بگیرد. زیرا این تصمیم همچنان برعهده روستاییان است [۱۵].

ورای اینکه شکل مدیریت محلی ترکیه تلفیقی از تمرکززدایی و تمرکزگرایی می‌باشد، این کشور برای رسیدن به وضعیت فعلی نیز میان دو اصل بنیادین مدیریت یکپارچه اداری و عدم تمرکز حرکت کرده است. ترکیه روند تمرکززدایی را از ابتدای دهه ۱۹۸۰ با تکیه بر اصول قانون اساسی جدید آغاز کرد که نتیجه آن، گسترش مدیریت‌های محلی بود. این روند با پذیرش اصول کپنهاگ در سال ۲۰۰۴ شدت بیشتری گرفت. منظور از اصول کپنهاگ، ۳۵ اصل است که پذیرش آن، شرط ورود ترکیه به اتحادیه اروپا بود. از این ۳۵ اصل، ۲۰ اصل مربوط به مدیریت قلمرو و در حوزه اختیارات وزارت کشور بود. تغییرات صورت گرفته در این مسیر، سطوح مدیریت محلی و محلی‌گرایی را برجسته کرد و بنابراین تمرکززدایی اداری نیز تقویت شد [۱۷]. در این راستا مجلس ترکیه قانون مهم ۶۳۶۰ را در سال ۲۰۱۲ تصویب کرد که متضمن مفاهیمی مانند ناحیه‌گرایی و بومی‌گرایی بود. دیگر تغییر مهم در این حوزه توسعه اختیارات شهرداری‌های کلان‌شهرها بود [۱۸]. با این حال، برخی کارشناسان بر این نظر هستند، اصطلاح «تمرکززدایی» نمی‌تواند اصطلاح مناسبی برای کیفیت تحولات ترکیه باشد. از نظر آنان، این مفهوم تنها روابط بین مراجع محلی و دولت مرکزی را در نظر دارد و این روابط هر چند در ترکیه از سال ۲۰۰۴ به سود مراجع محلی رو به اصلاح بوده، اما همچنان پیچیده و به‌گونه‌ای نابرابر است. از این منظر اصلاحاتی که در جهت تمرکززدایی در ترکیه رخ داده تنها ساده کردن و بازسازی نقشه سیاسی ترکیه است؛ آنچه با کاهش تعداد شهرداری‌ها، تسهیل امور اداری نهادهای وابسته به شهرداری‌های کلان‌شهرها و همچنین ایجاد مناطق آماری و سازمان‌هایی برای هدایت سرمایه‌گذاری نمایان شده است، اما با این حال، حداقل تا سال ۲۰۱۲ اصلاحات فوق‌نشان از سازگاری ترکیه با استانداردهای جهانی در حوزه اثربخشی، حکمرانی خوب، سطح بهینه تصمیم‌گیری و مدیریت خدمات برای شهروندان، دموکراسی محلی و تابعیت بود. این به معنای نبود انتقاداتی درباره دمکراتیک بودن یا نبودن نهادهای محلی / منطقه‌ای و امکان توسعه مشارکت نیست. چنانچه برخی با انتقال بخش‌های ارائه خدمات به ویژه به بخش خصوصی و

او به‌طور مستقیم با قائم‌مقام ایلچه در ارتباط است و قائم‌مقام در کلیه امور بوجاک با او مکاتبه می‌کند. قائم‌مقام باید با تمام مدیران بوجاک‌های وابسته خود در ارتباط باشد. جز مقامات نظامی و قضایی مندرج در ماده (۴) قانون اداره استان، مؤسسات، ادارات، شهرداری‌ها و دهیاری‌های بوجاک تحت نظارت اوست. او مسئول حفظ امنیت و نظم منطقه است؛ برای جلوگیری از وقوع جرم نیز باید تصمیمات لازم را اتخاذ کند. نیروهای مجری قانون عمومی و ویژه تحت امر او هستند. در صورت وقوع بلاهای طبیعی و حوادث غیرمترقبه نیز مسئول است و ضمن اطلاع به قائم‌مقام، باید اقدامات لازم را انجام دهد.^۲

رابطه میان سطوح مدیریت محلی و سازمان اداره مرکزی می‌تواند بیانگر نقش تنظیم‌گری وزارت کشور باشد. همان‌گونه که گذشت ترکیه در مدیریت محلی دو اصل تمرکزگرایی و تمرکززدایی را قرین یکدیگر به کار برده است. چنانچه استاندار یا مختار دو وجه دولتی و محلی را نمایندگی می‌کنند، اما موارد دیگری نیز وجود دارد که می‌تواند مصادیقی بر نقش حکومت مرکزی بر سطوح مدیریت محلی باشد. مثلاً استاندار در حالی که بر یک رده حکومت محلی مدیریت دارد به توصیه وزیر و تأیید رئیس جمهور انتخاب می‌شود. همچنین استاندار رئیس کمیته استانی است، اما حق شرکت در جلسات آن را ندارد و جلسات به ریاست دبیر کل کمیته، اما با دستور جلسه تعیین شده از سوی استاندار برگزار می‌شود. رئیس جمهور نیز می‌تواند در شرایط اضطراری، کمیته استانی را به برگزاری جلسه دعوت کند. افزون بر این، در صورتی که تصمیم کمیته مغایر با مقررات و مصوبات شورای استان باشد، استاندار می‌تواند درخواست بررسی مجدد آن را در جلسه بعدی ارائه کند. اگر کمیته بر تصمیم خود پافشاری کند، تصمیم قطعی می‌شود، اما باز هم حقی برای توقیف تصمیم نهایی کمیته توسط استاندار تعریف شده که طبق آن، استاندار می‌تواند اجرای مصوبه قطعی شده را متوقف و ظرف ۱۰ روز با درخواست توقف اجرا به مراجع قضایی اداری مراجعه کند [۱۶].

حتی در مورد شهرداری‌ها نیز شهرداران شهرهای استان‌های مرزی و اقلیت‌نشین توسط استاندار و پس از تأیید وزیر کشور منصوب می‌شوند که شاهدی بر نقش تنظیم‌گیری وزارت کشور و نمودی از اولویت مأموریت امنیتی وزارت کشور نیز است. در مورد روستا نیز قائم‌مقام که نماینده عالی دولت در ایلچه است، اگر

۱. ماده (۴۲) قانون اداره استان.
۲. مواد (۴۳)، (۴۴) و (۴۵) قانون اداره استان.

گزارش تغییراتی مورد توجه است که به اختیارات وزارت کشور برمی گردد).

درباره استانداردها دو ماده (۲۷) و (۵۱) قانون استانداری شماره ۵۳۰۲ تغییر یافت که به گونه‌ای اختیارات استاندار را افزایش می‌داد. یکی از این تغییرات که قبلاً در بحث مدیریت محلی بدان اشاره شد، اختیار استاندار در طرح درخواست بررسی مجدد تصمیمات کمیته استان در صورت تشخیص مغایرت با تصمیمات شورای استان و توقف اجرای آن در صورت پافشاری کمیته بر تصمیماتش است. همچنین در سرمایه‌گذاری‌های زیربنایی استانداری‌ها که نیازمند فناوری پیشرفته و منابع مالی زیاد است، در محاسبه مبلغ مندرج در بند «د» که محدودیت برای استقراض ایجاد می‌کند، وام‌های اختصاص یافته به پروژه‌های مورد قبول رئیس‌جمهور، لحاظ نمی‌شود.

تغییرات در قوانین شهرداری در چارچوب قانون شهرداری شماره ۵۳۹۳ و قانون شهرداری کلان‌شهرها شماره ۵۲۱۶ انجام شد. تغییرات در این قانون نیز نمود عینی و واگذاری اختیارات از وزارت کشور به وزارت محیط زیست است؛ البته جز تأسیس و انحلال شخصیت حقوقی شهرداری‌ها که تا پیش از این با پیشنهاد وزارت کشور نیز میسر بود، اما در وضعیت کنونی به تصمیم رئیس‌جمهور موکول شده است، دیگر موارد بررسی شده نشان از کاهش اختیارات وزارت کشور در حوزه مدیریت شهرداری‌هاست. هرچند مدیریت نهادهای محلی نباید در اختیار مرکز باشد و مدیریت محلی نیز از جمله اختیارات واگذاری شده به مقامات محلی است، اما در ترکیه شاید به دلیل اصل یکپارچگی مدیریت اداری، دولت مرکزی در مدیریت نهادهای محلی به ایفای نقش می‌پردازد. از نمونه‌های واگذاری اختیارات وزارت کشور به وزارت محیط زیست در قانون شهرداری‌ها می‌توان به این موارد اشاره کرد: اختیار صدور آیین‌نامه و شیوه‌نامه شوراهای شهری در ماده (۱۹) قانون شهرداری‌ها، مرجع صدور مجوز درباره پیوستن شهر یا روستا یا قسمتی از آنها به شهرداری دیگر و همکاری شوراهای شهر با شهرداری‌های خارج از کشور و اتحادیه‌های محلی، دستورالعمل استخدام کارکنان (ماده (۴۵)) و اصول و استانداردهای هنجاری کارکنان ماده (۴۹). همچنین در مواد (۸)، (۱۲)، (۱۵) و (۱۸) این قانون نیز بنابه فراخور موضوع اختیاراتی از وزارت کشور به وزارت محیط زیست و شهرسازی واگذار شده است.

علاوه بر اینها، پس از تغییر نظام سیاسی ترکیه، وزارت کشور از تنها مرجع تعیین رویه‌ها و اصول برای اعضا و واحدهای پلیس

احتمال افزایش تبانی بین مقامات محلی و بخش خصوصی، بعید می‌دانستند که مشارکت شهروندان گسترش یابد [۱۹]. آنچه در بررسی روند ترکیه در تمرکززدایی برجسته است غلبه رویکرد امنیتی در مدیریت محلی است که آن هم نتیجه چالش‌های امنیتی این کشور است. این کشور برای ایجاد ثبات و حفظ امنیت، اصلاحاتی را صورت داده که در راستای تقویت دولت مرکزی و تمرکزگرایی دوباره است. [۲۰]. به این دلیل روند تمرکززدایی که در نیمه دوم سال ۲۰۰۰ شدت گرفته بود در سال‌های اخیر به سود تمرکزگرایی کاهش یافته است. چنانچه یافته‌های تحقیقات صورت گرفته در این باره نشان می‌دهد، علی‌رغم افزایش استقلال اداری و مالی دولت محلی، دولت مرکزی همچنان تمایل به نفوذ بیشتر در قلمروهای محلی دارد. افزون بر این، نقش واحدهای محلی در حاکمیت عمومی نسبت به قبل از تغییرات، چندان بهبود نیافته است [۱۱]. پس از تغییر نظام سیاسی ترکیه در سال ۲۰۱۷ نیز تمرکزگرایی شدت گرفته و تغییر اساسی در سیستم دولت مرکزی و محلی رخ داده است. روندی که از نیمه دوم سال ۲۰۱۸ و با احکام صادره از سوی رئیس‌جمهور و تغییرات سازمانی در نظام سیاسی جدید ترکیه نمود عینی یافت. در پی این امر، قوانین دولت محلی تغییراتی کرد که بخشی از آن در قالب به‌روزرسانی مقامات ذی‌صلاح برای هماهنگ‌سازی بود. یکی از این تغییرات که شامل وزارت کشور شد، انحلال اداره مدیریت محلی بود که بر مبنای قانون تشکیلات و وظایف وزارت کشور مصوب سال ۱۹۸۵، یکی از واحدهای اصلی سازمان مرکزی وزارت کشور محسوب می‌شد، اما از سال ۲۰۱۸ طبق ماده (۷۹۸) حکم رئیس‌جمهور درباره نهادها و ارگان‌های وزارتخانه‌ها، با منحل کردن این اداره در وزارت کشور، وظایف و اختیارات آن به وزارت محیط زیست، شهرسازی و تغییرات اقلیمی [۲۱]، منتقل شد. بنابراین در وضعیت موجود دو وزارتخانه محیط زیست و شهرسازی و وزارت کشور مستقیماً به مدیریت محلی مرتبط شدند و این حوزه به صورت مشترک در حیطه اختیارات وزارت کشور و وزارت محیط زیست و شهرسازی قرار گرفت.

واحدهای مدیریت محلی که برآمده از قانون اساسی ترکیه هستند نیز تحت تأثیر تغییر نهادی اداره دولتی ترکیه قرار گرفتند. بر مبنای تطبیق قوانین و نهادهای محلی با شکل جدید نظام سیاسی، در برخی از قوانین همچون قانون اتحادیه‌ها، استانداری‌ها، شهرداری کلان‌شهرها، دهیاری‌ها و ادارات محلی چه از نظر تکنیکی و چه محتوایی تغییرات قابل توجهی صورت گرفته است (در این

یا خیر؟ بنابراین وزارت کشور مرجع صلاحیت‌دار نظارت بر عملکرد شهرداری‌هاست.

همچنین درباره اختلال در خدمات و روابط با سایر سازمان‌ها طبق مواد (۵۷) و (۷۵) قانون شهرداری‌ها در صورتی که بنابه درخواست وزارت کشور و توسط قاضی صلاحیت‌دار تشخیص داده شود که خدمات شهری با اختلال جدی مواجه شده و وضعیت سلامت، آرامش و آسایش مردم را تحت تأثیر منفی قرار داده است وزیر کشور از شهردار درخواست می‌کند که در مهلت معقول به اصلاح خدمات مزبور اقدام کند. در صورتی که اختلال در خدمات‌رسانی قابل رفع نباشد، وزیر کشور انجام خدمت مذکور را از استاندار آن استان درخواست می‌کند. در این صورت استاندار در درجه اول باید مشکل را با تجهیزات، پرسنل و سایر منابع شهرداری رفع کند. در مراحل بعدی باید از فرصت‌های سایر نهادها و سازمان‌های عمومی نیز استفاده کند. شهردار می‌تواند به درخواست وزارت کشور نسبت به رأی صادره از سوی قاضی به دادگاه مدنی بدوی اعتراض کند. در کل به نظر می‌رسد وزارت کشور در شرایط لازم مستقیماً یا از طریق استانداران حق دخالت در نهادهای محلی را دارد، اما وزارت محیط زیست بیشتر درگیر امور سازمانی نهادهای محلی است. همچنین مطابق ماده (۶۷۴) درباره رفع اختلال در خدمات شهری که بندهای الحاقی به قانون است، در صورتی که اختلال در شهرداری‌ها یا ادارات وابسته، تأثیر منفی بر مبارزه با ترور یسم یا خشونت بگذارد یا در صورتی که استانداری تشخیص دهد که این امر بر شهرداری یا ادارات وابسته تأثیر خواهد گذاشت، استانداری خدمات مورد نظر را از طریق «اداره نظارت و هماهنگی بر سرمایه‌گذاری»^۳ ارائه خواهد کرد. به علاوه، اگر استانداری تشخیص دهد که از امکانات شهرداری و ادارات وابسته به آن برای حمایت مستقیم یا غیرمستقیم از ترور یسم یا خشونت استفاده می‌شود، اموال منقول این شهرداری‌ها یا ادارات وابسته توسط بالاترین مقام اداری محلی، مصادره می‌شود.

در مورد بودجه شهرداری و استقراض^۴ نیز اختیارات وزارت کشور به وزارت محیط زیست و شهرسازی منتقل شد. وزارت محیط زیست و شهرسازی موظف است بر آوردهای بودجه شهرداری را جمع و تا پایان ماه سپتامبر به وزارت دارایی ابلاغ کند تا به لایحه بودجه دولت مرکزی ملحق شود. اختیارات وزارت کشور در تعیین اصول

و آتش‌نشانی حذف شده است.^۱ رویه‌ها و اصول کار، وظایف و اختیارات کارکنان و شرایط لازم برای استخدام، آموزش ضمن خدمت، ترفیع و اخراج فقط برای آتش‌نشانان، تأمین لباس و ابزار و واحدهایی که مطابق با الزامات خدماتی در پلیس آتش‌نشانی تشکیل می‌شوند، به موجب آیین‌نامه‌ای که توسط وزارت محیط زیست و شهرسازی و با نظر وزارت کشور صادر می‌شود تنظیم می‌گردد. به عبارتی وزارت کشور قیومیت صد درصدی خود بر نهادهای محلی را پس از تغییرات صورت گرفته، از دست داده است.

درباره گزارش عملکرد شهرداری نیز که پیش از این باید به شورای شهر ارائه می‌شد نیز تغییراتی روی داد و مقرر شد، رونوشت گزارش به وزارت محیط زیست و شهرسازی ارسال شود و وزارت کشور دیگر در این زمینه صلاحیتی ندارد.^۲ این در حالی است که شورای شهر طبق قانون از طریق گزارش عملکرد بر شهرداری نظارت دارد و در نتیجه حسابرسی و صدور حکم عدم صلاحیت با تصمیم شورا می‌تواند به عزل شهردار منجر شود. این روش کنترل، شورای شهر را در موضع قدرت در برابر شهرداری قرار می‌داد. همچنین طبق اصل یکصد و بیست و هفتم قانون اساسی، وزارت کشور می‌تواند به عنوان یک اقدام موقت، دستگاه‌های اداری محلی و اعضای آنها را به علت ارتکاب جرم مرتبط با وظیفه‌شان تا تصمیم قطعی تعلیق کند. با توجه به اینکه گزارش فعالیت می‌تواند فرضی برای شروع تحقیق در خصوص وظایف شهرداران باشد و در صورت عدم پذیرش گزارش فعالیت در شورا موجب عزل او شود باید رونوشتی از این گزارش علاوه بر وزارت محیط زیست و شهرسازی به وزارت کشور نیز به طور هم‌زمان ارسال شود. در تأیید این نظر باید به اختیار هیئت بازرسی زیر نظر وزارت کشور اشاره کرد؛ این هیئت بر دستگاه‌های منتخب یا انتصابی شهرداری‌ها نظارت دارد. هیئت بازرسی وزارت کشور مطابق مصوبه شماره یک بانک مرکزی، وظایف ذیل را در خصوص دولت‌های محلی انجام می‌دهد: بازرسی و حسابرسی معاملات و حساب‌های اتحادیه‌ها، مشاغل مؤسسات مالی و بررسی و تحقیق درباره آنها، تحقیق و تفحص منتخبان یا منصوبان مدیریت محلی و اعضای آنها و سایر مقامات دولتی، حصول اطمینان از اینکه صلاحیت قیومیت وزارت کشور بر مدیریت محلی مطابق با احکام قانون اجرا می‌شود

۱. مواد (۵۱) و (۵۲) قانون شهرداری‌های ترکیه شماره ۵۳۹۳.

۲. ماده (۵۶) قانون شهرداری‌های ترکیه شماره ۵۳۹۳.

۳. این اداره در قسمت ساختار استانی وزارت کشور بررسی می‌شود.

۴. مواد (۶۲)، (۲۵) و (۶۸) قانون شهرداری‌های ۵۳۹۳.

یا رابطه با تروریسم یا سازمان‌های تروریستی نیز بر عهده وزارت کشور قرار گرفته است. یکی از جدیدترین نمونه‌های عملی در این باره، در تاریخ ۱۹ آگوست سال ۲۰۱۹ رخ داد که بر این اساس، شهرداران کلان‌شهرهای دیاربکر^۲، ماردین^۳ و وان^۴ از سوی وزارت کشور عزل و استانداران همان استان به عنوان شهرداران این کلان‌شهرها منصوب شدند. در اطلاعیه وزارت کشور در این خصوص آمده بود: «سازمان تروریستی پک‌ک / ک‌چ‌ک و مؤسسات آن از طریق برخی شهرداران از امکانات شهرداری‌ها برای مقاصد غیرقانونی استفاده می‌کنند». سپس در توجیه قانونی این اقدام به اصل یکصد و بیست و هفتم قانون اساسی و ماده (۴۷) قانون شهرداری‌ها اشاره شده بود. [۲۲].

از دیگر تغییرات در حوزه قوانین نهادهای محلی که به اختیارات وزارت کشور باز می‌گردد؛ انحلال دهیاری‌ها بر مبنای ماده (۱۱) است. این امر قبلاً به پیشنهاد وزارت کشور و با مشورت شورای دولتی بود، اما اینک، شخص رئیس‌جمهور در این باره اختیار تام دارد. از دیگر اختیارات وزارت کشور در بحث نظارت که همچنان تداوم دارد، نظارت بر بودجه شهرداری‌هاست. پیش از اصلاحات در قانون شهرداری‌ها، موافقت استاندار برای مذاکرات شورای شهر و بودجه شهرداری الزامی بود، اما در سیستم جدید سازوکار کنترل از طریق شیوه‌های نوین حسابرسی انجام می‌شود. در سیستم جدید، حسابرسی داخلی با حساب‌رسان خصوصی و خارجی دیوان محاسبات و وزارت کشور جایگزین شده‌اند. وزارت کشور بر وحدت اداری فعالیت‌ها و دیوان محاسبات بر امور مالی و مدیریت عملکرد ادارات محلی نظارت دارند، البته این امر به اصلاحات پیش از تغییر نظام سیاسی ترکیه باز می‌گردد. برخی از منتقدان استدلال می‌کنند که مقررات جدید مکمل قیومیت وزارت کشور بر مدیریت محلی هستند. برای مثال، مارکواز پژوهشگران و کارشناسان این حوزه این‌گونه استدلال می‌کند که طبق بند «ب» ماده (۳۰) قانون جدید شهرداری، وزارت کشور می‌تواند از شورای دولتی درخواست انحلال شورای شهر را بدون نیاز به تحقیق و یا تعقیب قانونی کند، اگر «در مورد مسائل سیاسی غیر مرتبط با وظایف محوله شهرداری تصمیماتی گرفته باشد». در این مورد شورای دولتی باید در مورد سرنوشت شورا ظرف یک‌ماه از تاریخ درخواست وزارت کشور تصمیم‌گیری کند. علاوه بر این،

و تشریفات مربوط به بودجه شهرداری و مدیریت حسابداری نیز به وزارت محیط زیست و شهرسازی واگذار شد. طبق ماده (۶۸) قانون شهرداری‌ها، تصمیمات شوراها درباره استقرار شهرداری‌ها نیز پس از تأیید وزارت محیط زیست و شهرسازی لازم‌الاجرا خواهد شد. بنابراین وزارت محیط زیست و شهرسازی در رابطه با نهادهای اداری مرکزی که صورت‌های مالی قطعی شهرداری به آنها ارسال می‌شود جایگزین وزارت کشور شد.

افزون بر اینها، بر مبنای ماده (۶۹) قانون شهرداری‌ها، اصول تخصیص زمین و مسکن به مشمولان ماده (۲۵) «قانون محلات فقیرنشین»^۱ طبق آیین‌نامه تدوین شده وزارت محیط زیست و شهرداری تعریف می‌شود و شوراهای شهری نیز مطابق با آن عمل می‌کنند، اما قبل از تغییر نظام سیاسی، اختیار صدور چارچوب مقرر در این زمینه به طور مشترک به وزارت کشور و وزارت محیط زیست و شهرسازی تعلق داشت. همچنین مجوز تسهیلات در نظر گرفته برای شهرداری‌ها طبق ماده (۷۱) قانون شهرداری‌ها تا پیش از تغییرات نظام سیاسی بر عهده وزارت کشور بود. طبق این ماده، شهرداری‌ها می‌توانند با کسب مجوز از وزارت محیط زیست برای خود خدماتی با درآمد و هزینه‌های معین تعیین کنند و مشاغلی در چارچوب مقرر بودجه ایجاد کنند. در این باره نیز بعد از تغییر نظام سیاسی، اختیار مجوز به وزارت محیط زیست و شهرسازی داده شده است. بنابراین بیشتر اختیارات وزارت کشور در حوزه مدیریت نهادهای محلی به وزارت محیط زیست واگذار شده است.

تنها در مواردی محدود، اختیارات وزارت کشور دست‌نخورده باقی مانده است. برای نمونه وزارت کشور همچنان هنگام خالی شدن پست شهردار به هر دلیلی مسئول است. طبق ماده (۴۶) قانون شهرداری‌ها وزارت کشور مسئول انتصاب شهرداری‌های کلان‌شهرها و استان‌هاست و در دیگر شهرداری‌ها استاندار مسئول انتصاب شهردار است. افزون بر اینها، همان‌طور که قبلاً گفته شد طبق اصل یکصد و بیست و هفتم قانون اساسی ترکیه، وزیر کشور می‌تواند به عنوان یک اقدام موقت، نهادهای مدیریت محلی و اعضای این دستگاه‌ها را که به دلیل تخلف مرتبط با وظایف‌شان تحت تعقیب یا تحقیقات قرار گرفته‌اند تا اخذ تصمیم نهایی تعلیق کند. با عنایت به اصول فوق و ماده (۴۷) قانون شهرداری‌ها، برکناری شهردار یا معاون شهرداری و عضو شورا به دلیل مشارکت

1. En: Law No. 775 on Slum775 (sayılı Gecekondu Kanunu).
2. Diyarbakır.
3. Mardin.
4. Van.

یابد. این امر به‌ویژه پس از تظاهرات بزرگ سال ۲۰۱۴ در مناطق عمدتاً گردنشین جنوب شرقی و اعتراضات می‌سال ۲۰۱۸ که در پی تخریب بوستان میدان تقسیم رخ داد؛ شدت گرفت. این وقایع باعث تدوین قوانین جدید امنیت داخلی شد؛ قوانینی که به پلیس به‌عنوان یکی از بازوهای اجرایی وزارت کشور این حق را داد که هر شهروندی را بدون دستور دادستان بازداشت کند، همچنین محدودیت‌ها در تجمعات عمومی و مجازات‌ها تشدید شد و به دولت و پلیس اختیارات جدیدی برای نظارت به‌ویژه بر فعالیت‌های آنلاین داده شد. [۲۴].

از سوی دیگر نگاهی به اداره کل روابط با جامعه مدنی در وزارت کشور ترکیه نشان می‌دهد، امور انجمن‌ها پیش از سال ۲۰۰۹ در اختیار اداره کل امنیت بوده است و حتی وقتی از اداره کل امنیت به اداره انجمن‌ها - نام سابق اداره کل روابط با جامعه مدنی - واگذار می‌شود تا تأسیس تشکل‌های استانی این اداره، امور انجمن‌ها تحت اختیار واحدهای امنیت استان‌ها بود. امور اتحادیه‌های صنفی و احزاب سیاسی نیز در سال ۲۰۱۳ از اداره کل امنیت مجزا و به واحدهای مرکزی و استانی اداره انجمن‌ها منتقل شد [۲۵].

وزارت کشور در این حوزه بر مبنای انجام امور مرتبط با ماده (۱۱۵) قانون مدنی ترکیه به شماره ۴۷۲۱: «...می‌تواند در موارد مندرج در قانون اساسی و طبق تشریفات مقرر در آن با جلب نظر مرجع نظارت، فعالیت یک بنیاد را تا صدور رأی به‌طور موقت تعلیق کند و مکلف است فوراً به دادگاه ارجاع دهد تا قاضی بدون تأخیر در مورد درخواست، تصمیم‌گیری کند».

در این باره با تصویب قانون «جلوگیری از تأمین مالی اشاعه سلاح‌های کشتار جمعی» [۲۶] که در دسامبر سال ۲۰۲۰ لازم‌الاجرا شد، بار دیگر اختیارات وزارت کشور افزایش یافت. این قانون شامل ۴۳ ماده است که در ۶ قانون جداگانه تغییراتی ایجاد می‌کند. ۱۱ ماده از ۴۳ ماده در مورد فعالیت انجمن‌هاست و سازمان‌های مدنی را تحت کنترل شدید قرار می‌دهد. از این ۱۱ ماده نیز ۷ ماده مربوط به قانون انجمن‌ها و ۴ ماده مربوط به قانون جمع‌آوری کمک است. در ماده (۷) قانون، کمپین‌های کمک‌رسانی آنلاین مشمول قانون شماره ۲۸۶۰ شده است، به این معنا که داشتن مجوز برای راه‌اندازی این کمپین‌ها الزامی

وزارت کشور می‌تواند از شورای دولتی بخواهد که جلسه جدید شورای شهر را تا تصمیم نهایی به تعویق بیندازد. بر این اساس، ماده جدید می‌تواند ابزاری برای اعمال فشار وزیر کشور بر حکومت‌های محلی باشد [۲۳]، امری که بیانگر نفوذ دولت مرکزی بر مدیریت محلی است.

تغییرات در قانون شهرداری کلان‌شهرها شماره ۵۲۱۶ نیز شامل واگذاری اختیارات وزارت کشور به وزارت محیط زیست و شهرسازی است. مثلاً پس از ریاستی شدن نظام سیاسی، طبق ماده (۸) قانون شهرداری کلان‌شهرها، اصول و نحوه کار «مرکز هماهنگی زیرساخت‌ها»^۱ به‌موجب آیین‌نامه ابلاغی وزارت محیط زیست و شهرسازی و در ماده (۹) آیین‌نامه اصول و نحوه کار «مرکز هماهنگی حمل‌ونقل»^۲ به‌صورت مشترک توسط وزارت محیط زیست و شهرسازی و وزارت کشور تدوین می‌شود، در حالی که پیش از این تنها وزارت کشور در این حوزه اختیار داشت. علاوه بر این طبق ماده (۲۲)، دبیر کل شهرداری کلان‌شهر به پیشنهاد شهردار توسط وزیر محیط زیست و شهرسازی منصوب می‌شود که این امر نیز قبل از تغییرات برعهده وزارت کشور بود.

۳-۴. خدمات شهروندی

خدمات شهروندی را می‌توان ذیل توسعه یافتگی سیاسی دسته‌بندی کرد که مبنای آن ایجاد مفهومی به‌عنوان شهروند است. وظایف وزارت کشور ترکیه در این حوزه شامل انجام خدمات نفوس و شهروندی و خدمات گذرنامه است، اما در باب جامعه مدنی و حقوق شهروندی تنها می‌توان به قسمتی از بند نخست وظایف این وزارتخانه اشاره کرد که آمده است: «...نظم و اخلاق عمومی و حقوق و آزادی‌های مندرج در قانون اساسی با مدیریت نهادهای امنیتی داخلی وابسته به وزارتخانه». ذکر حقوق و آزادی‌های مندرج در قانون اساسی با تأکید بر اینکه تحت مدیریت نهادهای امنیتی وزارت کشور باشد تا حدی تعیین‌کننده رویکرد دولت ترکیه به این مباحث است که خود موجب انتقادات بسیار به این وزارتخانه شده است. هرچند ترکیه در سال‌های ۲۰۰۴ و ۲۰۰۸ پیشرفت‌هایی در زمینه حقوق شهروندی داشت، اما وقوع اعتراضات سیاسی در این کشور موجب شد تا امنیت داخلی اولویت

1. Alt yapı koordinasyon merkezinin (Aykome).

مرکز هماهنگی زیربنایی به ریاست شهردار کلان‌شهر یا شخصی که از طرف وی منصوب می‌شود، با حضور نمایندگان مؤسسات و سازمان‌های عمومی و سازمان‌های خصوصی تعیین شده توسط وی ایجاد می‌شود.

2. Ulaşım koordinasyon merkezi (Ukome).

مرکز هماهنگی حمل‌ونقل به‌منظور انجام انواع خدمات حمل‌ونقل زمینی، دریایی، آبی، دریاچه‌ای و راه آهن در داخل کلان‌شهر با هماهنگی نهاد عمومی به ریاست شهردار کلان‌شهر یا شخصی که از طرف وی منصوب می‌شود ایجاد می‌گردد.

این مقررات مانعی برای عضویت آنها نیست، بلکه برای مدیر شدن آنها است» [۲۸]. از منظر او این امر هیچ محدودیتی برای آزادی انجمن‌ها ایجاد نمی‌کند. سویلو همچنین اختیار وزارت کشور در تعلیق اعضا یا انجمن‌ها را اقدامی در جهت پیشگیری از سوءاستفاده سازمان‌های تروریستی از انجمن‌ها برمی‌شمرد و این را مختص ترکیه نمی‌داند که: «در صورتی که اقدامی خلاف قانون اساسی یا جنایاتی مانند نژادپرستی، تبعیض، تروریسم و جنایات مشابه صورت بگیرد، در آلمان، وزیر کشور، در فرانسه، شورای وزیران و در انگلیس، کمیسیون خیریه^۱ می‌توانند دستور تعطیلی انجمن‌ها، تعلیق از وظایف و انتصاب مدیران موقت را با در نظر گرفتن ماهیت جنایات مورد بحث در نظر بگیرد...» [۲۸]. مهم‌تر از همه موارد فوق این است که در قوانین ترکیه اشاره‌ای به «جامعه مدنی» یا «سازمان‌های مدنی» نشده و «بنیادها و انجمن‌ها» تنها نهادهای حقوقی شناخته شده در این بخش هستند. هر چند یک اداره کل با عنوان «روابط با جامعه مدنی» ذیل وزارت کشور تعریف شده است و از مفهوم جامعه مدنی بهره برده است. این در حالی است که گروه‌های مدنی غیررسمی اغلب می‌توانند بدون نظارت دولتی فعالیت کنند، ولی آنها نیز فاقد یک وضعیت قانونی مشخص هستند که موجب می‌شود تا اثربخشی آنها محدود و مانع از افتتاح حساب بانکی، جمع‌آوری سرمایه یا انجام اقدامات قانونی شود [۲۹].

در حوزه خدمات شهروندی نیز ترکیه سیاست «تمرکززدایی» را پیشه کرده است. تا ماه مه سال ۲۰۲۲، دسترسی متقاضیان حمایت بین‌المللی^۲ به ثبت‌نام در بسیاری از شهرهای ترکیه تحت این سیاست رسمی محدود شد؛ سیاستی برای اطمینان از اینکه بیش از ۲۵ درصد از ساکنان یک منطقه خاص، شهروندان خارجی نباشند. این امر بر بسیاری از شهرهای بزرگتر از جمله استانبول، آنکارا و شهرهای ساحلی تأثیر می‌گذارد. سیاستی که به نظر می‌رسد با رویکرد امنیتی تعریف شده باشد. مجموع بررسی‌های سه حوزه فعالیت وزارت کشور ترکیه نشان از اولویت امنیت در این وزارتخانه است. حال باید دید این اولویت در ساختار و سازمان این اداره نیز نمود داشته است یا خیر؟

شده است. براساس این اصلاحیه، زمانی که یک کمپین غیرمجاز شناسایی شود، استانداری مربوطه و وزارت کشور مجاز خواهند بود ظرف ۲۴ ساعت درخواست حذف محتوا را داشته باشد یا در صورت اجرای کمپین، از قاضی درخواست انسداد کنند. همچنین براساس ماده (۱۲)، محکومان به جرائم موضوع قانون منع تأمین مالی تروریسم شماره ۶۴۱۵ یا جرائم قاچاق مواد مخدر و پول شویی از حضور در ارکان انجمن‌ها غیر از مجمع عمومی منع می‌شوند، حتی اگر احکام این افراد بخشیده شده باشد. ماده (۱۵) به وزیر کشور اجازه می‌دهد در صورت تعقیب اعضای هیئت مدیره یا کارکنان انجمن‌ها در خصوص جرائم مذکور، افراد یا ارگان‌هایی را که افراد ذی‌ربط را در سمت خود دارند؛ به‌عنوان اقدام موقت تعلیق کند. براساس این اصلاحیه، وزیر کشور می‌تواند در صورت ناکارآمدی «اقدام موقت» فوق، فوراً از دادگاه‌های مدنی بدوی تقاضای تعلیق موقت فعالیت‌های انجمن را کند. لازمه تعلیق موقت در پیش‌نویس قانون «تحقیق» بود که در متن نهایی به دادگاه‌ها داده شد. این اصلاحیه همچنین امکان انتصاب یک متولی برای انجمن‌ها را پس از شروع اقدامات موقت، فراهم می‌کند. با ماده (۱۳)، دامنه حسابرسی انجمن‌ها نیز گسترش می‌یابد و مقرر شده است که حسابرسی انجمن‌ها با توجه به ارزیابی ریسک، سالیانه و حداکثر هر سه سال یکبار توسط کارکنان دولت انجام شود. ماده (۱۴) نیز دادن اطلاع مقامات اداری ذی‌ربط انجمن‌ها را قبل از ارسال کمک به خارج از کشور الزامی کرد، اما سویلو وزیر کشور وقت ترکیه در پاسخ به انتقادات از این قانون و افزایش اختیارات وزارت کشور [۲۷] می‌نویسد: «... اصلاحیه ماده (۳) قانون انجمن‌ها به منظور مبارزه با پول‌شویی داری‌های به‌دست آمده از طریق جنایت و مبارزه با تأمین مالی تروریسم است. بر این اساس مقرر شد که افراد محکوم به تأمین مالی تروریسم، پول‌شویی و جرائم مواد مخدر نباید تا سه سال در هیئت اداری و هیئت حسابرسان عضویت داشته باشند. هیچ مقرراتی برای جلوگیری از افراد محکوم به چنین جرائمی برای عضویت در انجمن‌ها یا شرکت در جلسات مجمع عمومی آن وجود ندارد. به عبارت دیگر،

1. The Charity Commission.

اداره‌ای دولتی، مستقل و غیروزارتخانه‌ای است که تنظیم‌کننده مؤسسات خیریه در انگلستان و ولز و پاسخگو به پارلمان است. این اداره به‌عنوان ثبت‌کننده، مسئول نگهداری ثبت دقیق و به‌روز از مؤسسات خیریه است.

۲. افرادی که مجبور به فرار از کشور خود به دلیل ظلم یا جنگ شدند و بنابراین قادر به برگشت نیستند و حق درخواست پناهنجویی در ترکیه را دارند باید به منظور گرفتن پناهنجویی در ترکیه به سازمان مدیریت مهاجرت ترکیه که یک سازمان دولتی برای حفاظت و پناهنجی است مراجعه نمایند و درخواستی مبنی بر درخواست پناهنجویی تسلیم کنند.

۵. ساختار وزارت کشور ترکیه

ساختار وزارت کشور ترکیه از دو قانون تبعیت می‌کند، نخست قانون کلی با عنوان «اصول تأسیس و تکالیف وزارتخانه‌ها» به شماره ۳۰۴۶ که مشمول کلیه وزارتخانه‌های ترکیه است. طبق این قانون (شماره ۳۰۴۶، مصوب ۱۹۸۴) هر وزارتخانه دارای ساختار سازمانی یکسان به شرح زیر است:

- واحدهای خدمات اصلی،
- واحدهای مشاوره و نظارت،
- واحدهای کمکی،
- نهادهای وابسته،
- هیئت‌های موقت یا دائمی.

اما طبق همین قانون هر وزارتخانه واحدهای خدماتی خاص خود را دارد که به موجب قانون یا حکمی مخصوص این وزارتخانه تأسیس شده‌اند. درباره ساختار و اختیارات وزارت کشور ترکیه به طور خاص «قانون تشکیلات و وظایف وزارت کشور ترکیه»، مصوبه ۱۴ فوریه سال ۱۹۸۵ حاکم است که طبق ماده (۳) آن سازمان وزارت کشور متشکل از سازمان‌های مرکزی، استانی، خارجی و وابسته است. این قانون هر یک از این سازمان‌ها را به تفکیک تشریح کرده و وظایف‌شان را بر شمرده است. درباره سازمان‌های خارجی، وزارت کشور ترکیه مجاز است با رعایت قانون «سازمان مؤسسات و سازمان‌های دولتی برون مرزی شماره ۱۸۹» مصوبه سال ۱۹۸۳ اقدام کند، اما تعیین وظایف، اختیارات، مسئولیت‌ها و سایر مسائل واحدهای خارجی وزارت کشور به آیین‌نامه صادره از سوی این وزارتخانه واگذار شده است [۳۰]. سازمان مرکزی وزارت کشور ترکیه متشکل از واحدهای اصلی، مشاوره و بازرسی و کمکی است [۳۱].

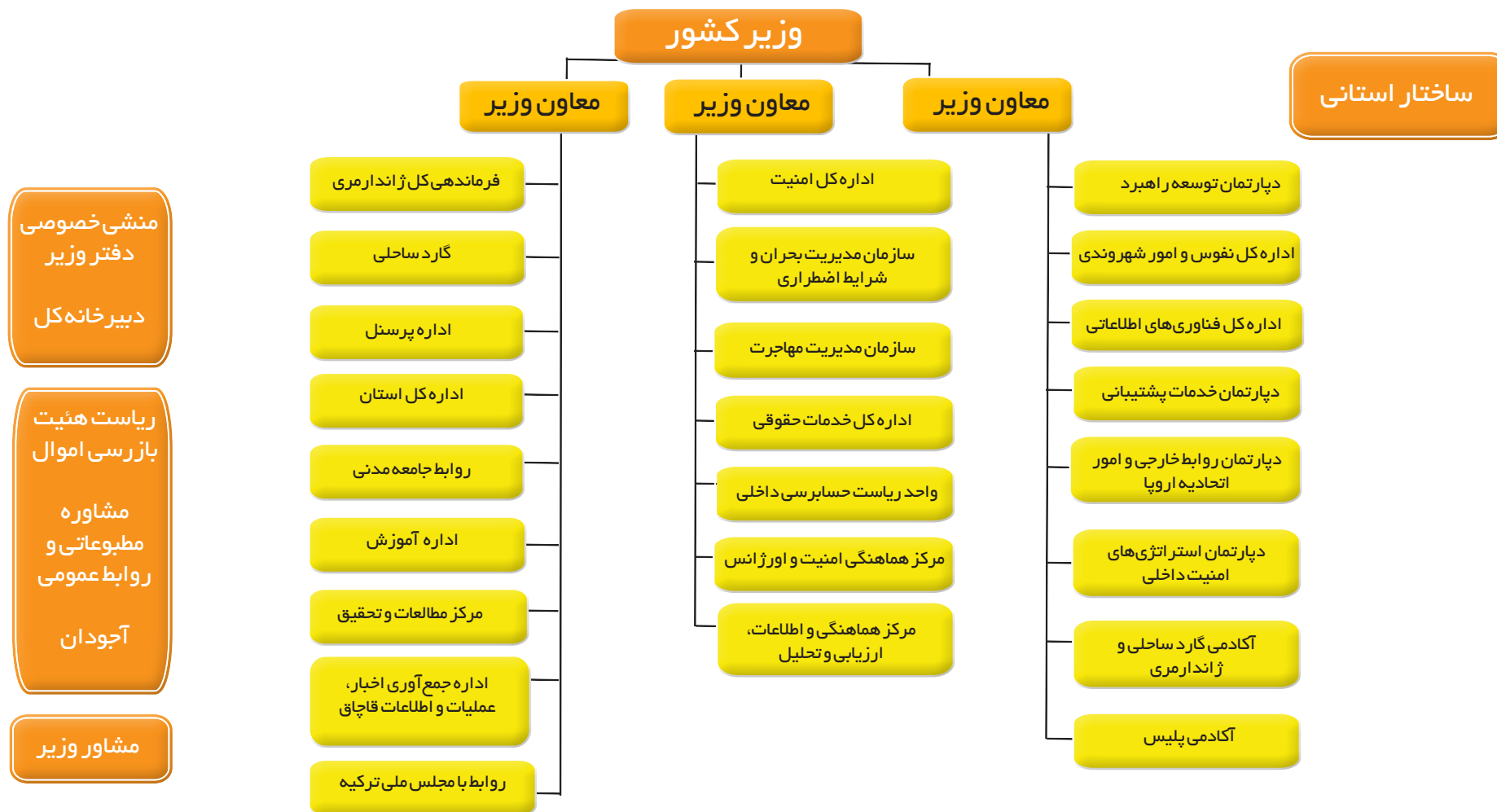
اما پیش از ورود به بررسی ساختار این وزارتخانه باید به دو نکته اشاره کرد:

۱- سایت وزارت کشور ترکیه مجموعه قوانین، مقررات و آیین‌نامه‌ها و احکام رئیس جمهوری که مرتبط با وزارت کشور و اجزای سازمانی آن است را در خود جای داده است. علاوه بر دسترسی عمومی

به اطلاعات درباره ساختار این وزارتخانه، وزیر، معاونان و مدیران کل هر اداره اطلاعاتی درج شده است. آنچه مشهود است مدیران ارشد و میانی این وزارتخانه از سطح قائم‌مقامی در ایلیجه به سطوح بالاتر در وزارتخانه دست یافتند که نشان می‌دهد انتخاب و ارتقا در این وزارتخانه یک فرایند تعریف شده دارد. درباره رده‌های پایین‌تر نیز قوانینی وجود دارد. برای نمونه طبق ماده الحاقی یک قانون تشکیلات و اختیارات وزارت کشور ترکیه، «کارشناسان برنامه‌ریزی استانی و کمک کارشناسان در برنامه‌ریزی و اجرای برنامه در استان‌ها به کار گرفته می‌شوند. به منظور انتصاب به عنوان دستیار متخصص، علاوه بر شرایط مندرج در ماده (۴۸) قانون خدمات کشوری شماره ۶۵۷ داشتن شرایط زیر ضروری است: الف) فارغ‌التحصیل کارشناسی از مؤسسات آموزش عالی یا دارای مدرک معادل کارشناسی از مؤسسات آموزش عالی خارج از کشور؛ ب) موفقیت در رقابت و آزمون مهارتی؛ ج) نداشتن سن ۳۰ سال تمام در تاریخ برگزاری آزمون. متقاضی مشروط به اینکه حداقل ۳ سال به عنوان دستیار کار کرده و دارای سوابق مثبت باشند، در آزمون مهارتی موفق به کسب عنوان «کارشناس برنامه‌ریزی استان» می‌شوند».

۲- بررسی سایت وزارت کشور ترکیه از اواخر اسفندماه سال ۱۴۰۱ آغاز شد. در آن زمان، «سلیمان سویلو» -آغاز وزارت از سال ۲۰۱۶- به عنوان وزیر کشور ترکیه حضور داشت و وزارتخانه از سه معاونت تشکیل شده بود، اما با برگزاری انتخابات ریاست جمهوری در ۱۴ ماه می (۲۴ اردیبهشت‌ماه سال ۱۴۰۲) و انتخاب مجدد رجب طیب اردوغان به ریاست جمهوری، وزیر کشور تغییر کرد و «علی یرلیکایا» در ۳ ژوئن بر جای سویلو نشست. یرلیکایا پس از آغاز وزارتش به تغییرات چندی دست زد که یک نمونه آن تغییر در ساختار سازمانی وزارت کشور بود. در نمودار سازمانی جدید، وزارت کشور ترکیه از چهار معاونت تشکیل شده و اجزای ذیل هر معاونت نیز تغییر کرده است. با رجوع به نمودارهای (۱) و (۲) می‌توان این تفاوت را دریافت.

نمودار ۱. ساختار وزارت کشور ترکیه (۲۰۲۳-۲۰۱۶)

نمودار ۲. سازمان وزارت کشور ترکیه (از ژوئن ۲۰۲۳ تاکنون)

وزیر کشور

ساختار استانی

منشی خصوصی
دفتر وزیر
دبیرخانه کل

ریاست هیئت
بازرسی اموال
مشاوره
مطبوعاتی و
روابط عمومی
آجودان

مشاور وزیر

معاون وزیر

- فرماندهی کل ژاندارمری
- روابط با جامعه مدنی
- اداره کل خدمات حقوقی
- اداره کل فناوری‌های اطلاعاتی
- اداره استراتژی‌های امنیت داخلی
- اداره آموزش
- مرکز مطالعات و تحقیق
- رابطه با مجلس ملی ترکیه

معاون وزیر (استاندار)

- اداره کل امنیت
- اداره کل پرسنل
- اداره کل مدیریت استانی
- اداره آموزش
- اداره روابط خارجی و اتحادیه اروپا
- اتحادیه استان‌ها

معاون وزیر

- فرماندهی گارد ساحلی
- اداره کل نفوس و امور شهروندی
- توسعه استراتژی
- دپارتمان خدمات پشتیبانی
- دپارتمان اخبار، اطلاعات و عملیات قاچاق
- آکادمی گارد ساحلی و ژاندارمری
- آکادمی پلیس

معاون وزیر

- مدیریت بحران و شرایط اضطراری
- سازمان مدیریت مهاجرت
- مرکز هماهنگی امنیتی و اضطراری*
- مرکز هماهنگی اطلاعات، تجزیه و ارزیابی**
- ریاست اتحادیه حسابرسی داخلی

*Security and Emergencies Coordination Center (GAMER).

** Intelligence, Evaluation, Analysis and Coordinations Center (IDAKOM).

تقسیم وظایف میان معاونت‌ها در صدی از انحراف وجود دارد. بنابراین شاید این امر نشان‌دهنده تلاش برای تطبیق میان عرصه نظر و عمل است که در ساختار بوروکراسی وزارت کشور ترکیه خود را نشان داده است. از سوی دیگر تحقیقات صورت گرفته در وزارت کشور ترکیه نشان می‌دهد هماهنگی درون وزارخانه‌ای و میان بخشی حول چند محور صورت می‌گیرد: نخست وجود سنت اداری مدرن مبتنی بر سلسله مراتب و اطاعت از مقام مافوق. به هر حال به دلیل سیستم اداری متمرکز ترکیه، سلسله مراتب اداری در وزارت کشور خیلی جدی است، اینکه وزیر و مقامات ارشد، حرف آخر را می‌زنند و همه اطاعت می‌کنند. اما علاوه بر این، سنت‌های اداری دیگری در ترکیه وجود دارد که در هماهنگی درون وزارخانه‌ای مؤثر است. یکی از این سنت‌ها ریشه در حاکمیت پرفه‌ها بر ساختار اداری وزارت کشور دارد. تجربه میدانی مشترک آنها موجب شده تا رابطه‌ای غیررسمی و منسجم میان آنها وجود داشته باشد که از آن به «برادری»^۱ یاد شده است. در میان پرفه‌ها مرسوم است که هنگام خطاب به مقام ارشد به استثنای وزیر و معاون وزیر از اصطلاح «آگابی»^۲ یا «برادر بزرگ‌تر»^۳ به جای لفظ «آقا»^۴ استفاده می‌کنند. این سنت برادرانه باعث هماهنگی، آموزش غیررسمی و همبستگی بهتر می‌شود. برای مثال رابطه استاد-شاگردی میان افراد ارشد و سابقه و تازه‌کاران وجود دارد. هم پرفه‌های ارشد سعی در تحمل آرای متفاوت جوانترها و تازه‌کاران دارند و هم جوانترها سعی می‌کنند تا در صورت نظر متفاوت با ارشد‌ها و افراد سابقه از هر گونه اقدام منفی و بی‌احترامی پرهیز کنند. از این رو، وزارت کشور کمتر با بحث و جدل مواجه است و احتمال بحث در مورد مسائل کاهش می‌یابد. بنابراین حاکم بودن سنت برادری در تعارض با ساختار سلسله مراتب اداری در وزارت کشور ترکیه نیست بلکه آن را تلطیف می‌نماید. علاوه بر سنت‌ها، وزیر، معاونان و قائم مقامان آنان نقش اصلی در هماهنگی میان بخش‌ها را دارند. از سوی دیگر حلقه داخلی وزرا شامل منشیان خصوصی، دبیران و مدیران کل می‌توانند هماهنگی میان بخش‌ها را تسهیل کنند [۱۲]. همچنین با توجه به نمودار سازمانی این وزارخانه، منشی خصوصی، دبیرخانه کل، هیئت بازرسی اموال، مشاوره مطبوعاتی و روابط عمومی، آجودان و مشاور وزیر، مستقل از سایر بخش‌ها و در رابطه مستقیم با وزیر کشور هستند. بنابراین معاونان و وزیر در این موارد اختیاری ندارند. طبق ماده (۷) قانون تشکیلات و وظایف

در حال حاضر علاوه بر تغییر در تعداد معاونت‌ها، دو استاندار نیز به سمت معاونت منصوب شدند. این اقدام بر مبنای ماده (۳۷) قانون تشکیلات و وظایف وزارت کشور ترکیه است که مقرر می‌دارد: «استانداران ممکن است با حفظ سمت استانداری خود، طبق روال در مرکز منصوب شوند. استانداران منصوب در مرکز می‌توانند توسط وزیر در معاونت وزارت کشور، قائم مقام معاون، اداره کل، رئیس هیئت‌مدیره، مشاور حقوقی وزارخانه یا در ارزیابی، تحقیق و آموزش نیز منصوب شوند...». تغییر در ساختار وزارت کشور و افزودن معاونت می‌تواند نمود اختیارات وزیر کشور در قبض و بسط ساختار وزارخانه باشد.

در ساختار وزارت کشور ترکیه همچون هر وزارخانه دیگری، وزیر عالی‌ترین مقام است. او در برابر رئیس‌جمهور مسئول است و ارائه خدمات وزارخانه را بر اساس قوانین، سیاست‌های عمومی دولت، سیاست امنیت ملی، توسعه طرح‌ها و برنامه‌های سالیانه بر عهده دارد. همچنین به تضمین همکاری و هماهنگی با سایر وزارخانه‌ها در حیطة صلاحیت وزارت کشور می‌پردازد. او در قبال فعالیت‌ها و تعاملات زیرمجموعه‌های خود نیز مسئولیت دارد و مجاز است تا به حسابرسی درباره فعالیت‌ها، معاملات و حساب‌های سازمان مرکزی، استانی و شرکت‌های تابعه وزارخانه بپردازد [۳۲].

معاون وزیر نیز تحت اختیار وزیر و دستیار او است و به نمایندگی از وزیر و در راستای دستورالعمل‌ها با توجه به اهداف و سیاست‌های وزارخانه و مطابق با برنامه‌های توسعه، سالیانه و احکام قانونی، سازماندهی و خدمات وزارت را انجام می‌دهد. به این منظور معاون، دستورات لازم را به نهاد‌های وزارت به جز هیئت بازرسی وزارخانه می‌دهد و ضامن نظارت بر اجرای آنهاست. معاون در این موارد نیز در مقابل وزیر، مسئول است [۳۳].

آنچه درباره معاونت‌ها به چشم می‌آید این است که در هر دو مقطع، هر یک از معاونت‌ها با یک عنوان خاص نام‌گذاری نشدند. از سوی دیگر نیز توجه به عنوان و وظایف ادارات زیرمجموعه معاونت‌ها نشان می‌دهد در ظاهر منطق مشخصی در تقسیم زیرمجموعه‌ها در بین معاونت‌ها وجود ندارد. هر چند این می‌تواند نکته مثبتی در تحلیل ساختار سازمانی وزارت کشور ترکیه باشد. زیرا مرز میان مأموریت‌های وزارت کشور چندان دقیق نیست و بنابراین نمی‌توان مرز دقیق و روشنی میان وظایف معاونت‌ها ترسیم کرد. اغلب نیز در

1. Brotherhood
2. agabey.
3. elderly brother.
4. Sir

اداره کل مدیریت استانی به‌عنوان یکی از یگان‌های خدماتی اصلی وزارت کشور ترکیه به‌حساب آمد [۳۶].

طبق ماده (۹) این قانون، وظایف اداره کل به‌شرح زیر است:
الف) جمع‌آوری و ارزیابی اطلاعات در مورد سیاست داخلی کشور و شرایط عمومی و خاص استان‌ها و ایلیچه‌ها،

ب) انجام تشریفات تأسیس و الغای واحدهای اداری محلی و تغییر نام و مرزشان، تعیین مراکز آنها و تفکیک و ادغام محلی و تغییر نام روستاها و اماکن مهم و طبیعی و تأسیس نشریات واحدهای اداری محلی،

ج) نظارت بر اجرای قوانین مربوط به اداره استان‌ها و ایلیچه‌ها، جمع‌آوری کمک‌ها، تملک اموال غیرمنقول و فرودگاه‌های غیرنظامی، بنادر و گیت‌های مرزی،

د) سازماندهی پروتکل‌های غیرنظامی و خدمات تشریفاتی،
ه) انجام وظایفی که مربوط به سایر واحدهای وزارتخانه نیست و از طرف وزارتخانه به این اداره محول می‌شود [۳۷].

اداره کل مدیریت استانی در چارچوب وظایف فوق و باهدف اجرای قانون مدیریت استان به انجام فعالیت می‌پردازد و تدابیر، اقدامات و تشریفات لازم را در سطح مرکزی و محلی برای برگزاری امن و صلح‌آمیز انتخابات پیش‌بینی و اجرا می‌کند. اجرای قوانین مربوط به پرچم ترکیه، ارائه خدمات دبیری کمیسیون «جبران خسارت نقدی وزارت»، اجرا و هماهنگی پروژه احیای روستا و بازگشت به آن و هماهنگی کارها و معاملات برای جبران خسارت ناشی از تروریسم و مبارزه با تروریسم نیز برعهده این اداره است. امور مربوط به کار و عملکرد گاردهای امنیتی، شغل و تعاملات اقلیت‌های ساکن ترکیه، هماهنگی ارائه خدمات تماس اضطراری در سراسر کشور و اقدامات و فرایندهای مرتبط با راه‌اندازی، بهره‌برداری مراکز تماس اورژانس ۱۱۲ از دیگر اقدامات اداره مدیریت استانی است [۳۸].

اداره مدیریت استانی همچنین امور مربوط به مرکز ارتباط با رئیس‌جمهور،^۱ پرچم‌های تبلیغاتی، خدمات دبیرخانه‌ای «هیئت خبرگان نام‌های جغرافیایی»،^۲ محله و شوراهای ریش سفیدان، دهیاران و شوراهای ریش سفیدان را برعهده دارد. تشریفات مربوط به نظارت بر گزارش‌های بازرسی استان‌ها و ایلیچه‌ها و تعیین الزامات، اطمینان از فرایند کنترل داخلی در خصوص تصمیمات و معاملات اداری و مالی، انجام تحقیقات و مطالعات درباره پروژه‌های مورد نیاز با

وزارت کشور ترکیه، ممکن است برای کمک به هر یک از معاونت‌ها در مدیریت و هماهنگی سازمان‌های اداری مهم و واحدهای مشاوره‌ای و حسابرسی، چهار قائم مقام تعیین شود [۳۴] که ساختار فعلی وزارت کشور ترکیه فاقد این چهار پست سازمانی است. همانطور که گفته شد سازمان مرکزی وزارت کشور ترکیه شامل واحدهای اصلی، مشاوره و بازرسی، کمکی و کمیته‌های دائمی است.

۱-۵. واحدهای اصلی

واحدهای اصلی این وزارتخانه شامل اداره‌های زیر هستند:

- مدیریت استانی؛
- نفوس و امور شهروندی؛
- روابط با جامعه مدنی؛
- جمع‌آوری اخبار، عملیات و اطلاعات قاچاق؛
- اتحادیه اروپا و روابط خارجی.

۱-۱-۵. اداره کل مدیریت استانی^۱

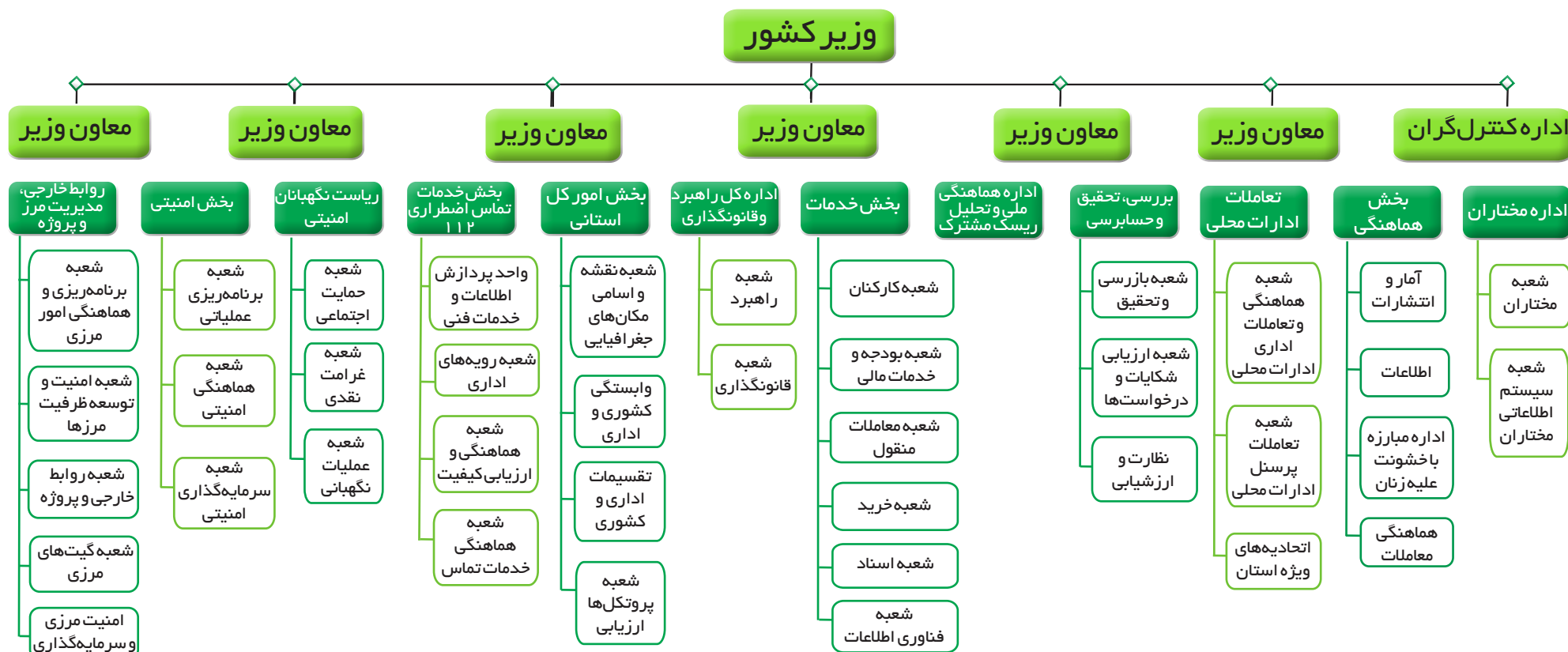
اداره کل مدیریت استانی نمود اصل وحدت یکپارچه اداره کشور است که در بخش مدیریت قلمرو بدان اشاره شد. در واقع وظایف وزارت کشور حول تقسیمات اداری و رابطه با نهادهای محلی در این اداره سامان می‌یابد. همان‌طور که گفته شد تقسیمات اداری در ترکیه حول ایل (استان) و ایلیچه پیش می‌رود. استاندار رئیس استان است که در چارچوب اختیارات دولت مرکزی به سرپرستی اداره کل استانی زیرمجموعه اداره کل مدیریت استانی - که توسط مرکز در استان‌ها ایجاد می‌شود منصوب می‌شود [۳۵].

این اداره کل، یکی از قدیمی‌ترین و اساسی‌ترین واحدهای وزارت کشور ترکیه است که با تغییراتی در واحدهای سازمانی خود تا به امروز موجودیت خود را حفظ کرده است. اداره مدیریت استانی با تصویب قانون «اداره کل استان»^۲ در سال ۱۹۱۳ که ساختار تشکیلاتی وزارت کشور و وظایف واحدها را تعیین می‌کرد، ایجاد شد. بند «۳» ماده (۱) قانون فوق‌الذکر که به احصای واحدهای سازمان مرکزی می‌پردازد، به «اداره کل مدیریت استان» و ماده (۶) به وظایف آن می‌پردازد. طبق این قانون، این اداره مسئول بررسی و پیگیری اجرای کلیه وظایف و اموری است که به موجب قوانین و مقررات به کارمندان کشوری محول می‌شود. سال‌های بعد تغییراتی در عنوان، وظایف و ساختار این اداره داده شد تا در نهایت با تصویب قانون تشکیلات و وظایف وزارت کشور،

1. General Directorate of the Provincial Administration.
2. Administrative General Provincial Law.
3. The Presidency's Communication Center (CIMER).
4. The Geographical Names Experts Board.

توجه به اسناد ملی مدیریت مرزها و در فرایند هماهنگی با اتحادیه اروپا، تأمین هزینه‌های مصرفی و سرمایه‌گذاری روشنایی مرزها برای اهداف امنیتی، ایجاد و حفظ سیستم فیزیکی امنیت مرزی و اقدامات لازم در حوزه اختیارات و وظایف وزارت کشور در خصوص ادارات محلی از جمله فعالیت‌های اداره مدیریت استانی است [۳۸].

نمودار ۳. سازمان اداره کل مدیریت استانی [۳۹]

مجری قانون و نهادهای محلی نیز به منزله هماهنگ کننده و تدوین کننده سیاست‌ها صلاحیت دارد. برای مثال بخش مدیریت مرز، روابط خارجی و پروژه تدوین کننده سیاست‌های مرزی و هماهنگ کننده میان بازوهای اجرایی است که رابطه میان ستاد مرکزی با استان‌ها و ایلچه‌ها را نیز در این حوزه مدیریت می‌کند.

۲-۱-۵. اداره کل نفوس و امور شهروندی

پیشینه این اداره به زمان امپراطوری عثمانی بازمی‌گردد، هنگامی که برای ثبت و ضبط زمین‌های فتح شده، تعیین نظام مالکیت و مالیات، نهاد «تحریر» را ایجاد کردند. گرچه تحریرها مختص یک منطقه خاص بودند، اما تحریرهای عمومی برای سرشماری کلی نیز وجود داشتند [۴۱]. تحریرها و سیستم سرشماری که در زمان امپراطوری عثمانی ایجاد شد در دوران جمهوری با وضع قوانین جدید، سازماندهی مجدد شد [۴۲]. با اجرای قانون جمعیت در سال ۱۹۷۴ و به رسمیت شناختن اداره کل امور نفوس به عنوان واحد زیرمجموعه وزارت کشور در خدمات جمعیتی، بازنگری شد. با اجرای قانون در سال ۱۹۸۵ وضعیت واحدهای تابعه این اداره کل تغییر یافت و به عنوان واحد خدماتی اصلی وزارت کشور به نام «اداره کل نفوس و امور شهروندی» درآمد. با فرمان رئیس جمهور در سال ۲۰۱۸ نیز وظایف این اداره بازآرایی و شکل نهایی خود را یافت [۴۳].

اداره نفوس و امور شهروندی متولی امور هویتی و سجلی و خدمات گذرنامه است. بنابراین مسئول تعیین تاریخ تعویض، اعتبار شناسنامه و سیستم و فناوری مورد استفاده در تولید شناسنامه است. اطلاعات درج شده در گذرنامه‌ها، مدارک جایگزین گذرنامه و گواهینامه‌های رانندگی و نوع، کیفیت و سن داده‌های بیومتریک را مشخص می‌کند. همچنین طراحی، تهیه، چاپ، توزیع، تحویل، تولید و شخصی سازی این اسناد را اجرا می‌کند و رویه‌ها و اصول مربوط به آنها را نیز تعریف می‌کند. اداره کل نفوس و امور شهروندی در حوزه امور مرتبط با جمعیت، نهاد پشتیبان، سیاستگذار و مجری است. از این رو ساختار، ویژگی‌ها و جابه‌جایی جمعیت را با همکاری سازمان‌های ذی‌ربط مطالعه می‌کند و سیاست‌های جمعیتی را بر مبنای این سه شاخص تعریف می‌کند. این اداره به دلیل دسترسی به اطلاعات هویتی افراد بهترین نهاد ناظر و ارزیاب جابه‌جایی جمعیت در ترکیه محسوب می‌شود. پروژه‌های متعددی را نیز با استفاده از فناوری روز تهیه کرده و در کل، ایجاد بانک مرکزی

اداره کل مدیریت استانی علاوه بر اجزای ساختاری قید شده در نمودار فوق، یک زیرمجموعه با عنوان «ریاست کنترلگران»^۱ دارد. کنترلگر یک رشته شغلی است که تصمیمات مالی را با تدوین، نظارت و اجرای سیاست‌ها و رویه‌ها هدایت می‌کند و با ایجاد، نظارت و اجرای کنترل‌های داخلی از دارایی‌ها محافظت می‌کند. همچنین با انجام حسابرسی و ارائه اطلاعات به حسابرسان خارجی بر وضعیت مالی نظارت و آن را تأیید می‌کند. این اداره به نمایندگی از مدیر کل، کارکنان کنترل‌کنندگان را سازماندهی و بر آن نظارت می‌کند. تهیه و ارائه برنامه‌های بازرسی و کار سالیانه و نظارت بر اجرای آنها، تعیین کنترلگران به دستور وزیر و مدیر کل برای بازرسی، حسابرسی، بررسی، تحقیق و پژوهش و نظارت بر نتایج آنها از دیگر وظایف این اداره است.

اداره کنترلگران، گزارش‌ها و اوراق بازرسی تهیه شده توسط کنترلگران را بررسی می‌کند و اصلاحات لازم را در صورت وجود انتقادات و توصیه‌های مغایر با قانون انجام می‌دهد. بررسی تحقیقات، ممیزی، بازرسی مقدماتی و گزارش‌های تحقیقاتی برعهده آن است. در صورت وجود نواقص و کمبودها نیز باید از رفع آنها مطمئن شود و آنها را تکمیل و به اماکن مربوط ارسال کند. انجام تشریفات مربوط به حقوق و سایر حقوق شخصی پرسنل اداره کنترلگران، سفرهای داخلی، خارجی و دائمی کارکنان این اداره و تهیه گزارش کلی از خلاصه بررسی، ممیزی، بازرسی اولیه و گزارش‌های تحقیقاتی انجام شده توسط کنترلگران در طول سال از دیگر وظایف این اداره است. بایگانی و تنظیم دفاعیه در پاسخ به دعاوی اقامه شده در مهلت مقرر نیز در حیطه وظایف اداره کنترلگران است. سایر وظایف این اداره شامل این موارد است: پاسخ به سئوالات کتبی و شفاهی، اطلاعات و سایر درخواست‌های مربوط به موضوعات مربوط به حوزه ریاست بخش، اتخاذ تدابیر لازم برای اطمینان از عملکرد مؤثر سیستم کنترل داخلی در ریاست بخش با برنامه‌ریزی راهبردی، بررسی تریبالات قانونی لازم در مورد موضوعات مربوط به ریاست بخش و اظهار نظر در این خصوص، ثبت، توزیع، بایگانی و ارسال مکاتبات بخش در چارچوب استانداردهای لازم یک پرونده و سایر وظایف محوله از طرف مدیر کل [۴۰].

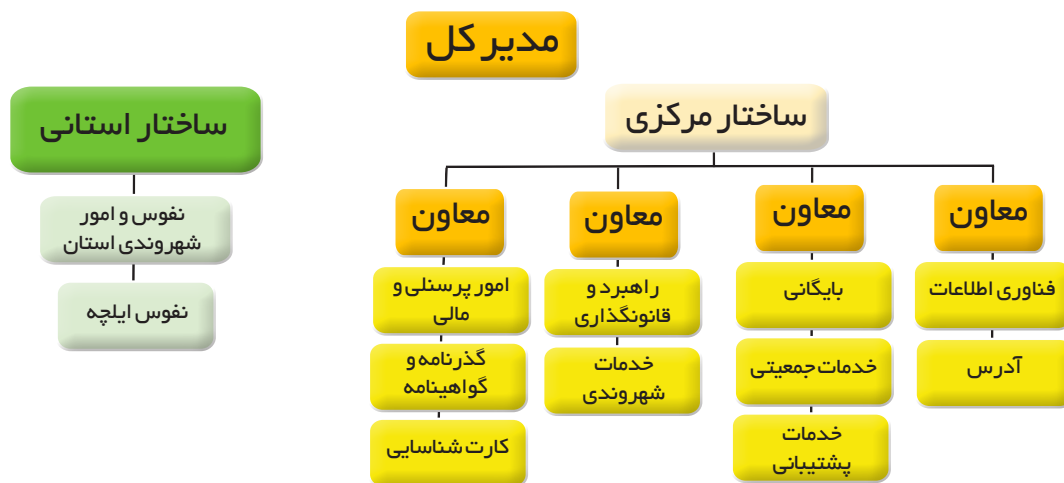
بررسی ساختار اداره امور استانی نشان می‌دهد این اداره وظایف وزارت کشور حول تقسیمات اداری و رابطه با نهادهای محلی را سامان می‌دهد، اما در حوزه امنیت، مدیریت مرز، امور نیروهای

1. En: Controllers Presidency (İstanbuli :Kontrolörler Başkanlığı).

و آزمون‌های تابعیت نیز صلاحیت دارد [۴۴].
بررسی ساختاری این وزارتخانه در دو مقطع وزارت سویلو (۲۰۲۳-
۲۰۱۶) و یرلیکایا (از ژوئن ۲۰۲۳ تاکنون) نشان از تغییرات چندی
دارد. در زمان سویلو این اداره از چهار معاونت تشکیل می‌شد، اما
در زمان یرلیکایا به سه معاونت کاهش یافته است. ساختار این اداره
در حال حاضر کوچک‌تر شده است.

اطلاعات جمعیت از جمله وظایف آن است. در همین راستا نیز
داده‌های آماری خانواده را جمع‌آوری و منتشر می‌کند. بنابراین
ارائه‌دهنده خدمات جمعیتی محسوب می‌شود و در این حوزه
همانگ‌کننده بین سایر وزارتخانه‌ها، مؤسسات و سازمان‌هاست.
این اداره در حوزه اعطا و لغو تابعیت و پذیرش مهاجر، اجرای قوانین
مربوط به تابعیت، رسیدگی به اختلافات تابعیت و انجام مصاحبه‌ها

نمودار ۴. سازمان اداره نفوس و امور شهروندی (۲۰۲۳-۲۰۱۶)

نمودار ۵. سازمان اداره نفوس و امور شهروندی (از ژوئن ۲۰۲۳ تاکنون)

را مطابق با «قانون جمع‌آوری کمک‌ها» اجرا می‌کند. سوابق انجمن‌هایی را که توسط اتباع ترکیه در خارج از کشور تأسیس شده‌اند را نگهداری و بر مؤسسات و فعالیت‌های آنها از طریق مقامات مربوطه در داخل و خارج از کشور، نظارت و ارزیابی می‌کند. همچنین انجام اقدامات لازم در مورد این انجمن‌ها را تضمین کرده و با همکاری سازمان‌های ذی‌ربط در مقابل فعالیت غیرقانونی مدیران یا اعضای انجمن‌ها و بنیادها اقدامات لازم را انجام می‌دهد [۴۸].

اداره روابط با جامعه مدنی موظف است تا درخواست‌های ابلاغ، شکایت و بازرسی انجمن‌ها و بنیادها را بررسی و ارزیابی کند و در صورت لزوم از حسابرسی اماکن مدیریتی، مؤسسات و انواع ضمائم و دفاتر، حساب‌ها و معاملات انجمن‌ها و اتحادیه‌ها توسط حسابرسان انجمن‌ها مطمئن شود [۴۸]. بررسی ساختار این اداره نشان می‌دهد اداره روابط با جامعه مدنی علاوه بر یک سازمان مرکزی، تشکیلات استانی نیز دارد.

اداره روابط جامعه مدنی متولی ساماندهی امور جامعه مدنی در ترکیه است، اما فهرست وظایف آن نشان از اولویت دولت بر جامعه مدنی دارد. امری که تجربیات تاریخی، هنجارهای اجتماعی و چارچوب قانونی در ترکیه نیز آن را تقویت می‌کند. از یکسوقوانین و پیرو آن اداره روابط جامعه مدنی تنها به انجمن‌ها و بنیادها به‌عنوان مصادیق جامعه مدنی اشاره کرده‌اند. در حالی که جامعه مدنی شامل دامنه وسیعی از بازیگران و گروه‌هاست [۴۹].

ماده (۱۱۵) قانون مدنی ترکیه به شماره ۴۷۲۱ که متولی اجرای آن همین اداره است، به وزارت کشور حق می‌دهد تا در آنچه که «موارد مندرج در قانون اساسی و طبق تشریفات مقرر در آن با جلب نظر مرجع نظارت» خوانده شده، فعالیت یک بنیاد را تا صدور رأی به‌طور موقت تعلیق کند.

همچنین وجود مواد مبهم در قوانین به بسط ید دولت در مقابل گروه‌های غیردولتی انجامیده است. برای نمونه در قوانین حاکم بر انجمن‌ها و بنیادها از جمله موادی که شامل جمع‌آوری کمک‌های مالی، معافیت‌های مالیاتی و حقوق و آزادی‌های اساسی خلأهایی وجود دارد که وضعیت مبهم انجمن‌ها و بنیادها را به‌منزله مصادیق جامعه مدنی در ترکیه تقویت می‌کند. این در حالی است که از زمان روی کار آمدن حزب عدالت و توسعه، مجموعه اصلاحات قانونی تعریف شد که به شکوفایی فعالیت‌های نهادهای غیردولتی کمک کرد. قانون جدید محدودیت‌های تعریف شده برای گروه‌های

همچنین در این اداره، دیجیتالی شدن جهت کاهش بوروکراسی و تسریع در انجام خدمات صورت گرفته است، اما شکاف دیجیتالی ناشی از نارسایی‌های زیرساختی و خدمات شهروندی همچنان در ترکیه وجود دارد. در این حوزه به‌دلیل برون‌سپاری نرم‌افزارهای مورد نیاز و به‌روزرسانی آنها هزینه سنگینی به دولت وارد می‌شود. همچنین تهدید امنیتی چالش اساسی دیگری را پیش‌رو قرار می‌دهد، اما روند دیجیتالی شدن با اجرای پروژه‌های متعدد از جمله سیستم اداره نفوس مرکزی^۱ یا سیستم تأیید هویت الکترونیکی^۲ در این کشور همچنان ادامه دارد [۴۵].

۳-۱-۵. اداره روابط جامعه مدنی^۳

پیشینه تأسیس اداره روابط جامعه مدنی به اصلاح ماده (۴۶) قانون «انجمن‌ها» در سال ۲۰۰۲ بازمی‌گردد که با هدف هماهنگی با قوانین اتحادیه اروپا صورت گرفت. به‌موجب این قانون، واحد انجمن‌ها در استان‌ها و ایلیچه‌ها نیز تأسیس شد که تا پیش از این انجمن‌ها در اداره کل امنیت، ساماندهی می‌شد که نشانگر رویکرد امنیتی ترکیه به این موضوع بود. حتی پس از تأسیس این اداره همچنان اسناد و اطلاعات انجمن‌ها در اختیار اداره کل امنیت قرار داشت تا در سال ۲۰۰۹، اسناد و اطلاعات مربوط به انجمن‌ها از اداره کل امنیت گرفته شد تا اداره انجمن‌ها به بهره‌برداری برسد. تشکل‌های استانی این اداره نیز پس از این تاریخ به‌سرعت ایجاد شد تا امور و تشریفات مربوط به انجمن‌ها از واحدهای امنیت استان‌ها نیز گرفته شود. در سال ۲۰۱۳ نیز امور اتحادیه‌های صنفی و احزاب سیاسی از اداره کل امنیت و امنیت استان‌ها به واحدهای مرکزی و استانی اداره انجمن‌ها منتقل شد، تا حداقل در ظاهر امور انجمن‌ها در قالب یک نهاد مجزا و غیرامنیتی سامان یابد. در نهایت نیز این اداره با فرمان شماره (۱۷) ریاست جمهوری ترکیه در سال ۲۰۱۸ به «اداره کل روابط با جامعه مدنی» تبدیل شد [۲۵].

مأموریت این اداره نظارت بر تأسیس، کار و تعاملات انجمن‌هاست و نگهداری سوابق و بایگانی انجمن‌ها، امور مربوط به فعالیت انجمن‌های مشروط به مجوز، فسخ، انحلال و تعلیق شخصیت حقوقی انجمن‌ها و بنیادها را نیز بر عهده دارد. همچنین بر فرایندهای مربوط به واگذاری و حذف شماره ثبت انجمن‌ها و بنیادها نظارت می‌کند. تشریفات مرتبط با کمک‌های نقدی و غیرنقدی خارجی به انجمن‌ها و جمع‌آوری کمک انجمن‌ها

1. En: Central Population Administration System (Istanbul: Merkezi Nüfus İdare Sistemi (Mernis)).

2. En: Electronic Identity Verification System (Istanbul: Elektronik Kimlik Doğrulama Sistemi) (Ekds).

3. General Directorate Of Civil Society Relations.

مراجع صلاحیت دار ثبت می شود.

از دیگر موانع قانونی فعالیت انجمن ها تفسیر صورت گرفته از قانون ضد تروریسم است. چنانچه اواخر سال ۲۰۲۰، پارلمان ترکیه قانونی را تصویب کرد که طبق آن وزارت کشور می تواند مدیران هر بنیادی را که به اتهامات مرتبط با «تروریسم» تحت پیگرد قانونی قرار می گیرد، جایگزین کند [۵۰].

تغییر نظام سیاسی ترکیه و گسترش اختیارات رئیس جمهور نیز به اختیارات نظارتی دولت بر انجمن ها و بنیادها افزوده است. اداره روابط با جامعه مدنی در وزارت کشور مصداقی از این امر است، اما در سطحی فراتر از وزارت کشور، هیئت نظارت دولتی ترکیه^۳ است که در مواجهه با سازمان های مدنی، اختیارات نظارتی دارد. با این تغییرات، اختیارات رئیس جمهور برای نظارت بر فعالیت های سازمان های مدنی بیشتر شده است [۲۴].

مقررات قانونی دولت محور و مبهم در عمل گروه های غیردولتی را با چالش هایی مواجه کرده است. خطوط قرمز مبهم موجب شده تا واکنش دولت به اقدامات این گروه ها قابل پیش بینی نباشد. پژوهش های صورت گرفته نشان می دهد وزارت کشور ترکیه با گروه هایی که خدمات اجتماعی ارائه می دهند - برای مثال، گروه های بشردوستانه که از پناهندگان سوری مراقبت می کنند - راحت تر کنار می آید تا گروه های حقوقی. از سوی دیگر گاهی وضعیت و ماهیت روابط سازمان های مدنی در خارج از آنکارا، نسبت به دولت مرکزی و نهادهای محلی بسیار متفاوت است. به این معنا که ممکن است انجمن یا بنیادی با شهرداران یا شوراهای رابطه خوبی داشته باشد، اما با مرکز رابطه مطلوبی نداشته باشد [۲۴].

دانشجویی را کاهش داد، اما این روند به دلیل دغدغه های امنیتی متوقف شد. چنانچه الحاقیه قانون انجمن ها در سال ۲۰۰۵، محدودیت های انجمن های مذهبی یا فرهنگی خاص را تأیید کرد. بار دیگر در سال ۲۰۰۸ در ترکیه قانون جدیدی تصویب شد که برای تطبیق جایگاه حقوقی انجمن ها با قانون آزادسازی انجمن ها و استانداردهای اتحادیه اروپا طراحی شده بود، اما پس از وقایع پارک گزی - اعتراضات به تخریب میدان تقسیم - و تظاهرات بزرگ سال ۲۰۱۴ در مناطق عمدتاً کردنشین جنوب شرقی، که ناشی از خشم نسبت به واکنش دولت به حمله داعش به کوبانی در شمال سوریه بود، قوانین جدید امنیتی تدوین شد که اختیارات وزارت کشور و پلیس را گسترش می داد [۲۴].

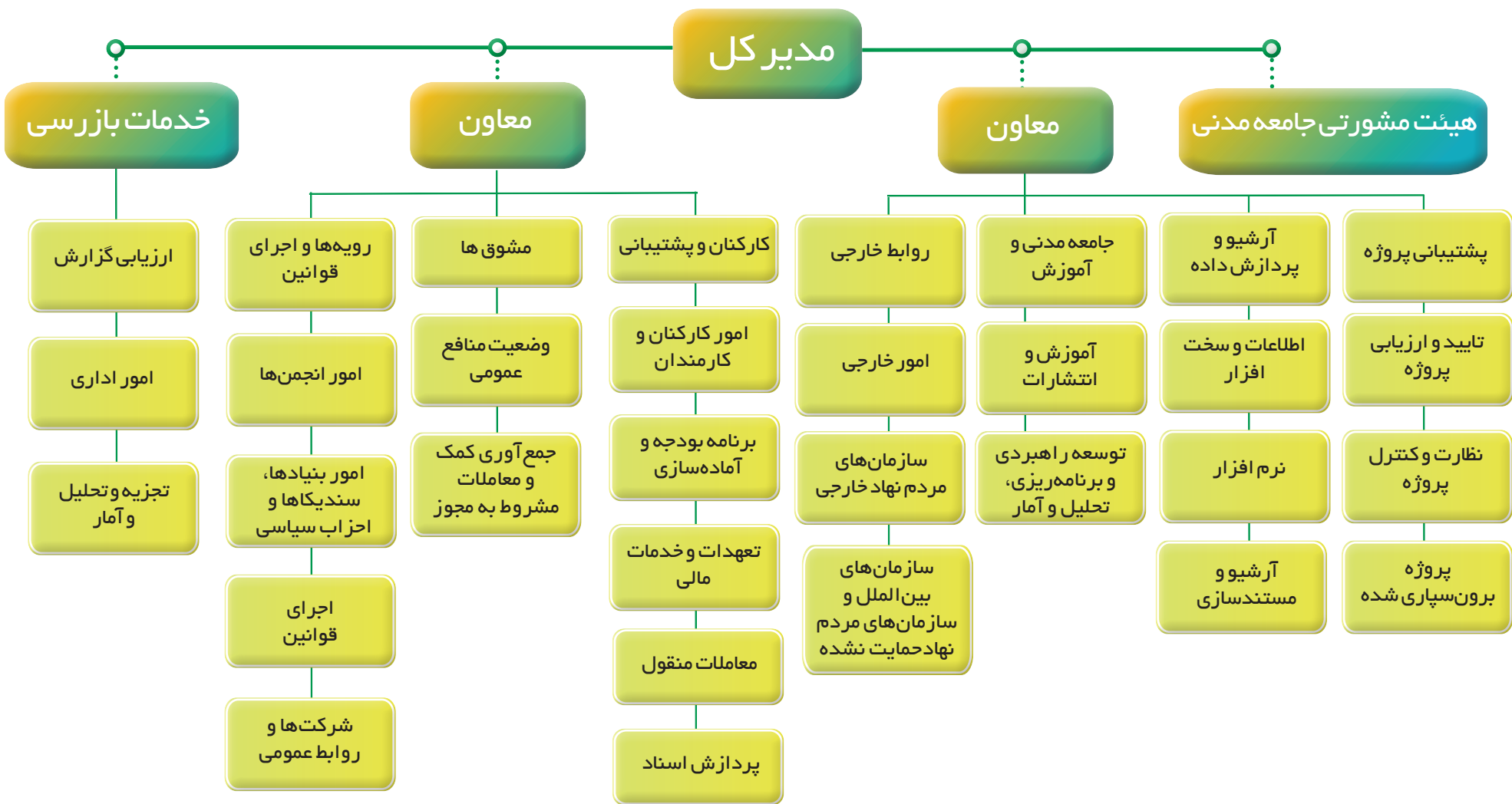
در شرایط فعلی طبق قانون انجمن ها^۱ و قانون بنیادها^۲ هر گونه انجمنی که «برای هدفی مغایر با قوانین و اخلاقیات تشکیل شده باشد» یا هر گونه بنیادی که «بر خلاف ویژگی های جمهوری ... یا با هدف حمایت از نژاد یا جامعه متمایز ...» تشکیل شده باشد ممنوع است. تعدادی از قوانین قدیمی نیز که راه را برای برخورد با انجمن ها و بنیادها باز می گذارند همچنان برقرار هستند. از جمله قوانینی که گروه ها یا فعالیت هایی را که بر خلاف «امنیت ملی»، «نظم عمومی» یا «اخلاق و ساختار خانواده ترک» هستند ممنوع اعلام می کند. یا مفاد قانون اساسی که مقرر می دارد هر گونه تجمع عمومی باید از پیش به اطلاع دولت برسد یا اینکه هر تجمعی که با حضور یک خارجی برگزار می شود نیاز به مجوز وزارت کشور دارد یا در مورد دیگر که مسئولیت قانونی هر گونه اعتراض بر دوش سازمان دهندگان آن است. بنابراین نام و مشخصات آنها توسط

1. En:Law for Associations(Istanbuli: Dernekler Kanunu).
2. En:Law For Foundations(Istanbuli: Vakıflar kanunu).
3. Turkey's State Supervisory Council (DDK).

نمودار ۶. سازمان اداره روابط با جامعه مدنی

مدیر کل

قاچاق» نهایی شد و در ماده (۸) قانون تشکیلات و وظایف وزارت کشور به عنوان جزئی از واحدهای خدماتی اصلی وزارت کشور درج شد [۵۱].

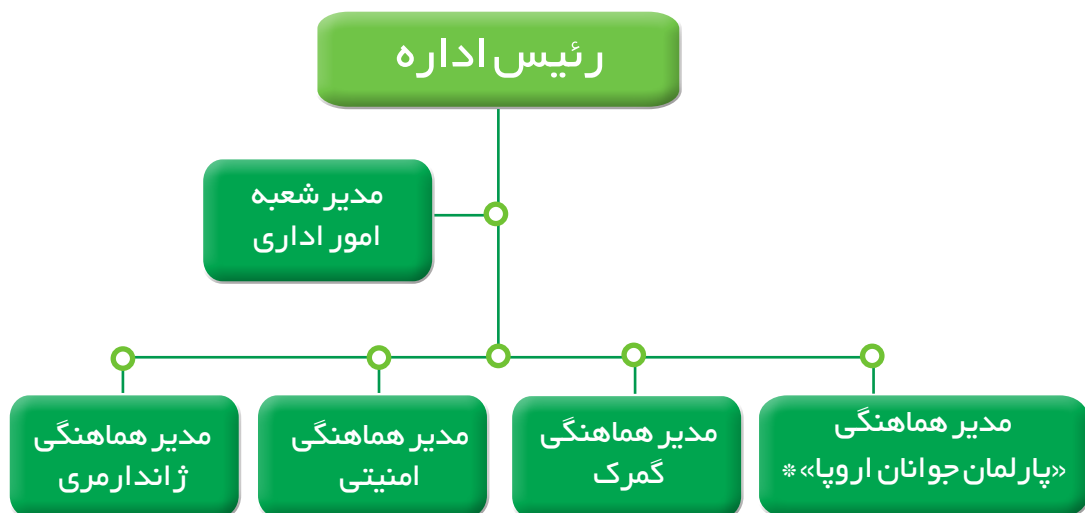
طبق ماده (۱۳) قانون تشکیلات و وظایف وزارت کشور، این اداره همچنان وظیفه جمع‌آوری و ارزیابی اطلاعات درباره انواع فعالیت‌های قاچاق در سراسر کشور ترکیه و تبادل این اطلاعات به نهادهای متولی پیشگیری، تعقیب و رسیدگی به قاچاق را برعهده دارد و به هماهنگی میان سازمان‌های اطلاعاتی و عملیاتی می‌پردازد. علاوه بر این، تعیین اهداف، راهکارها و رویه‌های مبارزه با قاچاق کالا و انتشار نشریات آموزشی از دیگر وظایف این اداره است. این اداره از سوابق مجرمان تحت تعقیب، وسایل نقلیه موتوری سرقتی یا مفقودی، سلاح گرم و انواع مدارک احراز هویت، نگهداری می‌کند و این سوابق را به نیروهای امنیتی اعلام می‌کند [۵۲].

آنچه از بررسی ساختار و وظایف این اداره روشن است نقش راهبری، هماهنگ‌کنندگی و پشتیبانی آن از نهادهای عملیاتی است. تعیین وزارت کشور به عنوان مرکز ثقل اطلاعات عملیات در حوزه مبارزه با قاچاق و هماهنگ‌کننده می‌تواند به دلیل ابزارهای اجرای قانون وزارت کشور از قبیل پلیس، ژاندارمری و گارد ساحلی باشد. از سوی دیگر این نقش، نمود مأموریت‌های فرابخشی وزارت کشور است.

۴-۱-۵. اداره جمع‌آوری اخبار، عملیات و اطلاعات قاچاق^۱

این اداره طبق مصوبه ۲۱ نوامبر سال ۱۹۷۸ شورای امنیت ملی ترکیه و در راستای جمع‌آوری و ارزیابی اطلاعات مربوط به قاچاق کالا در وزارت کشور تأسیس شد. طبق این مصوبه وظیفه هماهنگی در تعیین و اجرای اقدامات متقابل در زمینه قاچاق به وزارت کشور محول شد. تلقی اولیه از این نهاد بر مبنای مصوبه شورای امنیت ملی ترکیه، متمرکز کردن امور مقابله با قاچاق در یک مرکز بود، مرکزی که به گردآوری اطلاعات و اجرای اقدامات لازم درباره قاچاق بپردازد. این مرکز در سال ۱۹۸۱ بر مبنای بخشنامه نخست‌وزیر، به «مرکز اطلاعات و عملیات قاچاق» به ریاست قائم‌مقام وزیر کشور تبدیل شد که هدف آن جمع‌آوری و ارزیابی اطلاعات جمع‌آوری شده از وزارتخانه‌ها و مؤسسات مرتبط یا منابع مختلف در یک سازمان بود. یعنی علاوه بر گردآوری اطلاعات، ارزیابی و انتشار این اطلاعات برای سازمان‌های امنیتی برعهده این مرکز قرار گرفت. همچنین به سازمان‌های امنیتی دستور داده شد که با این مرکز هماهنگ باشند و انواع داده‌های^۲ خبری قاچاق را پس از تبدیل به اطلاعات^۳ به سرعت و به صورت فوق محرمانه به این مرکز تحویل بدهند. با دو مصوبه قانونی ساماندهی سازمان وزارت کشور (۱۹۸۳) و قانون تشکیلات و وظایف وزارت کشور (۱۹۸۵) به تدریج این مرکز با عنوان «اداره اخبار، عملیات و جمع‌آوری اطلاعات

نمودار ۷. سازمان اداره جمع‌آوری اخبار، عملیات و اطلاعات قاچاق

*European Youth Parliament: از سال ۱۹۸۷ و با هدف الهام بخشیدن به جوانان برای تبدیل به شهروندانی فعال تأسیس شده است.

1. Smuggling, Intelligence, Operations and Information Collection Department (KIHB Department).
2. Datas.
3. Informations.

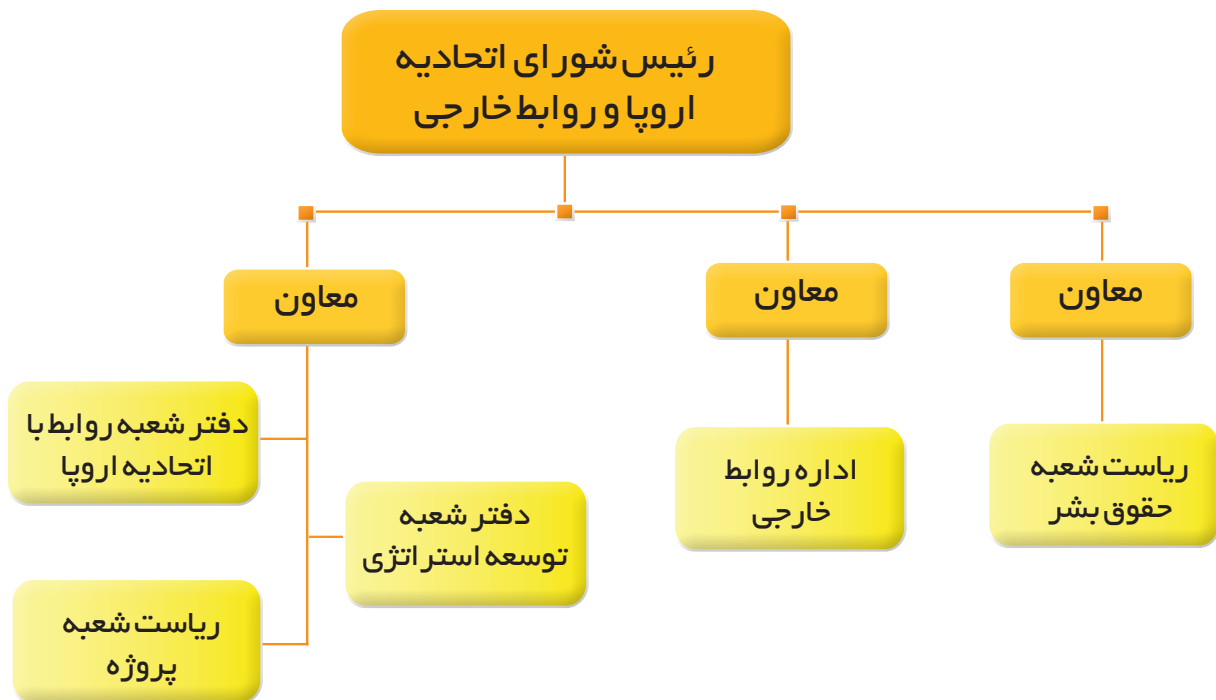

۵-۱-۵. اداره اتحادیه اروپا و روابط خارجی

بین‌المللی و حصول هماهنگی در این خصوص است. اداره مزبور به صورت پروژه محور و با تأمین پروژه‌ها از منابع مالی اتحادیه اروپا، سازمان‌های بین‌المللی و سایر کشورها کارها را پیش می‌برد و نظارت و هماهنگی بر اجرای پروژه‌های انجام شده توسط واحدهای مرکزی و وابسته به وزارتخانه را بر عهده دارد. حمایت و توسعه حقوق بشر در حیطه وظایف وزارتخانه از جمله وظایف آن است. این اداره باید بین واحدهای وزارتخانه در حوزه حقوق بشر هماهنگی ایجاد کند و سازوکارهای حسابرسی قراردادهای بین‌المللی را که ترکیه یک طرف آن است؛ اجرا کند [۵۵].

اداره اتحادیه اروپا و روابط خارجی در سال ۲۰۰۰ به عنوان یک واحد کاری تحت مدیریت دبیرخانه خصوصی وزارت کشور ترکیه تأسیس شد. بعدتر متناسب با احکام مختلف وزیران، تغییراتی در ساختار نهادی آن ایجاد شد و در نهایت با اصلاح قانون تشکیلات وزارت کشور در تاریخ ۱۷ آگوست سال ۲۰۱۱ به «بخش اتحادیه اروپا و امور خارجه» تغییر نام داد و جایگاه قانونی خود را به دست آورد [۵۳]. این اداره مسئول روابط وزارتخانه با اتحادیه اروپا و تضمین اقدامات متناسب در راستای هماهنگ‌سازی با اتحادیه اروپا و همچنین با کشورهای خارجی و سازمان‌های

نمودار ۸. ساختار اداره اتحادیه اروپا و روابط خارجی

۲-۵. واحدهای مشاوره و بازرسی

یکی از راه‌های کنترل و نظارت درونی وزارت کشور ترکیه تعبیه واحدهای حسابرسی و بازرسی است. طبق ماده (۱۴) قانون تشکیلات و وظایف وزارت کشور (۱۹۸۵)، واحدهای مشاوره و بازرسی در سازمان مرکزی وزارت کشور به شرح زیر است:

■ **هیئت بازرسی** یک نهاد نظارتی است که به صورت مستقیم زیر نظر وزیر کشور قرار دارد و به دستور یا تأیید وزیر وظایف خود را انجام می‌دهد. سیستم بازرسی در سال ۱۸۵۰ مورد توجه قرار گرفت و بازرسانی که وظایف و اختیارات آنها طبق یک دستورالعمل تعیین شده بود، از بین استانداران و قائم‌مقامان در ایلیچه‌ها انتخاب شدند. در این فرایند به استاندار، قائم‌مقام و مدیران بخش‌هایی که موفق بودند پاداش داده می‌شد، اسامی افراد ناکارآمد نیز به مرکز اعلام و با آنها برخورد لازم صورت می‌گرفت، اما عنوان «بازرس کشوری» برای اولین بار در نمودار سازمانی ۱۸۹۷ ذکر شد. آیین‌نامه تشکیلات وزارت کشور که به موجب آن وظایف، اختیارات و مسئولیت‌های واحدها در نمودار سازمانی وزارت کشور تعیین شده بود، در آخرین دوره‌های امپراتوری عثمانی (۱۹۱۳) به تصویب مصطفی رشید پاشا رسید. در ماده (۱۵) این دستورالعمل به کمیته بازرسی اشاره و مقرر شد که وظیفه و تشکیلات کمیته بازرسی به طور ویژه تعیین شود و در همان سال پس از بررسی شورا توسط سازمان خدمات عمومی، دستورالعملی در مورد انجام وظایف بازرسان کشوری به تصویب سلطان عثمانی رسید و در سال ۱۹۱۵ لازم‌الاجرا شد. این هیئت در سال ۱۹۲۱ لغو شد، اما مدتی بعد با تصویب مجلس دوباره تشکیل شد و بازرسان در ماه می سال ۱۹۲۲ وظایف خود را آغاز کردند. با قانون تشکیلات مرکزی و وظایف وزارت کشور در سال ۱۹۳۰، هیئت بازرسی در رتبه هفتم قرار گرفت. در نهایت با فرمان شماره ۱ ریاست جمهوری شکل

فعلی را به خود گرفت [۵۶]

بررسی وظایف این هیئت نشان می‌دهد سه وظیفه اساسی برای آن تعریف شده است: از آنجاکه نهادی نظارتی می‌باشد، مهم‌ترین وظیفه آن، بازرسی و نظارت است. هیئت بازرسی دستیابی به اهداف راهبردی و دیگر موضوعات را در وزارت کشور بررسی می‌کند. تحقیقات، بازرسی و حسابرسی معاملات و حساب‌های واحدهای مرکزی وزارت، سازمان‌های تابعه، استان‌ها و ایلیچه‌ها و واحدهای مدیریت محلی و اتحادیه‌ها، تشکیلات اقتصادی، مؤسسات وابسته یا تأسیس شده توسط آنها و مسئولان مرتبط به موجب قوانین خاص برعهده این هیئت است؛ در واقع این هیئت بر واحدهای تقسیمات اداری و محلی نظارت دارد. از این رو است که بازرسی‌های ویژه از سازمان‌های مرکزی، استانی و ایلیچه‌ها و تهیه و ارزیابی گزارش‌های بازرسی و تحقیقاتی از وظایف تعریف شده این هیئت است.

وظیفه دوم آن، تهیه برنامه‌های کاری سالیانه بازرسان و ایجاد هماهنگی بین برنامه‌های بازرسی وزارت و مؤسسات خدماتی وابسته به وزارت است.

* سومین وظیفه آن نیز ارائه پیشنهادهاست. بنابراین این هیئت به منظور تحقق هر چه بهتر اهداف وزارت و حصول اطمینان از عملکرد آن براساس قوانین، طرح‌ها و برنامه‌ها پیشنهادهایی نیز ارائه می‌دهد. وظایف، اختیارات و مسئولیت‌های هیئت بازرسان و بازرسان اموال و طرز کار آنها به موجب یک آیین‌نامه تنظیم می‌شود [۵۷]. نسبت به عملکرد این هیئت انتقادهایی نیز وجود دارد، مبنی بر اینکه بیشتر به کنترل قوانین و الزامات استاندارد توجه دارد تا افشای مسائل واقعی، اما عده‌ای نیز بر این نظر هستند که تمرکز بر وظایف و کنترل قانونی به گذشته این هیئت مربوط است و امروز اجرای سیاست‌های دولت مورد ارزیابی این هیئت است [۱۲]. ساختار سازمانی این هیئت در زیر آمده است [۵۸]:

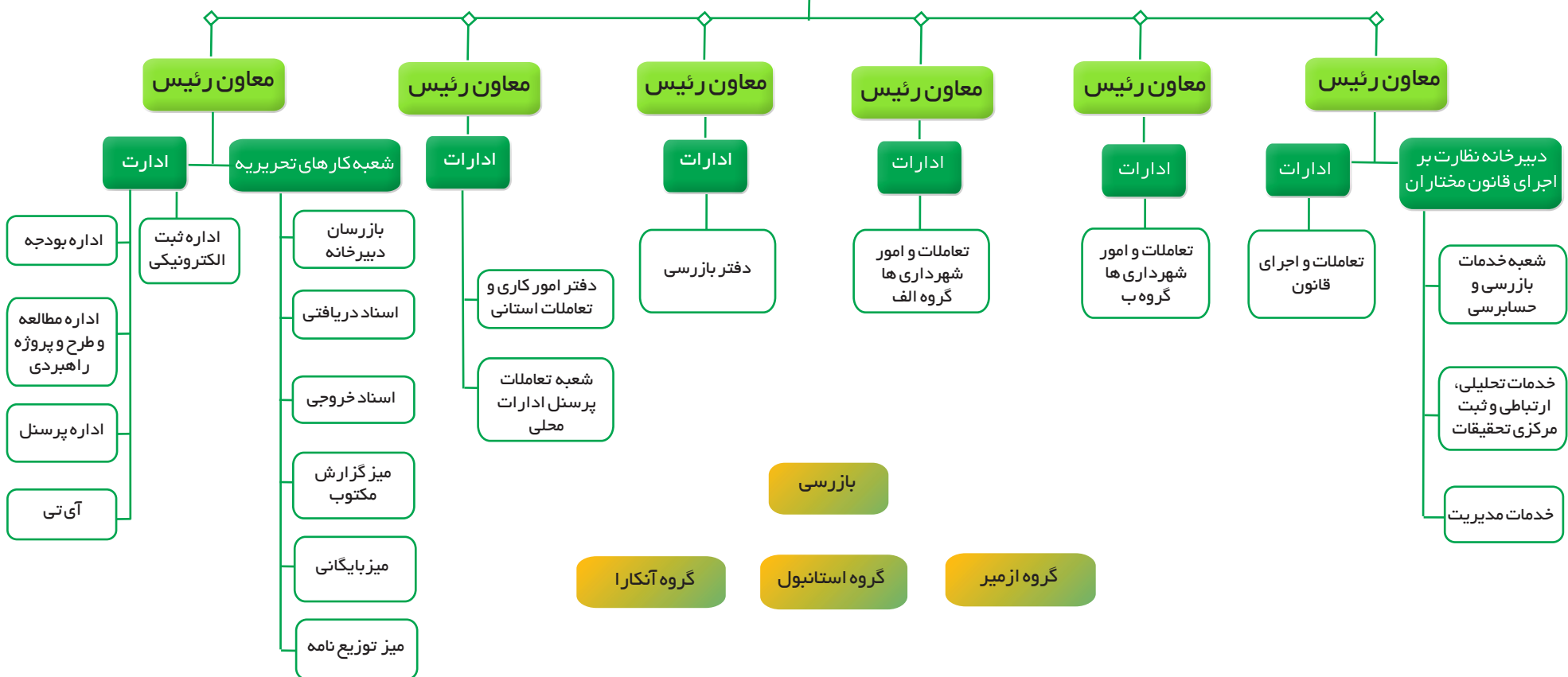

نمودار ۹. سازمان هیئت بازرسی

وزیر کشور

رئیس هیئت بازرسی اموال

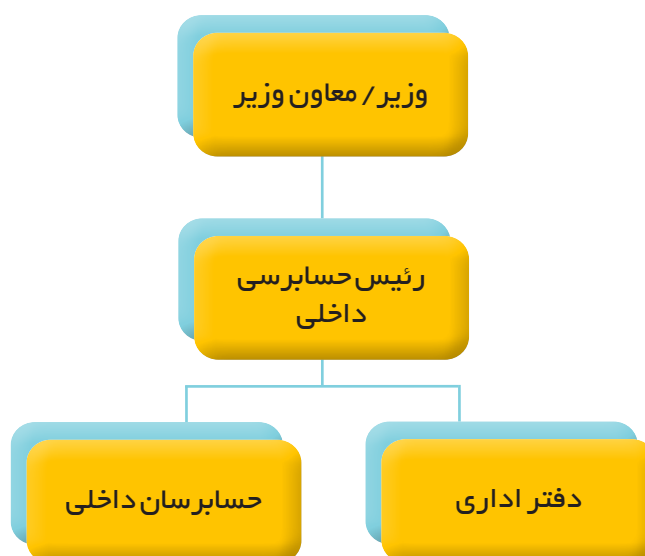
دبیرخانه ریاست

حسابرسان داخلی در محدوده برنامه و خارج از آن نیز در حیطه وظایف رئیس واحد حسابرسی داخلی است [۶۱]. این واحد در پی این است که آیا منابع براساس اصول اقتصاد؛ اثربخشی و کارایی جهت ارزش افزوده و بهبود کار وزارت امور داخله مدیریت می شود یا خیر؟ [۵۹]. این واحد ذیل یکی از معاونت های وزارتخانه قرار دارد. بنابراین به دلیل سلسله مراتب اداری نمی تواند عملکرد معاونت ها و بخش های تابع آنها را ارزیابی کند. برای اعمال قدرت نظارتی این واحد، جایگاه آن باید در سلسله مراتب اداری تغییر یابد. این واحد نیز همچون هیئت بازرسی، ابزاری نظارتی است و به نظر می رسد هم پوشانی و تداخل وظیفه میان این دو نهاد وجود داشته باشد. حتی به ادعای برخی کارشناسان وزارت کشور ترکیه، این واحد نقش هیئت بازرسی را به چالش کشیده است، اما با توجه به بالاتر بودن جایگاه هیئت بازرسی در هرم سلسله مراتب اداری به نظر می رسد حداقل در نظر، جایگاه و قدرت هیئت بازرسی بیشتر باشد. در این باره نیز شواهدی وجود دارد، مبنی بر اینکه کارکنان این وزارتخانه، گزارش های واحد حسابرسی داخلی را چندان تأثیر گذار نمی دانند و به آن کمتر توجه دارند. از این رو، برخی بر این نظر هستند بهتر است این واحد منحل شود یا بیشتر به مشاوره و پشتیبانی ادارات وزارتخانه بپردازد تا تداخل وظیفه با هیئت بازرسی نیز رخ ندهد [۱۲].

*دومین ابزار کنترل درونی وزارت کشور ترکیه، واحد حسابرسی داخلی است که به تجزیه و تحلیل سالیانه تهدیدهای داخلی و خارجی که ممکن است مانع دستیابی به اهداف و مقاصد استراتژیک شود؛ می پردازد و در این باره اقدامات لازم را توصیه می کند [۱۲]. همچنین طبق ماده (۶۳) قانون مدیریت و کنترل مالی عمومی، منابع وزارتخانه را ارزیابی و راهبری کند. در ترکیه، حسابرسی داخلی در بخش خصوصی در دهه ۱۹۸۰ آغاز شد و با گسترش این روش، «مؤسسه حسابرسی داخلی ترکیه» در سال ۱۹۹۵ تأسیس شد. با قانون مدیریت و کنترل مالی عمومی شماره ۵۰۱۸ که در سال ۲۰۰۳ لازم الاجرا شد، حسابرسی داخلی در مؤسسات دولتی اجباری شد. بر مبنای ماده (۶۳) همین قانون، حسابرسی داخلی توسط حسابرسان داخلی رسمی و طبق استانداردهای پذیرفته شده بین المللی انجام می شود و واحدهای حسابرسی داخلی که مستقیماً به مدیران گزارش می دهند در ادارات دولتی فعال خواهند شد [۶۰]. رئیس واحد حسابرسی داخلی به مدیریت این واحد طبق قوانین، استانداردهای حسابرسی و گزارشگری و سایر مقررات می پردازد و تهیه بخشنامه، طرح و برنامه حسابرسی را با مشارکت حسابرسان داخلی برعهده دارد. او پس از تدوین موارد فوق، آن را به مدیر مافوق^۱ برای تصویب ارسال می کند. همچنین تعیین

نمودار ۱۰. سازمان واحد حسابرسی داخلی

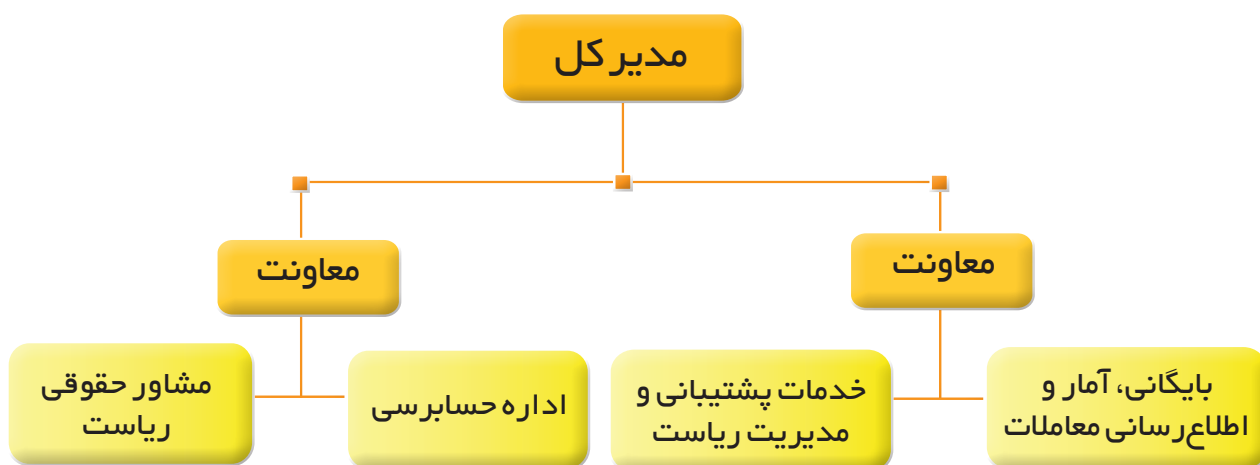

۱. منظور از مدیر مافوق طبق تعریف ارائه شده در آیین نامه و اصول حسابرسی داخلی، معاون وزیر در وزارتخانه ها، وزیر در وزارت دفاع ملی، مدیر ارشد در سایر ادارات دولتی، استاندار در ادارات خاص استان و شهردار در شهرداری هاست.

بر اساس قانون، طرح و برنامه ارائه می‌دهد. بررسی حقوقی و اظهار نظر درباره طرح‌های قوانین و آیین‌نامه‌های تهیه‌شده توسط سازمان‌های تحت نظر وزارت کشور یا رسالی از سایر وزارتخانه‌ها از دیگر وظایف این بخش است. همچنین باید اساسنامه انجمن‌ها را طبق قانون انجمن‌ها ارزیابی کند. در صورتی که طبق قوانین یا از سوی وزیر وظایف دیگری نیز بر عهده این بخش گذاشته شود باید آن را اجرا کند [۶۲]. درباره ساختار و وظایف این اداره، آیین‌نامه‌ای مصوب شده که وظایف تمام اجزای اداره خدمات حقوقی و وظایف، صلاحیت و مسئولیت‌های کارکنان آن را تعیین کرده است [۶۳].

■ **اداره خدمات حقوقی** در جایگاه مشاور حقوقی وزارتخانه قرار دارد و در مورد مسائل حقوقی درخواست شده از سایر واحدهای وزارتخانه و معاملاتی که دارای عواقب حقوقی، مالی و کیفری باشد؛ اظهار نظر می‌کند. همچنین تدابیر قانونی را برای حفظ منافع وزارتخانه، جلوگیری از بروز اختلاف و تسهیل اجرای معاهدات و قراردادهای اتخاذ می‌نماید. این اداره اطلاعات لازم را در راستای پیگیری پرونده‌های اداری و قضایی جمع‌آوری می‌کند و وکالت وزارت کشور را در پرونده‌های اداری غیرمربوط به خزانه بر عهده دارد. همچنین پیشنهادهای قانونی لازم را به منظور تحقق بهتر اهداف وزارتخانه و حصول اطمینان از عملکرد آن

نمودار ۱۱. سازمان اداره خدمات حقوقی

۳-۵. واحدهای کمکی

طبق ماده (۲۰) قانون تشکیلات و وظایف وزارت کشور ترکیه، واحدهای کمکی وزارت کشور ترکیه شامل اداره کل پرسنل، اداره آموزش، امور اداری و مالی، اداره فناوری اطلاعات و دبیرخانه خصوصی^۱ است.

■ **اداره کل پرسنل** در زمینه برنامه‌ریزی نیروی انسانی و خط‌مشی پرسنلی وزارت کشور مطالعه و پیشنهادهایی برای توسعه

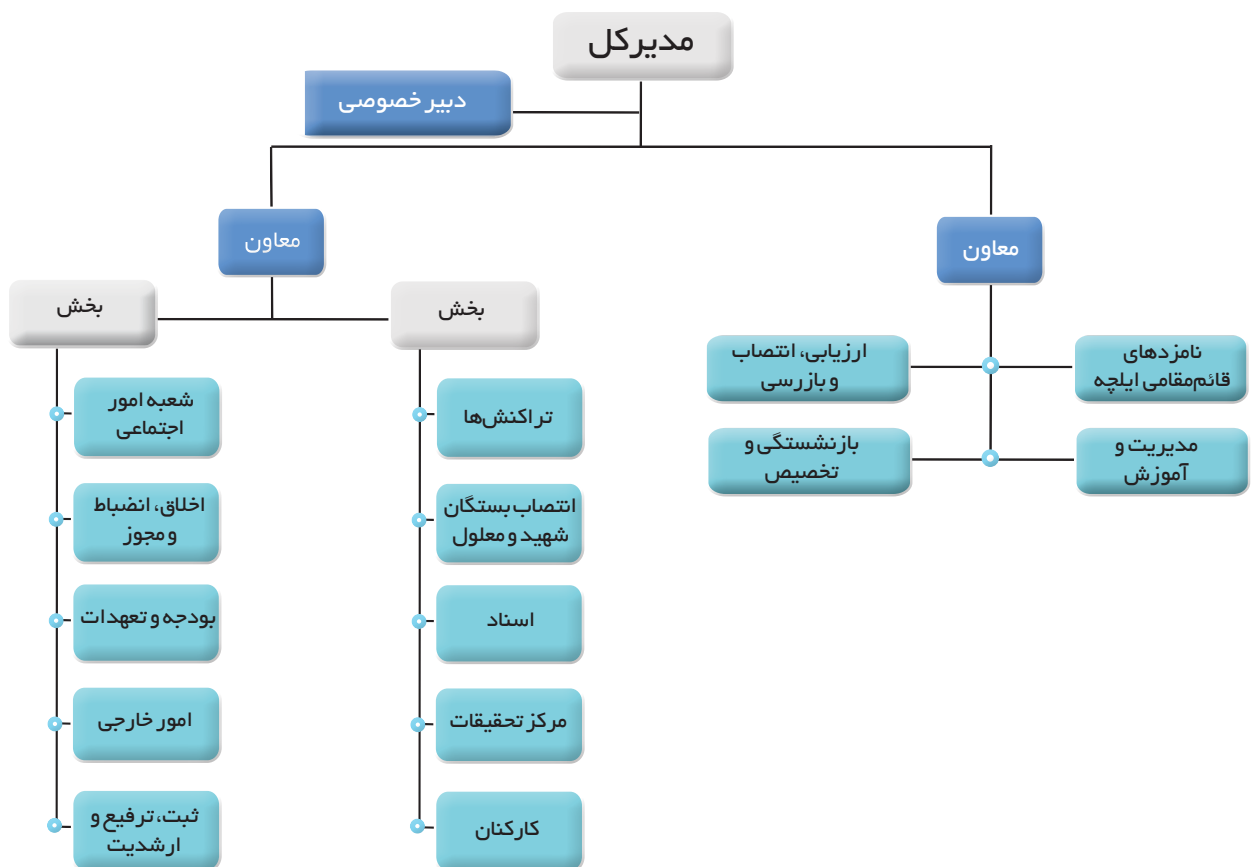
■ **مشاوران وزارتخانه** برای کمک به وزیر در امور دارای اهمیت و اولویت انتخاب می‌شوند. طبق ماده (۱۸) قانون تشکیلات و وظایف وزارت کشور وزیر می‌تواند ۱۰ مشاور داشته باشد. علاوه بر این، طبق ماده (۱۹) همین قانون، دفتر مشاوره مطبوعاتی و روابط عمومی نیز در وزارت کشور وجود دارد. این دفتر برای برنامه‌ریزی فعالیت‌های مربوط به مطبوعات و روابط عمومی و اطمینان از انجام این فعالیت‌ها بر اساس رویه‌ها و اصول تعیین شده در وزارت کشور ایجاد می‌شود [۶۴].

1. Private Secretary.

خالی در سازمان مرکزی و استانی وزارت و انجام امور مربوطه را برعهده دارد. تعداد اعضای اتحادیه و اتحادیه‌های مجاز خدمتگزار در هر شعبه خدماتی و کنفدراسیون‌های آنها را طبق قانون موجود تعیین می‌کند و اموری که در حیطه مدیریت تأسیسات و ساختمان‌های استانداری‌هاست را انجام می‌دهد. علاوه بر اینها حقوق مالی و اجتماعی کارکنان وزارت را ساماندهی می‌کند و در حوزه برنامه‌ریزی راهبردی اداره کل در چارچوب برنامه‌ریزی و عملکرد راهبردی وزارت کشور مطالعاتی را تعریف و اجرا می‌کند و آموزش‌های لازم در این باره را ارائه می‌دهد. صدور، توزیع، تغییر، بازپایی و از بین بردن کارت‌های پرسنلی و انجام مراحل تشکیل پرونده کارکنان نیز برعهده آن است [۶۵].

نظام پرسنلی ارائه می‌کند. انجام کارهای مربوط به مراحل انتصاب و بازنشستگی کارکنان وزارتخانه و وظایف مشابهی که از طرف وزیر محول می‌شود در حیطه وظایف این اداره است. امور مربوط به آزمون کاندیداتوری قائم‌مقامان، انتصاب به سمت قائم‌مقامی در ایلیچه و آموزش نامزدهای قائم‌مقامی در ایلیچه، افتتاحیه آزمون‌های دستیاری تخصصی برنامه‌ریزی استان، دستیار بازرسی انجمن‌ها، کارشناس معاونت امور داخلی، دستیار کارشناس اتحادیه اروپا و انجام کارها و مراحل مربوط به استفاده از سهمیه‌های خارجی که با تصمیم هیئت وزیران به وزارتخانه اختصاص داده شده است. و اعلام پذیرفته‌شدگان آزمون‌ها از دیگر وظایف این اداره است. همچنین مقدمات ارتقا و برگزاری آزمون تغییر عنوان پست‌های

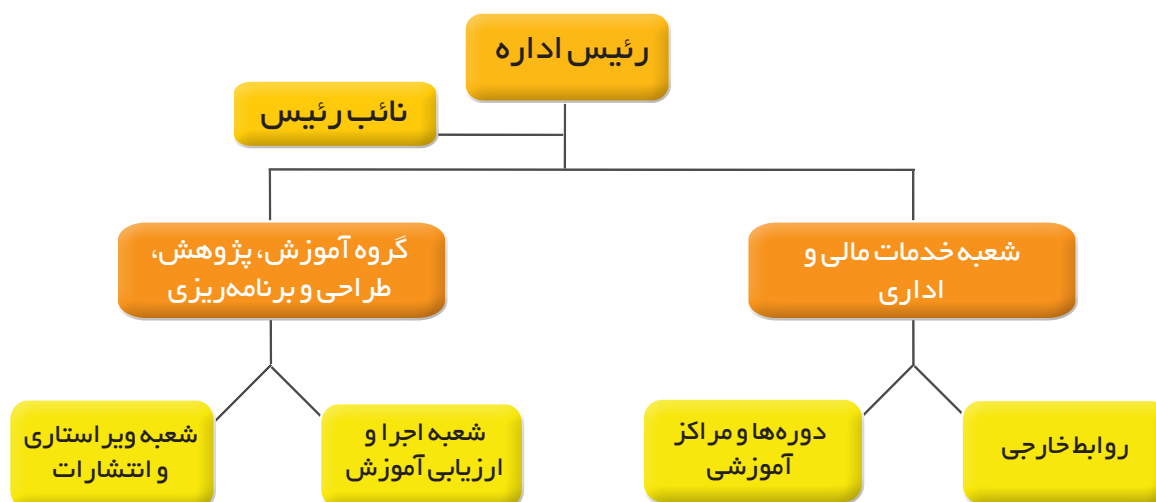
نمودار ۱۲. سازمان اداره پرسنل

خدمت و ضمن خدمت برای کارکنان سازمان مرکزی وزارت کشور را تنظیم و اجرامی کند، نیازهای آموزشی را براساس طرح توسعه و برنامه‌های سالیانه تعیین می‌نماید و به شناسایی، ارزیابی و تأمین منابع آن می‌پردازد. افتتاح و مدیریت مراکز آموزش ضمن خدمت و مؤسسات آموزش حرفه‌ای به‌منظور آموزش پرسنل وزارت کشور در ترکیه و خارج از کشور، خدمات مستندسازی، انتشار و آرشیو مربوط به فعالیت‌های آموزشی و وظایف مشابه دیگری که از سوی وزیر به آن محول می‌شود از دیگر وظایف این اداره است [۶۵].

■ **اداره کل آموزش** در سال ۱۹۸۱ تأسیس شد. فعالیت‌های آموزشی در وزارت کشور ترکیه تا تأسیس این اداره، توسط اداره کل پرسنل انجام می‌شد و به دوره‌های استانداری محدود بود. در سال ۱۹۸۲، این اداره کل، «ریاست هیئت آموزش و تربیت» نام گرفت و یک سال بعد به «اداره آموزش» تغییر نام داد. این اداره طبق ماده (۲۲) قانون تشکیلات و وظایف وزارت کشور ترکیه مسئول تهیه، انتشار و نظارت بر اجرای طرح آموزشی سازمان مرکزی و استانی وزارت و سازمان‌های تابعه است. برنامه‌های آموزشی پیش از

نمودار ۱۳. سازمان اداره آموزش

به ذی نفعان و پیگیری اقدامات آنان، اجرای دستورالعمل‌های داخلی و خارجی وزارت، اطمینان از پردازش به‌موقع اسناد از وظایف دیگری است که این اداره برعهده دارد. این اداره، جلسات و مصاحبه‌های وزارتخانه را برگزار می‌کند و به تنظیم یادداشت‌ها و صورت‌جلسات مهم و اعلام آن به واحدهای ذی‌ربط می‌پردازد. علاوه بر این، خدمات و فعالیت‌های مرکز اسناد، آرشیو و اخبار عمومی را ساماندهی می‌کند [۶۵].

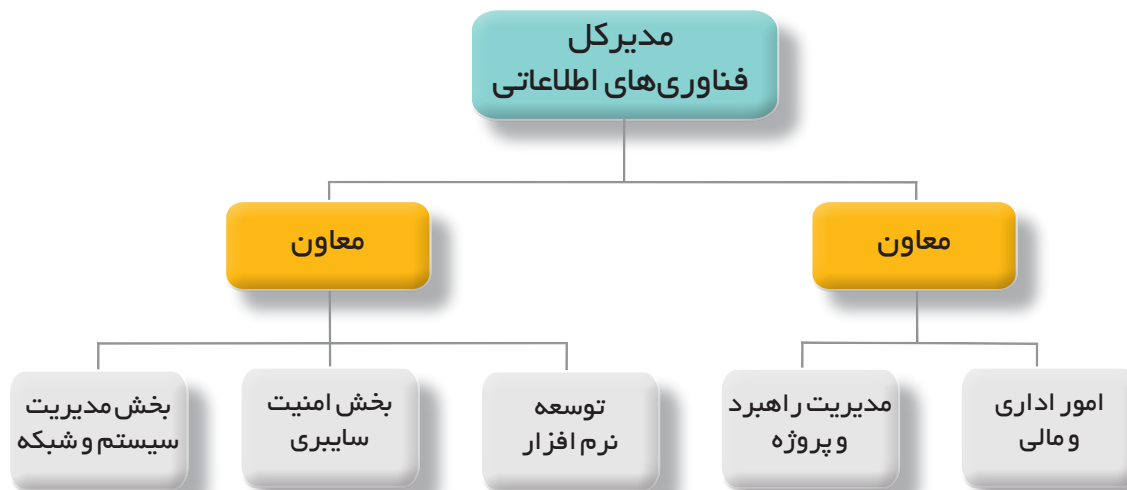
■ **فناوری اطلاعات** مسئول طراحی و اجرای پروژه‌های وزارتخانه، منطبق با زیرساخت‌های انفورماتیک موجود در وزارت کشور،

■ **اداره امور اداری و مالی** طبق ماده (۲۳) قانون تشکیلات و وظایف وزارت کشور ترکیه، خدمات مربوط به تهیه ابزار، تجهیزات و مواد لازم و معاملات اجاره و خرید ساختمان و زمین مورد نیاز وزارت کشور را انجام می‌دهد. برنامه‌ریزی ساخت بناهای دولتی، انجام مراحل خرید و اجاره و انجام تعمیرات آنها، خدمات مالی، نظافت، روشنایی، گرمایش، نگهداری، تعمیر و حمل‌ونقل نیز برعهده این اداره است. امور مرتبط به حوزه تسهیلات اجتماعی را نیز ساماندهی و اجرا می‌کند. تضمین بهره‌مندی پرسنل وزارت و خانواده‌های‌شان از خدمات سلامت و ارائه نامه‌ها و پیام‌های لازم به وزیر یا معاون وزیر، ابلاغ بخشنامه‌ها و دستورات وزیر و مشاور

واحدهای ذی ربط در حیطه وظایف آن است. اداره فناوری اطلاعات مسئول تضمین هماهنگی با ادارات وابسته و محلی در مورد مسائل انفورماتیکی در حیطه صلاحیت وزارت کشور است. کارهای مربوط به استقرار، نگهداری، تأمین، توسعه و به روزرسانی زیرساخت‌های اطلاعاتی موجود وزارت را انجام می‌دهد و تأمین امنیت ارتباطات و اطمینان از آموزش ضمن خدمت به موازات پیشرفت فناوری از دیگر وظایف این اداره است [۶۵].

پیگیری تحولات فناوری، اتخاذ تدابیر لازم برای امنیت اطلاعات، تعیین خط‌مشی‌ها و ارائه راه‌حل‌ها مطابق با استانداردهای انفورماتیک عمومی است. این اداره کلیه خدمات در حوزه پردازش اطلاعات در وزارت کشور را برعهده دارد و به امور فنی صفحات اینترنتی وزارت، امضای الکترونیکی و درخواست اسناد الکترونیکی می‌پردازد. همچنین جمع‌آوری اطلاعات درباره خدمات این وزارتخانه و ایجاد پایگاه‌های اطلاعاتی با همکاری

نمودار ۱۴. سازمان اداره پردازش اطلاعات

هیئت مسئول هماهنگی در مسائل مختلف و فعالیت‌های قاچاق است. جلسه، اصول کار و تشریفات هیئت به موجب آیین‌نامه‌ای تنظیم می‌شود که توسط وزارت کشور با مشورت وزارتخانه‌های ذی ربط صادر می‌شود [۶۵].

شورای وزارت نیز به ریاست معاون وزیر و متشکل از مدیرکل امنیت، مدیران کل واحدهای اصلی وزارتخانه، رئیس هیئت بازرسی، مشاور حقوقی و اداره کل پرسنل تشکیل می‌شود. این شورا ارزیابی و تعیین مأموران اداری درجه یک، بررسی و تصمیم‌گیری در مورد انتخاب، انتصاب، جابه‌جایی، ترفیع و ارزشیابی معاونان مدیران کل، رؤسای ادارات، مشاوران حقوقی، مدیران شعب، معاونان استانداران، قائم‌مقامان ایلچه، مدیران امور حقوقی، مدیران امور نفوس و شهروندی استان‌ها و مدیران استانداری‌ها را

■ **دبیرخانه خصوصی** مسئول انجام مکاتبات رسمی و خصوصی وزیر است و انواع پروتکل‌ها و امور تشریفاتی وزیر را مدیریت و ساماندهی می‌کند. امور مرتبط با بازدیدها، دعوت‌ها، استقبال، پذیرایی، حضور در اعیاد ملی و مذهبی وزیر را نیز برعهده دارد [۶۵].

۴-۵. کمیته‌های دائمی

کمیته‌های دائمی در سازمان مرکزی وزارت کشور شامل هیئت هماهنگی اطلاعات قاچاق کالا، شورای وزارت و کمیسیون نظارت بر اجرای قانون است. هیئت هماهنگی اطلاعات قاچاق کالا متشکل از نمایندگان وزارتخانه‌های مرتبط، مؤسسات و سازمان‌های ذی ربط تحت تصدی معاون وزیر کشور یا قائم مقام او است. این

درخواست‌ها و شکایات شهروندان در خصوص خدمات این نیروها تأسیس شده است. این کمیسیون اصول مربوط به عملکرد سامانه شکایت از نیروهای پلیس، ژاندارمری و گارد ساحلی را تعیین و در صورت لزوم از مراجع ذیصلاح درخواست رسیدگی نسبت به آنها را دارد [۶۷].

برعهده دارد و در مورد سایر موضوعات مشابه که توسط مقام وزیر درخواست شود، اظهار نظر می‌کند. تصمیمات این شورا با تأیید وزیر نهایی می‌شود [۶۶].

کمیسیون نظارت بر اجرای قانون به منظور بهبود شرایط کاری پلیس، ژاندارمری و گارد ساحلی و امکان ارائه پیشنهادها،

۶. سازمان استانی وزارت کشور

در چارچوب قانون و بازرسی از ادارات ثبت احوال و دفاتر ازدواج، ارزیابی گزارش‌های بازرسی ادارات نفوس و دفاتر ازدواج پیردازد و اقدامات لازم را انجام دهد. در صورت لزوم نیز پرسنل را تنبیه انضباطی نماید و پیشنهادهای مبنی بر مجازات‌های شدیدتر، پاداش و قدردانی ارائه کند. او به استاندار در خصوص انتصاب، جابه‌جایی و ارتقای پرسنل ادارات نفوس پیشنهاد می‌دهد و در امور جمعیت، تابعیت و ازدواج مشاور اوست. رئیس نفوس و امور شهروندی استان که رئیس شعبه ادارات استانی است در اجرای به موقع، مؤثر و قانونی خدمات کشوری و نظارت و کنترل بر کار کارمندان در برابر استاندار مسئول است [۴۶].

وزارت کشور ترکیه بر مبنای ماده (۲۸) قانون تشکیلات و وظایف وزارت کشور و با رعایت سایر مقررات و قوانین موجود می‌تواند سازمان‌های استانی را تأسیس کند. در واقع این سازمان، نمود اصل تمرکزگرایی و اقتدار دولت مرکزی یا همان سنت ناپلئونی مدیریت اداری است. از جمله سازمان‌های استانی مجموعه ادارات نفوس و شهروندی استانی و همچنین ادارات نفوس در ایلیچه‌هاست که بر مبنای تقسیمات اداری ترکیه علاوه بر ساختار مرکزی این اداره کل شکل گرفته است.

■ **اداره نفوس و امور شهروندی استان** متشکل از رئیس، تعدادی از رؤسا و کارمندان کشوری است. وظایف این اداره به شرح زیر است:

- **اداره نفوس ایلیچه** متشکل از رؤسا و کارمندان کشوری تحت مدیریت اداره نفوس است که به انجام امور نفوس، تابعیت، ازدواج و نشانی در چارچوب قانون می‌پردازد. از جمله وظایف این اداره می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:
 - الف) تشریفات مربوط به تهیه سوابق مربوط به وقایع جمعیتی، دفاتر ثبت خانواده طبق قوانین و حفظ آنها با اطمینان از تبدیل آنها به ثبت خصوصی در پایان هر سال.
 - ب) نظارت بر تحولات جمعیتی در حیطه صلاحیت و اتخاذ تدابیری برای اطمینان از ثبت آنها در گزارش‌ها.
 - ج) اعلام به دادسرا در مواردی که مستلزم تعقیب کیفری است و ازدواج‌هایی که نامعتبر هستند.
 - د) دادن نمونه گواهی یا اطلاعات ثبتی و سکونت با رعایت اصول تعیین شده در قانون خدمات جمعیتی شماره ۵۴۹۰.
 - ه) اجرای قراردادهای بین‌المللی که دولت ترکیه عضو آن است.
 - و) ارزیابی گزارش‌های مربوط به بازرسی اداره نفوس و اقدامات لازم مطابق قانون.

الف) اتخاذ و اجرای تدابیر لازم به منظور تضمین انجام خدمات جمعیتی، تابعیتی و ازدواج مطابق با قوانین و به نحو شایسته و نگهداری دفاتر ثبت احوال و نشانی‌ها به صورت کامل، منظم و به‌روز،

ب) برقراری ارتباط با وزارت، استانداری، ایلیچه‌ها و سایر نهادها در مورد خدمات جمعیتی و شهروندی،

ج) نظارت بر صرف اعتبارات در اداره استان، انجام درست و قانونی کارها و معاملات،

چ) سازماندهی روابط عمومی به منظور انجام خدمات جمعیتی مؤثرتر و کارآمدتر و اتخاذ ابتکارات لازم به منظور اطمینان از مشارکت مردم در این خدمات،

د) انجام وظایف دبیرخانه‌ای مربوط به کمیسیون بررسی درخواست شهروندی [۴۶].

مدیر نفوس و امور شهروندی استان باید به اتخاذ تدابیر لازم برای انجام تشریفات مربوط به نفوس، تابعیت و خدمات ازدواج و نشانی

انضباطی پرسنل در حدود اختیارات و پیشنهاد مجازات‌های شدیدتر یا تقدیر و قدردانی، نگهداری پرونده پرسنلی کارکنان، انجام تشریفات مربوط به جرائم اداری و تعهدات، مشاوره به قائم‌مقام در امور جمعیت، شهروندی و ازدواج از دیگر وظایف مدیر نفوس ایلچه است. او در ایلچه‌های مرکزی در مقابل مدیر نفوس و امور شهروندی استان پاسخگوست، اما در سایر ایلچه‌ها برای اداره و نظارت بر واحد، اجرای تشریفات مربوط به جمعیت، تابعیت، ازدواج و نشانی مطابق با قانون، انجام به‌موقع، کارآمد و مؤثر ارتباطات و وظایف محوله، حفظ و نگهداری صحیح دفاتر ثبت احوال نفوس، اجرای کارهای مأموران جمعیت در مواقعی که به هر دلیلی نتوانند به وظایف خود عمل کنند یا در حال انجام وظیفه نباشند؛ در برابر قائم‌مقام مسئول است [۴۷]. وزارت کشور مجاز است تا رؤسای نفوس و کارمندان دولت را بدون توجه به سمت، موقعیت و عناوین آنها در مکان‌هایی که لازم بداند به کار گیرد. [۶۵]. اداره رابطه با جامعه مدنی نیز علاوه بر سازمان مرکزی خود تشکیلاتی استانی دارد که نمودار سازمان آن در زیر می‌آید:

ز) ساماندهی روابط عمومی به منظور انجام خدمات جمعیتی، شهروندی و ازدواج و اتخاذ ابتکارات لازم برای اطمینان از مشارکت مردم در این خدمات.

ح) صدور شناسنامه، کارت بین‌المللی خانواده و کارت آبی.

ط) تضمین مصرف اعتبارات اداره نفوس و انجام کارها مطابق قانون.

ی) انجام سایر وظایف محوله به‌موجب قانون.

ک) صدور گذرنامه و گواهینامه رانندگی [۴۷].

مدیر نفوس ایلچه باید به تضمین انجام خدمات طبق قانون بپردازد. او به روزرسانی و نگهداری دفاتر ثبت احوال و تأیید صورت‌جلسه و اسناد پشتیبان را برعهده دارد. همچنین اداره نفوس ایلچه را در محاکم نمایندگی می‌کند یا یک مأمور را به جای خود تعیین می‌نماید. تقسیم کار بین مأموران، نظارت و کنترل بر کار آنها، ارزیابی گزارش‌های حسابرسی و انجام اقدامات لازم نیز از جمله وظایف اوست. ارائه پیشنهاد در خصوص انتصاب پرسنل، تنبیه

نمودار ۱۵. سازمان استانی اداره رابطه با جامعه مدنی

کرد. استانداردی درباره تأمین نیروی این ادارات استانی مجاز است برحسب نیاز افراد متخصص، پرسنل قراردادی و کارمندان دولتی را بدون توجه به کادر، محل و عنوان آنها به این واحدها اختصاص دهد [۶۵].

مراکز تماس اورژانس ۱۱۲ نیز از دیگر سازمان‌هایی است که

از دیگر سازمان‌هایی که وزارت کشور مجاز به تأسیس آن در استان‌هاست، اداره مطالعات اجتماعی و پروژه‌های استانی است که به منظور تضمین اجرای هماهنگ سیاست‌های امنیتی و اقتصادی-اجتماعی در استان‌ها ایجاد می‌شود. بدین منظور می‌توان حتی در ایلچه‌ها به پیشنهاد استانداری و تأیید وزارتخانه نیز دفتری ایجاد

تعیین می‌گردد [۶۵]. نیازهای پرسنلی این اداره نیز از پرسنل شاغل در وزارت کشور تأمین می‌شود. در این باره استانداری مجاز است تا در مواقع لزوم، متخصصان، پرسنل قراردادی و کارمندان دولتی را بدون توجه به محل و عنوان آنها در این بخش‌ها تعیین کند. هماهنگی و نظارت بر کمک‌ها و حمایت‌های اداره مرکزی از پرسنل‌های تمام وقت در مواقع اضطراری توسط ریاست نظارت و هماهنگی سرمایه‌گذاری انجام می‌شود. درآمدهای این ریاست از محل کمک‌های خزانه‌داری از بودجه وزارت کشور و مبالغ سرمایه‌گذاری شده مؤسسات و سازمان‌های عمومی که به بخش سرمایه‌گذاری و خدمات منتقل شده و اعانات و کمک‌هاست، البته این تمام درآمدهای این اداره نیست. هزینه‌های مربوط به وظایف مقرر این اداره از بودجه آن تأمین می‌شود. تهیه و اجرای بودجه و سایر موارد به موجب آیین‌نامه‌ای که از طرف وزارت کشور با اخذ نظر وزارت دارایی صادر می‌شود تنظیم می‌گردد. این ریاست می‌تواند در صورت لزوم در چارچوب نیازهای استان، کلیه سرمایه‌گذاری‌ها و خدمات را با همکاری نهادها و سازمان‌های عمومی، سایر اشخاص حقوقی و سازمان‌های مردم‌نهاد انجام دهد [۶۵].

هر چند این ادارات به منظور پیشگیری و رفع مشکلات احتمالی ناشی از انحلال استانداری‌ها در کلان‌شهرها، با شخصیت حقوقی عمومی و بودجه ویژه تشکیل شد؛ اما با این حال، از نظر کارشناسان، دلایل و آثار چنین تغییر مهمی هنوز به طور کامل توضیح داده نشده است. از منظر منتقدان، انحلال استانداری‌ها در کلان‌شهرها^۲ و ایجاد یا کوب‌ها نمود «تمرکز محلی» است. زیرا در حالی که استانداری‌ها رده‌ای از حکومت محلی هستند، یا کوب‌ها سازمانی تحت کنترل دولت مرکزی هستند. به این ترتیب ترکیه با اصلاحات جدید در جهت تمرکز گام برداشته است، اما برخلاف این انتقادات، نظراتی نیز وجود دارد مبنی بر اینکه یا کوب‌ها نهاد جایگزین استانداری‌ها نیستند، بلکه برعکس، به دلیل انحلال استانداری‌ها در کلان‌شهرها و پر کردن خلأهای احتمالی ناشی از نبود استانداری‌ها و علی‌رغم واگذاری بسیاری از وظایف، اختیارات و مسئولیت‌ها به شهرداری‌های کلان‌شهرها ایجاد شده‌اند. از سوی دیگر با وجود نمایندگان وزارتخانه‌ها در هر استان، اما وزارتخانه‌ها نیز ترجیح می‌دهند از طریق یا کوب‌ها سرمایه‌گذاری کنند. زیرا اگر طول مدت سرمایه‌گذاری‌های وزارتخانه‌ها بیش از یک سال باشد، بودجه‌هایی که در پایان سال مورد استفاده آنها قرار نگرفته باشد

1. Investment Supervision and Coordination Department (YIKOB).

شعبات استانی دارد. در صورت کمبود پرسنل، استاندار می‌تواند متخصصان، کارکنان قراردادی و کارمندان دولتی را بدون توجه به کادر، محل و عنوان آنها به این مراکز اختصاص دهد. نحوه عملکرد و دستورالعمل این مراکز به موجب آیین‌نامه تنظیم شده وزارت بهداشت است که توسط وزارت کشور ابلاغ می‌شود [۶۵].

اما یکی از سازمان‌های استانی که تأسیس آن با انتقادهای بیشتری مواجه شده است، «ریاست نظارت و هماهنگی سرمایه‌گذاری»^۱ (یا کوب) است. این ادارات برای اولین بار در قانون تشکیل شهرداری‌های کلان‌شهرها و ادارات ایلچه ۲۷ گانه در چهارده استان که در سال ۲۰۱۲ به تصویب رسید، گنجانده شد. با قانون شماره ۶۳۶۰ تعداد شهرداری‌های کلان‌شهرها به ۳۰ شهرداری افزایش یافت، استانداری‌ها در کلان‌شهرها منحل و محدوده شهرداری‌های کلان‌شهرها تا مرزهای اداری استان‌ها توسعه یافت [۶۸]. به عبارت دیگر، یا کوب در استان‌هایی که شهرداری‌های کلان‌شهرها وجود دارد با شخصیت حقوقی عمومی و بودجه ویژه تحت نظر استاندار تشکیل شد. مدیریت یا کوب توسط استاندار یا معاون استاندار که از سوی استاندار منصوب شده، صورت می‌گیرد [۶۵]. یا کوب‌ها نهادی اجرایی، نظارتی و هماهنگ‌کننده در حوزه خدمات و سرمایه‌گذاری هستند. از جمله وظایف آنها هماهنگی و ارائه خدمات تماس اضطراری، بلایا و کمک‌های اضطراری، برگزاری مراسم، اهدای جوایز و پروتکل، نظارت و هماهنگی میان مؤسسات و سازمان‌های عمومی خدماتی و سرمایه‌گذاری، توسعه استان و هماهنگی و سرمایه‌گذاری در آنها و هدایت و نظارت بر نهادها و سازمان‌های عمومی در استان است [۶۵]. این اداره درباره اثربخشی و کارایی خدمات و فعالیت‌های کلیه واحدهای استانی ادارات مرکزی به استثنای سازمان قضایی و نظامی و انطباق دستگاه‌ها با طرح‌های راهبردی و برنامه‌های عملکردی گزارشی تهیه می‌کند که همراه با ارزیابی استاندار به ریاست جمهوری و وزارتخانه‌ای که این مؤسسات وابسته یا مرتبط با آن هستند ارسال می‌شود. این گزارش‌ها سالیانه تهیه و تا پایان فوریه سال بعد به مراجع فوق ارسال می‌شود. یا کوب‌ها ممکن است در راستای تحقق وظایف خود، ادارات وابسته‌ای همچون اداره راهبری، اجرا و نظارت بر سرمایه‌گذاری یا امداد رسانی در بلایای طبیعی و خدمات تماس اورژانس ایجاد کنند. همچنین در صورت نیاز می‌توانند واحدهای موقت راه‌اندازی کنند. طرز عمل و اصول کار ادارات یا کوب به موجب آیین‌نامه‌ای که توسط وزارت کشور صادر می‌شود

۲. ماده (۳) قانون «تأسیس شهرداری‌های کلان‌شهرها...» به شماره ۶۳۶۰.

مزیت دیگر یاکوب‌ها این است در صورتی که تغییرات در بودجه استاندارد‌ها امکان‌پذیر است، اما در بودجه یاکوب‌ها، این امکان وجود ندارد. افزون بر این از دیگر نکات مثبت یاکوب‌ها به نقش آنها در جلوگیری از اختلال در خدمات، انجام ممیزی‌های مالی مؤثر، توانایی مدیریت با بودجه مستقل خود، عدم کاهش هزینه سرمایه‌گذاری تا پایان سال مالی، تأمین مدارس، مساجد، بیمارستان‌ها و غیره از طریق کمک‌های مالی در استان یاد می‌کنند و آن را یک شخصیت حقوقی برای جمع‌آوری کمک‌های خیرین می‌دانند. در نقطه مقابل، منتقدین بر این نظر هستند این نهاد مؤسسه‌ای وابسته به وزارت کشور است که کارهای وزارتخانه‌های مختلف را انجام می‌دهد و به صورت مستقل صلاحیت سرمایه‌گذاری را ندارد [۶۸].

صفر می‌شود، اما با سرمایه‌گذاری از طریق یاکوب، چنین ضرری ایجاد نمی‌شود [۶۸].

شایان ذکر است وزارتخانه‌ها و سایر مؤسسات مرکزی می‌توانند انواع سرمایه‌گذاری، ساخت، نگهداری، تعمیر و کمک‌رسانی را در استان‌ها از طریق یاکوب انجام دهند. وزارت کشور و وزارت دارایی به صورت مشترک تعیین خواهند کرد که در چه مرحله‌ای و به چه نحوی منابع برای این کارها نقل و انتقال پیدا کند. اعتبارات تخصیص یافته به این اداره در حساب‌های جداگانه در بودجه مؤسسات و سازمان‌های عمومی تحت نظارت قرار دارد. هیچ‌گونه انتقالی از این اعتبارات به حساب‌های دیگر صورت نمی‌گیرد و برای مقاصد دیگر استفاده نمی‌شود. قسمت‌های مصرف نشده اعتبارات در حساب‌های مذکور در بودجه سال آینده نیز لحاظ می‌شود [۶۵].

۷. نتیجه‌گیری

داده است. در حوزه مدیریت قلمرو اختیارات و وظایف وزیر کشور متناسب با یکدیگر نیست و اختیارش به سود وزارت محیط زیست کاهش یافته، اما در حوزه مدیریت محلی، قیومیت وزارت کشور حفظ یا حتی تقویت شده است. در حوزه امنیتی نیز هر چند وزارت کشور ترکیه تصمیم‌گیرنده اصلی نیست و وزیر کشور تنها یکی از اعضای شورای امنیت ملی ترکیه است اما به ابرازهای متناسب با اختیارات مجهز شده و پلیس، ژاندارمری و گارد ساحلی به آن واگذار شده است.

مأموریت امنیتی در میان مأموریت‌های متعدد وزارت کشور ترکیه، در اولویت قرار گرفته است. چرایی این امر به تحولات سیاسی این کشور و وقوع کودتای سال ۲۰۱۶ بازمی‌گردد که تأثیر عمده‌ای بر غلبه امنیت به عنوان دغدغه اصلی این وزارتخانه داشته است. در کنار امنیت، تمرکززدایی از رویکرد مهم این وزارتخانه است، البته ترکیه مسیر خاصی از تمرکززدایی را بر مبنای زمینه و پیشینه تاریخی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی خود اجرا کرده است که در عمل با انتقادهایی مواجه شده است. این کشور با توجه به دو اصل یکصدویست و ششم و یکصدویست و هفتم قانون اساسی که اولی به مدیریت یکپارچه اداری (تمرکز) و دومی به عدم تمرکز اشاره دارد، الگویی از اداره کشور را تعریف کرده است که به سود دولت

بررسی وزارت کشور ترکیه نشان می‌دهد قانون مصوب سال ۱۹۸۵، مبنای تشکیلات و وظایف این وزارتخانه است. قانونی که مصوبه مجلس ملی ترکیه است و البته بعدتر با تغییر نظام سیاسی ترکیه تغییراتی کرده است. تغییراتی که در نهایت به تمرکزگرایی بیشتر منجر شده است. وبسایت این وزارتخانه اطلاعات نهادی کافی را درباره وزارتخانه در اختیار مخاطب قرار می‌دهد، اما یکی از مهم‌ترین آموزه‌های این وزارتخانه در حوزه مدیریت منابع انسانی است. ارتقای مدیران ارشد و میانی در سایت وزارت کشور ترکیه نشان از ارتقای درون سازمانی نیروهای این وزارتخانه می‌دهد. در واقع هر یک از مدیران در رده‌های مختلف سازمانی مسیر تعریف شده‌ای برای رسیدن مدارج بالاتری کردند که در رجوع به بخش معرفی آنان در سایت وزارت کشور ترکیه مشهود است. یکی دیگر از نکات قوت وزارت کشور ترکیه این است که معاونت‌های وزارتخانه نام ویژه‌ای ندارند. این به دلیل مرزهای سیال میان وظایف وزارت کشور است که می‌تواند ساختار سازمانی را به واقعیت نزدیک‌تر کند.

مطالعه اختیارات و وظایف وزیر کشور ترکیه نیز نشان می‌دهد تغییر نظام سیاسی ترکیه از پارلمانی به ریاستی موجب تغییراتی در حوزه اختیارات وزارت کشور شده و آن را قبض و بسط‌هایی

فرابخشی نشان از اهمیت ساختار سلسله مراتب اداری به موازات سنتی اداری است که از آن به «برادری» یاد شده است و مصداق انسجام سازمانی است. بنابراین ترکیه سیستم مدیریت دولتی خود را بر زمینه سنت تاریخی خود شکل داده و تداوم بخشیده است. استمرار و پیوستگی سنت موجب شده تا ساختار وزارت کشور در طی فرایند تاریخی ریشه دوانده و مستحکم شود. در مجموع الگوی ترکیه از نظر قوانین و مقررات و مبنای قانونی ساختار و اختیارات وزارت کشور، غنی است اما در عمل، انتقادهایی نیز به آن وارد است. بیشتر این انتقادهای نیز با در نظر گرفتن ثبات و امنیت به عنوان اولویت کشور کودتاهایی چون ترکیه قابل توجیه است.

مرکزی پیش می‌رود. الگوی ترکیه نشان می‌دهد چگونه رویکرد سیاسی و امنیتی، مدیریت قلمرو را به تمرکزگرایی سوق داده است. این وزارتخانه در مسیر اصلاح از تمرکزگرایی به سوی تمرکززدایی در نوسان است، اما مانند فرانسه، ایده دولت مرکزی قدرتمند مبنای اصلی حرکت آن است. هر چند سیر تحولات سیاسی نیز ایده دولت مرکزی قدرتمند را تقویت کرده است. از سوی دیگر هم‌پوشانی و تداخل وظیفه میان برخی اجزای ساختاری وزارتخانه برای مثال واحد حسابرسی داخلی و هیئت بازرسی وجود دارد. وزارت کشور ترکیه نمونه‌ای از آمیختگی سنت اداری و آموزه‌های مدرن است. برای نمونه چگونگی هماهنگی درون‌بخشی و

منابع و مآخذ

- نژاد خلیلی، م. مقایسه وظایف و اختیارات وزارت کشور در جمهوری اسلامی ایران با سایر کشورها (آمریکا، انگلستان، فرانسه، آلمان، روسیه و ایتالیا)، مرکز [1] پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، تهران، ۱۳۹۰.
- زمانی، سمیه. بررسی تطبیقی ساختار و اختیارات وزارت کشور: ۱. وزارت کشور فرانسه، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، تهران، ۱۴۰۲. [2]
- المجلد 5 «Siyasi Bilimi Ve Kamu Yönetimi Bölümü» libf «Başkanlık Sistemi Ve Türkiye» Kırıkkale Üniversitesi, A. Yıldız [3] P. 1.2015، رقم 1،
- Y. Ş. H. Yördem، «Türkiye' Nin İdari Yapısı Ve Mülki İdarenin Yeri» ، Dicle Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dicle Adalet Dergisi، 4، رقم 2، P. 13.2018، 23 و 14 [4]
- Turkish Ministry of Interior (Introductory Book) Pdf، Ankara: <https://www.icisleri.gov.tr/kurumlar/icisleri.gov.tr/lcsite/Djab/Strateji/Multimedya/Tanitimkitabi.Pdf>.2012 [5]
- «İçişleri Bakanlığı Teşkilat Ve» [متصل]، Available: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.3152-20130401>. Pdf. [6]
- «Article 2 Organization and Duties Of the Ministry Of Interior» [متصل]، Available: <https://www.112.gov.tr/Gumushane/3152-Sayili-Icisleri-Bakanligi-Teskilat-Ve-Gorevleri-Hakkinda-Kanun>. [تاریخ الوصول ۱۷ اسفند ۱۴۰۱] [7]
- «General Information» [متصل]، Available: <https://www.mgk.gov.tr/index.php/milli-guvenlik-kurulu/genel-bilgi>. [تاریخ الوصول ۲۳ مرداد ۱۴۰۲] [8]
- «Turkey» «Organisation For Security And Co-Operation In Europe» [متصل]، Available: <https://polis.osce.org/country-profiles/turkey>. [تاریخ الوصول ۲۷ تیر ۱۴۰۲] [9]
- I. E. S. Cagla Luleci Sula، «Migration Management in Turkey: Discourse And Practice» ، Uluslararası İlişkiler، 18Pp. 1-17.2021 [10]
- E. Tan، «Quo Vadis? The Local Government in Turkey After Public Management Reforms» ، International Review of Administrative Sciences، (1)86، Pp. 115-133.2020 [11]
- M. Akcay، «The Bureaucratic Policy Capacity of the Turkish Ministry Of the Interior»، (2002-2016) Southampton: https://eprints.soton.ac.uk/423434/1/Mehmet_Akcay_Completed_PhD_Thesis.Pdf.2017 [12]
- «Article 4, Provincial Administration Law» [متصل]، Available: <https://www.mevzuat.gov.tr/Mevzuat?Mevzuatno=5442&Mevzuattur=1&Mevzuattertip=3>. [تاریخ الوصول ۱۸ تیر ۱۴۰۲] [13]
- «Special Administration» [متصل]، Available: <https://www.icisleri.gov.tr/illeridaresi/ozel-idare> 1 تیر ۱۸ [تاریخ الوصول ۱۸ تیر ۱۴۰۲] [14]
- «Köyler» [متصل]، Available: <https://www.icisleri.gov.tr/illeridaresi/koyler1>. [تاریخ الوصول ۱۰ تیر ۱۴۰۲] [15]
- «Special Administration» [متصل]، Available: <https://www.icisleri.gov.tr/illeridaresi/ozel-idare> 1 تیر ۱۰ [تاریخ الوصول ۱۰ تیر ۱۴۰۲] [16]
- A. Ahmet، «Avrupa Birliği'nin, Türkiye'deki Mülki İdareye Etkileri» ، Dergisi: İçişleri Bakanlığı، Strateji Geliştirme Başkanlığı، P. 309.2015 [17]

- [18] A. Apan, “Avrupa Birliği'nin Türkiye'deki Mülki İdareye Etkileri; Türk İdare» «Dergisi: İçişleri Bakanlığı”, Strateji Geliştirme Başkanlığı, P. 481.2015 ,
- [19] E. M. Ulas Bayraktar «Decentralisation In Turkey», Paris: Agence Française De Développement.2012 ,
- [20] Y. Elic, “Inthe Unbearable Failure Of Decentralisation In Turkey» «Croatian And Comparative Public Administration» Hkju-Ccpa, P. 497–522.2021 , رقم 220% من 1% المجلدات 3) ،
- [21] The Presidential Decree No. 1 on the Presidency Organization Published In the Official Gazette «Dated 10 July 2018 And Numbered 30474.
- [22] «Diyarbakır, Van Ve Mardin'de HDP'li Büyükşehir Belediye Başkanları Görevden Alındı» [متصل]. Available: <https://Tr.Euronews.Com/2019/08/19/Diyarbakir-Van-Ve-Mardin-Belediye-Baskanlari-Gorevden-Alindi> . [تاریخ الوصول ۱۲ تیر ۱۴۰۲].
- [23] M. G «Local Administration Reform In Turkey: A Legal Appraisal Based On European Principles and Standards» Paris: Universite´ Paris 1 Panthe´on- Sorbonne.2006 ,
- [24] «Trends In Turkish Civil Society.» 10 July 2017 . [متصل]. Available: <https://Www.Americanprogress.Org/Article/Trends-Turkish-Civil-Society> . [تاریخ الوصول ۲۳ تیر ۱۴۰۲].
- [25] «Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü» [متصل]. Available: <https://Www.Siviltoplum.Gov.Tr/Sivil-Toplumla-Iliskiler-Genel-Mudurlugu> . [تاریخ الوصول ۲۲ خرداد ۱۴۰۲].
- [26] «Law No. 7262 On the Prevention of the Financing of Proliferation of Weapons of Mass Destruction.» [متصل]. Available: <https://Masak.Hmb.Gov.Tr/Law-No-7262-On-The-Prevention-of-the-Financing-of-Proliferation-of-Weapons-of-Mass-Destruction> . [تاریخ الوصول ۲۵ تیر ۱۴۰۲].
- [27] «Letter Of the Council of Europe's.» 25 February 2021 . [متصل]. Available: <https://Rm.Coe.Int/Letter-To-Mr-Suleyman-Soylu-Minister-of-Interior-of-the-Republic-Of-Tu/1680a18d4c> . [تاریخ الوصول ۲۵ تیر ۱۴۰۲].
- [28] [متصل]. Available: <https://Rm.Coe.Int/Reply-of-Minister-Soylu/1680a1b8fd> .
- [29] «Monitoring Matrix on Enabling Environment for Civil Society Development: Country Report For Turkey 2015.» 2016. [تاریخ الوصول ۱۰ تیر ۱۴۰۲]. Available: http://Monitoringmatrix.Net/Wp-Content/Uploads/2016/04/Turkey_CM_R_2015-.Pdf .
- [30] «Article 3 Organization and Duties of the Ministry of Interior» [متصل]. Available: <https://Www.112.Gov.Tr/Gumushane/3152-Sayili-Icisleri-Bakanligi-Teskilat-Ve-Gorevleri-Hakkinda-Kanun> .
- [31] «Article 4 Organization And Duties of the Ministry Of Interior» [متصل]. Available: <https://Www.112.Gov.Tr/Gumushane/3152-Sayili-Icisleri-Bakanligi-Teskilat-Ve-Gorevleri-Hakkinda-Kanun> . [تاریخ الوصول ۱۷ اسفند ۱۴۰۱].
- [32] «Article 5 Organization And Duties of the Ministry Of Interior» [متصل]. Available: <https://Www.112.Gov.Tr/Gumushane/3152-Sayili-Icisleri-Bakanligi-Teskilat-Ve-Gorevleri-Hakkinda-Kanun> . [تاریخ الوصول ۱۷ اسفند ۱۴۰۱].
- [33] «Article 6 Organization and Duties of the Ministry of Interior» [متصل]. Available: <https://Www.112.Gov.Tr/Gumushane/3152-Sayili-Icisleri-Bakanligi-Teskilat-Ve-Gorevleri-Hakkinda-Kanun> . [تاریخ الوصول ۱۷ اسفند ۱۴۰۱].
- [34] «Organization and Duties of the Ministry of Interior» [متصل]. Available: <https://Www.112.Gov.Tr/Gumushane/3152-Sayili-Icisleri-Bakanligi-Teskilat-Ve-Gorevleri-Hakkinda-Kanun> . [تاریخ الوصول ۲۰ اسفند ۱۴۰۱].
- [35] «Article 9, Legal Status, Duties and Powers Of Governors» [متصل]. Available: <https://Www.Mevzuat.Gov.Tr/Mevzuat?Mevzuatno=5442&Mevzuattur=1&Mevzuattertip=3> . [تاریخ الوصول ۱۹ تیر ۱۴۰۲].
- [36] «From The Ottoman to the Present» [متصل]. Available: <https://Www.Icisleri.Gov.Tr/Illelidaresi/Tarihce> .
- [37] «Organization And Duties of the Ministry of Interior» [متصل]. Available: <https://Www.112.Gov.Tr/Gumushane/3152-Sayili-Icisleri-Bakanligi-Teskilat-Ve-Gorevleri-Hakkinda-Kanun> .
- [38] «Establishment And Duties of the General Directorate of Provincial Administration» [متصل]. Available: <https://Www.Icisleri.Gov.Tr/Illelidaresi/Illel-Idaresi-Genel-Mudurlugu-Kurulus-Ve-Gorevleri2> .
- [39] «Organization Chart» [متصل]. Available: <https://Www.Icisleri.Gov.Tr/Illelidaresi/Teskilat-Semasi> .
- [40] «Controllers Presidency» [متصل]. Available: <https://Www.Icisleri.Gov.Tr/Illelidaresi/Kontrolorler-Baskanligi> . [تاریخ الوصول ۲۲ خرداد ۱۴۰۲].
- [41] «Ottoman Period» [متصل]. Available: <https://Www.Nvi.Gov.Tr/Osmanli-Donemi> . [تاریخ الوصول ۲۲ خرداد ۱۴۰۲].
- [42] «Republican Era» [متصل]. Available: <https://Www.Nvi.Gov.Tr/Cumhuriyet-Donemi> . [تاریخ الوصول ۲۲ خرداد ۱۴۰۲].
- [43] «Recent Period» [متصل]. Available: <https://Www.Nvi.Gov.Tr/Yakin-Donem> . [تاریخ الوصول ۲۲ خرداد ۱۴۰۲].
- [44] «Duties of the General Directorate» [متصل]. Available: <https://Www.Nvi.Gov.Tr/Merkez-Teskilati> .
- [45] S. Bincani, “Nüfus Ve Vatandaşlık Hizmetlerinde Yaşanan Dijital» «İğdır University Journal of Economics and Administrative Sciences» 8 رقم Pp. 105-122.2022 ,
- [46] «İl Nüfus Ve Vatandaşlık Müdürlüğü Görev, Yetki Ve Sorumluluğu» [متصل]. Available: <https://Www.Nvi.Gov.Tr/Il-Nufus-Ve-Vatandaslik-Mudurlugu-Gorev-Yetki> . [تاریخ الوصول ۸ تیر ۱۴۰۲].
- [47] «İlçe Nüfus Müdürlüğü Görev, Yetki Ve Sorumluluğu» [متصل]. Available: <https://Www.Nvi.Gov.Tr/Ilce-Nufus-Mudurlugu-Gorev-Yetki-Ve-Sorumluluğu> . [تاریخ الوصول ۸ تیر ۱۴۰۲].
- [48] «A/13» [متصل]. Available: <https://Www.Mevzuat.Gov.Tr/Mevzuatmetin/1.5.3152-20130401.Pdf> . [تاریخ الوصول ۱۱ تیر ۱۴۰۲].
- [49] «Civil Society» [متصل]. Available: https://Www.Dcaf.Ch/Sites/Default/Files/Publications/Documents/DCAF_BG_17_Civil%20Society_0.Pdf . [تاریخ الوصول ۲۳ تیر ۱۴۰۲].

- [50] «Turkey's State Supervisory Council Authorized By Presidential Decree To Inspect Ngos,» 20 August 2021. [متصل]. Available: <https://Ahvalnews.Com/Ddk/Turkeys-State-Supervisory-Council-Authorized-Presidential-Decree-Inspect-Ngos>. [تاریخ الوصول ۱۴۰۲ تیر ۲۳].
- [51] «Department of Smuggling, Intelligence, Operations and Information Collection. [متصل]. Available: <https://www.Icisleri.Gov.Tr/Kihbi/Tarihe>. [تاریخ الوصول ۱۳ تیر ۱۴۰۲].
- [52] «Madde 13. [متصل]. Available: <https://www.Mevzuat.Gov.Tr/Mevzuatmetin/1.5.3152-20130401.Pdf>. [تاریخ الوصول ۱۷ اسفند ۱۴۰۱].
- [53] «Tarihçe. [متصل]. Available: <https://www.Icisleri.Gov.Tr/Diab/Tarihce>. [تاریخ الوصول ۵ تیر ۱۴۰۲].
- [54] «Working Instruction. [متصل]. Available: <https://www.Icisleri.Gov.Tr/Diab/Calisma-Yonergesi>. [تاریخ الوصول ۱۸ اسفند ۱۴۰۱].
- [55] «Madde 13/B. [متصل]. Available: <https://www.Mevzuat.Gov.Tr/Mevzuatmetin/1.5.3152-20130401.Pdf>. [تاریخ الوصول ۵ تیر ۱۴۰۲].
- [56] «History of the Property Inspection Board. [متصل]. Available: <https://www.Icisleri.Gov.Tr/Mulkiyeteftis/Mulkiye-Teftis-Kurulu-Tarihcesi>. [تاریخ الوصول 8 May 2023].
- [57] «Article 15, Law No. 3152 On the Organization And Duties of the Ministry of Interior. [متصل]. Available: <https://www.112.Gov.Tr/Gumushane/3152-Sayili-Icisleri-Bakanligi-Teskilat-Ve-Gorevleri-Hakkinda-Kanun>. [تاریخ الوصول ۲۰ فروردین ۱۴۰۲].
- [58] «<https://www.Icisleri.Gov.Tr/Mulkiyeteftis/Teskilat-Semasi>. [متصل]. Available: <https://www.Icisleri.Gov.Tr/Mulkiyeteftis/Teskilat-Semasi>. [تاریخ الوصول ۲۵ فروردین ۱۴۰۲].
- [59] «Department of Internal Audit. [متصل]. Available: <https://www.Icisleri.Gov.Tr/Icdenetim/Hakkimizda>. [تاریخ الوصول 17 May 2023].
- [60] «Historical Development of Internal Audit. [متصل]. Available: <https://www.Icisleri.Gov.Tr/Icdenetim/Ic-Denetimin-Tarihsel-Gelisimi>. [تاریخ الوصول 7 MAY 2023].
- [61] «Regulation on Working Procedures And Principles of Internal Auditors. [متصل]. Available: <https://www.Icisleri.Gov.Tr/Icdenetim/Calisma-Usul-Ve-Esasleri-Yonetmeligi>. [تاریخ الوصول 7 MAY 2023].
- [62] «Article 17, Law No. 3152 on the Organization And Duties of the Ministry of Interior. [متصل]. Available: <https://www.112.Gov.Tr/Gumushane/3152-Sayili-Icisleri-Bakanligi-Teskilat-Ve-Gorevleri-Hakkinda-Kanun>. [تاریخ الوصول ۲۰ اردیبهشت ۱۴۰۲].
- [63] «Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü Teşkilat. [متصل]. Available: https://www.Icisleri.Gov.Tr/Kurumlar/Icisleri.Gov.Tr/Icsite/Hukuk/Hukuk_Cal%C4%B1s_Yonergesi/Hukuk-Hizmetleri-Genel-Mudurlugu-Teskilat-Gorev-Ve-Calisma-Yonetmeligi.Pdf. [تاریخ الوصول ۲۰ اردیبهشت ۱۴۰۲].
- [64] «Article 10, Law No. 3152 on the Organization And Duties of the Ministry Of Interior. [متصل]. Available: <https://www.112.Gov.Tr/Gumushane/3152-Sayili-Icisleri-Bakanligi-Teskilat-Ve-Gorevleri-Hakkinda-Kanun>. [تاریخ الوصول ۲۰ اردیبهشت ۱۴۰۲].
- [65] «3152» Sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun. [متصل]. Available: <https://www.112.Gov.Tr/Gumushane/3152-Sayili-Icisleri-Bakanligi-Teskilat-Ve-Gorevleri-Hakkinda-Kanun>. [تاریخ الوصول ۲۰ فروردین ۱۴۰۲].
- [66] «Madde 27, 3152 Sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun. [متصل]. Available: <https://www.112.Gov.Tr/Gumushane/3152-Sayili-Icisleri-Bakanligi-Teskilat-Ve-Gorevleri-Hakkinda-Kanun>.
- [67] «Law Enforcement Oversight Commission. [متصل]. Available: <http://www.Kollukgozetim.Gov.Tr>. [تاریخ الوصول ۲۷ شهریور ۱۴۰۲].
- [68] Ü. Ç. Akman و M. Kalender, «Yerelde Yeni Bir Merkezi Yönetim Birimi: Yatırım İzleme Ve Koordinasyon Başkanlığı,» Ankara Üniversitesi, Pp. 1025 - 1056.2018, المجلد 73,

پیوست. جدول نام وزارتخانه‌های ترکیه

نام وزارتخانه‌ها	سال تأسیس	ردیف	
وزارت دادگستری	Ministry of Justice	۱۹۲۳	۱
وزارت خدمات اجتماعی و خانواده	Ministry of Family and Social Services	۲۰۱۱	۲
وزارت کار و امنیت اجتماعی	Ministry of Labor and Social Security	۱۹۴۵	۳
وزارت محیط زیست، شهرسازی و تغییرات اقلیمی	Ministry of Environment, Urbanization and Climate Change	۱۹۲۰	۴
وزارت امور خارجه	Ministry of Foreign Affairs	۱۹۲۰	۵
وزارت انرژی و منابع طبیعی	Ministry Energy and Natural Resources	۱۹۶۳	۶
وزارت ورزش و جوانان	Ministry of Sport and Youth	۱۹۶۹	۷
وزارت خزانهداری و دارایی	Ministry of Treasury and Finance of Türkiye	۱۹۲۳	۸
وزارت کشور	Ministry of Interior	۱۹۲۰	۹
وزارت فرهنگ و توریسم	Ministry of Culture and Tourism	۱۹۵۷	۱۰
وزارت آموزش	Ministry of Education	۱۹۲۰	۱۱
وزارت دفاع ملی	Ministry of National Defense	۱۹۲۰	۱۲
وزارت بهداشت	Ministry of Health	۱۹۲۰	۱۳
وزارت صنعت و تکنولوژی	Ministry of Industry and Technology	۱۹۴۹	۱۴
وزارت کشاورزی و جنگلداری	Ministry of Agriculture and Forestry	۱۹۲۴	۱۵
وزارت بازرگانی	Ministry of Trade	۱۹۳۹	۱۶
وزارت حمل‌ونقل و زیرساخت	Ministry of Transport and Infrastructure	۱۹۳۹	۱۷

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir